

STRATEGIA ROZWOJU
**POWIATU
DRAWSKIEGO**

NA LATA 2015-2025

INSTYTUT ROZWOJU REGIONALNEGO
Al. Wojska Polskiego 164
71-335 Szczecin

Telefon: 91 42 11 535
e-mail: sekretariat@irr.szczecin.pl
Strona internetowa: www.irr.szczecin.pl

Spis treści

1	WPROWADZENIE	5
2	ŚRODOWISKO NATURALNE.....	7
2.1	WARUNKI NATURALNE I PRZYRODNICZE.....	7
3	RYS HISTORYCZNY.....	13
4	WSPÓŁPRACA KRAJOWA I ZAGRANICZNA	15
4.1	WSPÓŁPRACA PARTNERSKA MIAST I GMIN POWIATU DRAWSKIEGO.....	15
5	SFERA SPOŁECZNA	17
5.1	SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	17
5.2	OCHRONA ZDROWIA	19
5.3	SPORT I REKREACJA	21
5.4	KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE	27
5.5	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	33
5.6	POLITYKA SPOŁECZNA	36
5.7	OŚWIATA PONADGIMNAZJALNA.....	39
5.8	AKTYWNOŚĆ MIESZKAŃCÓW POWIATU DRAWSKIEGO.....	45
6	SFERA GOSPODARCZA	47
6.1	RYNEK PRACY	47
6.2	PODMIOTY GOSPODARCHE	50
6.3	POLIGON DRAWSKI	52
6.4	ROLNICTWO	53
6.5	TURYSTYKA.....	54
7	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	59
7.1	TRANSPORT I KOMUNIKACJA	59
7.2	ZAOPIATRZENIE W MEDIA.....	60
8	UWARUNKOWANIE ZEWNĘTRZNE I WEWNĘTRZNE ROZWOJU POWIATU DRAWSKIEGO.....	66
8.1	UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE.....	66
9	UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	68
9.1	UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE	68
9.2	UWARUNKOWANIE PRZESTRZENNE.....	68
9.3	UWARUNKOWANIA GOSPODARCHE.....	69
10	MISJA I WIZJA POWIATU DRAWSKIEGO	71
10.1	WIZJA POWIATU DRAWSKIEGO	71
10.2	MISJA POWIATU DRAWSKIEGO	72
11	SWOT.....	73
12	CELE STRATEGICZNE.....	75
12.1	SFERA SPOŁECZNA.....	75
12.2	SFERA GOSPODARCZA:.....	77
12.3	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	79
12.4	STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA	79
13	REALIZACJA (WDRAŻANIE) STRATEGII POWIATU DRAWSKIEGO	81
13.1	OGÓLNE ZASADY WDRAŻANIA STRATEGII	81
13.2	MONITORING I EWALUACJA	81
13.3	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGII	82
13.4	STRUKTURA PROGRAMÓW	83
14	SPIS TABEL	84
15	SPIS WYKRESÓW.....	84
16	SPIS RYSUNKÓW	85

1 Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Powiatu Drawskiego na lata 2015-2025 jest podstawowym dokumentem określającym kierunki rozwoju samorządu powiatowego. Stanowi ona długookresowy plan rozwoju, który określa wizję i misję Powiatu Drawskiego w perspektywie najbliższej dekady a także cele, których realizacja ma służyć poprawie jakości życia mieszkańców oraz podniesieniu konkurencyjności powiatu.

Celem Strategii jest zdefiniowanie działań mających na celu poprawę obszarów, które zgodnie z przeprowadzoną w jej ramach diagnozą wymagają wsparcia. Dokument określa cele na przyszłość, które są niezbędne do zapewnienia prawidłowego i zrównoważonego rozwoju terenu powiatu drawskiego.

Strategia ma dwojakie przeznaczenie:

- powstała dla mieszkańców powiatu, ponieważ przybliży obraz rzeczywistości w jakiej ludność funkcjonuje, a przede wszystkim przedstawia prognozę rozwoju na najbliższe lata,
- przedstawia możliwości rozwoju powiatu dla kontrahentów, inwestorów spoza terenów oraz określa wiarygodność powiatu jako partnera biznesowego przy nawiązywaniu współpracy.

Ponadto przy opracowywaniu Strategii zostały wzięte pod uwagę następujące kwestie:

- motorem działania Strategii jest poprawa stanu obecnego,
- strategia powinna pokrywać się ze strategią rozwoju województwa,
- strategia nie może naruszać suwerenności Gmin,
- cele wytyczone w Strategii powinny być możliwe do realizacji.

są one podstawą do opracowania Strategii Rozwoju, która w zasadniczy sposób będzie wpływać na organizację działań mających na celu poprawę obecnej sytuacji na terenie powiatu drawskiego. Przedstawione w Strategii cele są kontynuacją przedsięwzięć już rozpoczętych, nierzadko dotyczą również nowych kierunków wynikających z oczekiwań mieszkańców, potrzeb rozwojowych poszczególnych JST (z uwzględnieniem uwarunkowań rozwoju poszczególnych gmin powiatu drawskiego) oraz endo- i egzogenicznych czynników rozwoju.

Praca nad Strategią Rozwoju Powiatu Drawskiego podzielona została na następujące etapy:

- wypracowanie koncepcji prac nad strategią,
- organizacja zespołu opracowującego strategię,
- prace analityczno-diagnostyczne w ramach wyodrębnionych obszarów diagnostycznych,
- prace nad wizją i misją,
- prace nad sformułowaniem celów strategicznych i operacyjnych wraz z przypisanymi do nich działaniami,
- konsultacje i prace redakcyjne,
- opracowanie wersji finalnej projektu strategii,

Do opracowania Strategii przyjęto metodę partycypacyjno-ekspercką. Taka metodologia pracy zakłada aktywny udział przedstawicieli władz lokalnych – w tym Rady Powiatu, w konsultacjach i zgłaszanie obszarów problemowych oraz przedsięwzięć ważnych dla mieszkańców i przedsiębiorców. Elementem partycypacji społecznej są konsultacje Strategii na następujących etapach:

- wstępne – wyprzedzające opracowanie diagnozy, które mają na celu identyfikację obszarów i zadań kluczowych z punktu widzenia mieszkańców,
- robocze – na etapie opracowywania celów, po sporządzeniu diagnozy, które służą weryfikacji zidentyfikowanych obszarów wymagających wsparcia,
- finalne – po zakończeniu prac nad dokumentem.

Wskazane w treści Strategii Rozwoju Powiatu Drawskiego cele i działania uwzględniają również przedsięwzięcia wypracowane przez zespół ekspercki Starostwa Powiatowego w Drawsku Pomorskim, poszczególne gminy oraz przedsiębiorców, które zostały przedstawione do wsparcia w ramach Kontraktu Samorządowego.

2 Środowisko naturalne

2.1 Warunki naturalne i przyrodnicze

2.1.1 Ogólna charakterystyka obszaru

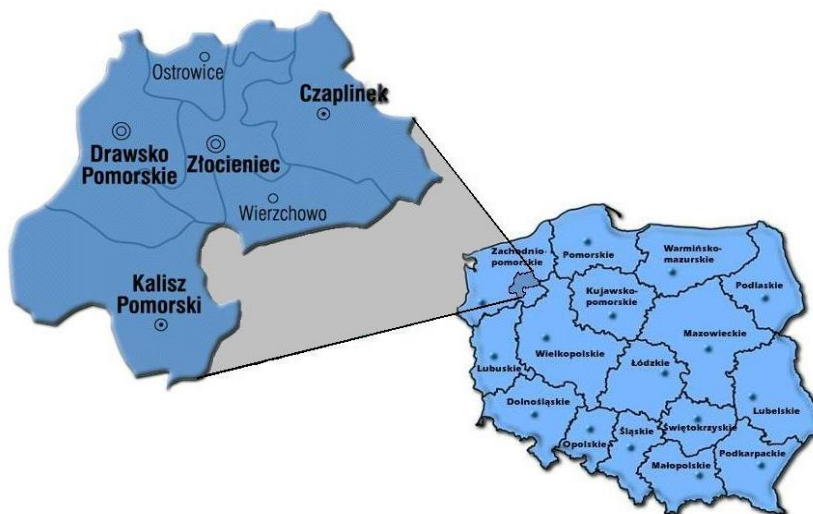
Powiat drawski położony jest na Pojezierzu Drawskim, w północno-zachodniej części Polski na obszarze województwa zachodniopomorskiego. Powiat drawski graniczy z 7 powiatami:

- Wałeckim,
- Złotowskim,
- Świdwińskim,
- Szczecineckim,
- Stargardzkim,
- Łobeskim,
- Choszczeńskim.

Powierzchnia powiatu wynosi 1 764 km² i obejmuje:

- 4 gminy miejsko-wiejskie: Drawsko-Pomorskie, Czaplinek, Kalisz Pomorski, Złocieniec,
- 2 gminy wiejskie: Ostrowice, Wierzchowo.

Rysunek 1 Położenie powiatu drawskiego na tle Polski i województwa zachodniopomorskiego

Źródło: www.powiatdrawski.pl

Poniżej przedstawiono w formie tabelarycznej dane dotyczące powierzchni liczonej w km², liczby sołectw oraz miejscowości dla wszystkich gmin w granicach powiatu.

Tabela 1 Powierzchnia gmin, liczba sołectw i liczba miejscowości powiatu drawskiego

Cecha	Czaplinek	Drawsko Pomorskie	Kalisz Pomorski	Ostrowice	Wierzchowo	Złocieniec
Powierzchnia w km ²	365	344	481	150	229	195
Liczba sołectwa	29	13	15	14	13	9
Miejscowości	52	33	30	31	19	21

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

2.1.2 Ukształtowanie terenu i krajobraz

Rzeźba terenu powiatu drawskiego jest mocno zróżnicowana. Na opisywanym obszarze występują liczne doliny polodowcowe oraz wzniesienia. Jest to obszar wysoczyzny morenowej falistej i pagórkowatej ze wzgórzami moren czołowych, porożcinanej jarami z wytopiskowymi i rynnowymi jeziorami. Zróżnicowana struktura środowiskowa przyczyniła się do powstania licznych rezerwatów przyrody oraz parku krajobrazowego.

Oprócz tego teren powiatu drawskiego obfituje w liczne:

- jeziora - największe z nich to: jezioro Drawsko, jezioro Siecino, jezioro Lubie, jezioro Wąsosze, jezioro Wilczkowo, jezioro Żerdno.
- rzeki - między innymi: Gwda i jej dopływy, dopływy Noteci oraz Piława, Parsęta i Rega. Jednakże najbardziej znaną rzeką przepływającą przez teren powiatu jest Drawa wraz z licznymi jej dopływami. Zróżnicowanie jej charakteru odzwierciedla różnorodność roślinności wodnej i fauny. Drawa określana jest także najpiękniejszym szlakiem kajakowym Polski.

Poniżej w tabeli przedstawiono dane dotyczące powierzchni zalesionej w podziale na poszczególne gminy. Najmniejszy udział procentowy powierzchni zalesionej w porównaniu do powierzchni ogółem mają tereny Gminy Ostrowice, a największy poziom zalesienia zanotowano w Gminie Wierzchowo, gdzie obszary leśne stanowią 64% powierzchni.

Tabela 2 Powierzchnia całkowita Gmin, powierzchnia zalesienia Gmin

Cecha	Czaplinek	Drawsko Pomorskie	Kalisz Pomorski	Ostrowice	Wierzchowo	Złocieniec
Powierzchnia gruntów leśnych	151	135	304	46	148	75
% udział powierzchni zalesionej do ogółu powierzchni	41%	28%	63%	30%	64%	38%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

2.1.3 Ogólna charakterystyka gleb

Na terenie powiatu drawskiego przeważają gleby typu brunatnego, które powstały z piasków, żwirów i glin zwałowych najbardziej przydatnych dla rolnictwa. Grunty o lepszych klasach położone są głównie w Gminie Złocieniec. Niestety gleby powiatu drawskiego posiadają wskaźnik bonitacji wynoszący 0,85¹; jest to wskaźnik niższy w porównaniu do całego województwa. Na terenie powiatu są także gleby wytworzone w utworów bagiennych. Zajmują one użytki w dolinie rzek i w sąsiedztwie jezior. Ze względu na słabą przydatność dla działalności rolniczej, zalesianiu na terenie powiatu drawskiego podlegają gleby pochodzenia mineralnego

2.1.4 Drawski Park Krajobrazowy

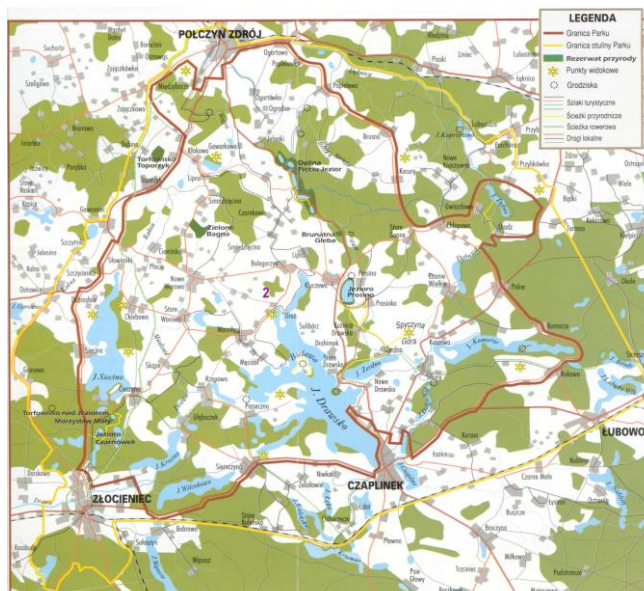
Drawski Park Krajobrazowy, ze względu na bogactwo walorów przyrodniczych, uważany jest za symbol powiatu drawskiego. Park utworzony został 24 kwietnia 1979 roku. Jego powierzchnia wynosi 63 642 ha (w tym: powierzchnia Parku przekracza 41 tys. ha, zaś otulina zajmuje ponad

¹ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu drawskiego na lata 2008-2015.

22 tys. ha) i obejmuje tereny sześciu gmin: Barwice, Borne Sulinowo, Czaplinek, Ostrowice, Połczyn – Zdrój i Złocieniec. Celem utworzenia Parku jest ochrona najcenniejszego pod względem przyrodniczym, kulturowym, historycznym i krajobrazowym fragmentu Pojezierza Drawskiego.

Rysunek 2 Tereny Drawskiego Parku Krajobrazowego

Źródło: <http://www.pojezierze-drawskie.pl/>

Na wartość przyrodniczą Parku składają się:

1. Fauna: 36 gatunków ryb, 12 gatunków płazów, 148 gatunków ptaków, 40 gatunków ssaków.
2. Flora: 750 gatunków roślin naczyniowych (w tym 40 prawnie chronionych), gatunki reliktowe, gatunki związane z wpływami oceanicznymi, gatunki borealne (północne), gatunki górskie oraz rzadko występujące w kraju rośliny i zespoły roślinne Rezerwatów przyrody: Jezioro Czarnówek, Torfowisko nad Jeziorem Morzysław Mały, Brunatna Gleba, Dolina Pięciu Jezior, Jezioro Prosinno, Torfowisko Toporzyk, Przełom rzeki Dębica, Brzozowe Bagno k. Czaplinka.

Prawie 85% terenu Parku znajduje się w granicach zlewni rzeki Drawy, z której wody za pośrednictwem Noteci, Warty i Odry odprowadzane są do Morza Bałtyckiego. Na terenie Parku źródła mają również rzeki Piławka oraz Dębica.

Do największych do najważniejszych walorów krajobrazowych zaliczają się:

- morenowe ukształtowanie terenu - powstałe w wyniku działalności lodowca, głównie zlodowacenia bałtyckiego,
- liczne jeziora - w tym lobeliowe, rzeki, małe potoki, źródlika,
- mokradła, torfowiska i lasy.

Powierzchnię Obszaru Chronionego Krajobrazu szacuje się na 48 300 ha, w tym:

- stanowiący fragment tzw. Szwajcarii Połczyńskiej Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Drawskie,
- położony na Równinie Drawskiej Obszar Chronionego Krajobrazu Puszcza Drawska.

W strukturze Parku znajdują się również liczne pomniki przyrody, jak również Obszary NATURA 2000, do których należą: Brzeźnicka Węgorza, Jeziora Czaplincieckie, Jeziora Lubie i Dolina Drawy, Uroczyska Puszczy Drawskiej, Ostoja Drawska, Lasy Puszczy Nad Drawą, Puszcza nad GWDĄ, Ostoja Ińska.

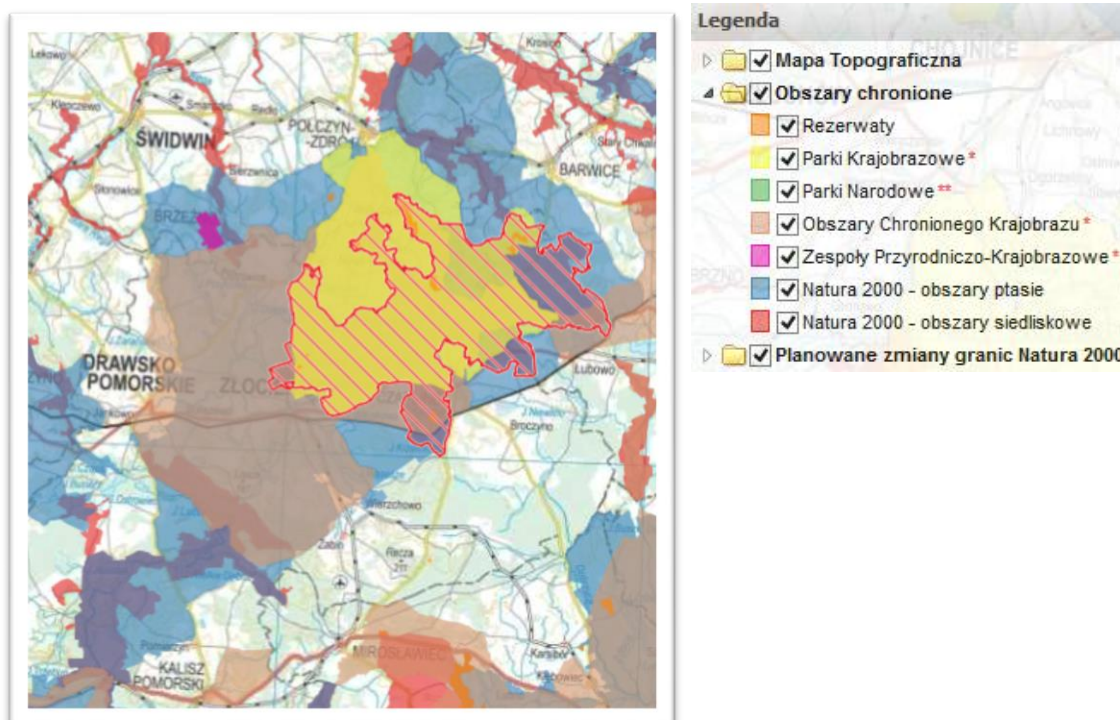
Drawski Park Krajobrazowy jest również doskonałym miejscem dla turystów aktywnych i miłośników przyrody. Przez jego teren przebiega 5 szlaków: Jezior, Solny, Leśny, Przyrodniczy i Wodny oraz 5 ścieżek przyrodniczych. Wszystkie prowadzą przez najciekawsze rejony Parku w sąsiedztwie obiektów przyrodniczych i kultury materialnej. Turyści mogą przemierzać szlaki: pieszo, rowerem, konno, kajakiem oraz żeglować.

Wnioski i wyzwania

Wyzwaniem stojącym nie tylko przed Powiatem Drawskim jest wykorzystanie potencjału Drawskiego Parku Krajobrazowego, poprzez dalszy rozwój szlaków i ścieżek tematycznych kanalizujących ruch na terenach chronionych. Stanowi to z jednej strony gwarancję minimalizacji uciążliwości ruchu turystycznego dla środowiska, z drugiej zaś tworzy podstawę infrastrukturalną do działań marketingowych, których celem jest popularyzacja Pojezierza Drawskiego jako miejsca aktywnego wypoczynku.

2.1.5 Stan i ochrona środowiska

Rysunek 3 Obszary chronione na terenie powiatu drawskiego

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Atutem powiatu drawskiego są jego walory przyrodnicze i naturalne, które w połączeniu ze sobą tworzą niepowtarzalny krajobraz. Stanowią one również podstawę rozwoju wielu elementów gospodarczych uwarunkowanych środowiskowo (rolnictwo, lecznictwo, rekreacja,

turystyka, przemysł wydobywczy kopalni, leśnictwo), dlatego też ich ochrona stanowi ważny punkt w realizowaniu polityki zrównoważonego rozwoju powiatu.

Posiadane zasoby przyrodnicze wpływają jednak dwojako na rozwój powiatu - z jednej strony stanowią jego główną atrakcję turystyczną, z drugiej natomiast (ze względu na regulacje prawne dotyczące ochrony środowiska) ograniczają paletę możliwych do realizacji nowych inwestycji przemysłowych i energetycznych.

W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie obszarów chronionych znajdujących się w granicach powiatu drawskiego.

Tabela 3 Obszary chronione na terenie powiatu drawskiego

Rodzaj obiektu chronionego	Informacja o obiektach chronionych
Rezerwaty:	<p>Rezerwat Jezioro Czarnówek - jezioro Czarnówek - o powierzchni 11,88 ha, utworzony został w 1974 roku. Położony jest w gminie Złocieniec. Celem utworzenia rezerwatu jest zachowanie jeziora lobeliowego z roślinami reliktowymi.</p> <p>Rezerwat Morzysław Mały - torfowisko nad Jeziorem Morzysław Mały - o powierzchni 7,57 ha, utworzony został w 1965 roku. Położony jest w gminie Złocieniec. Celem utworzenia rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych torfowiska węglanowego i przejściowego ze stanowiskami roślin reliktowych.</p> <p>Brunatna Gleba - o powierzchni 1,1 ha, utworzony został w 1971 roku. Położony jest w gminie Czaplinek. Celem utworzenia rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych typowo wykształconej leśnej gleby brunatnej wraz ze ściółką i runem.</p> <p>Rezerwat Jezioro Prosino - o powierzchni 81 ha, utworzony został w 1988 roku. Położony jest w gminie Czaplinek. Celem ochrony rezerwatowej jest zachowanie miejsc bytowania i lęgów rzadko występujących gatunków ptaków wodnych i błotnych.</p> <p>Rezerwat Zielone Bagna - o powierzchni 55,38 ha, utworzony został w 1996 roku. Położony jest w gminie Ostrowice. Celem ochrony rezerwatowej jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych unikatowych zbiorowisk roślinności torfowiskowej i bagiennej.</p>
Drawieński Park Narodowy – otulina	Teren Drawieńskiego Parku Narodowego i otuliny znajduje się na Równinie Drawskiej. Zajmuje centralną część kompleksu leśnego zwanego Puszcza Drawską. DPN reprezentuje krajobraz młodoglacjalnych równin sandrowych. W całości położony jest w zlewni rzeki Drawy. W parku występuje: 224 zbiorowisk roślinnych, 924 taksonów roślin naczyniowych, 20 jezior bardzo zróżnicowanych pod względem charakteru ekologicznego oraz wiele gatunków ptaków. Powierzchniowo natomiast przeważają lasy sosnowe. Na terenie DPK występują również ważne dla Wspólnoty Europejskiej siedliska przyrodnicze. Są to: żyzne i kwaśne buczyny, grądy, lasy łęgowe, bory i brzeziny bagienne, ciepłolubne murawy napiaskowe, wilgotne i świeże łąki, jeziora dystroficzne, jeziora mezotroficzne, jeziora eutroficzne, rzeki włosienicznikowe, torfowiska niskie, przejściowe i wysokie.
Drawski Park Krajobrazowy	Obszar ten obejmuje cenne obiekty krajobrazowe, jeziora (największe Drawsko), wały morenowe, głązy narzutowe. W parku bytują 42 gatunki roślin chronionych prawnie, zaś awifauna to 138 gatunków ptaków lęgowych. W parku znajduje się 8 rezerwatów przyrody i około 300 pomników przyrody. Siedzibą władz parku jest Złocieniec.
Obszary Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Drawskie”	Łącznie na terenie pojezierza znajduje się 12 rezerwatów przyrody i 3 obszary chronionego krajobrazu. Część terenu wchodzi w skład obszaru ptasiego Natura 2000 "Ostoja Drawska" oraz obszarów siedliskowych Natura 2000 - "Jeziora Czaplineckie", "Jeziora Szczecineckie" i "Dorzecze Parsęty"
Natura 2000 obszary ptasie	Ostoja Drawska: jedna z największych w kraju ostoi ptaków (153 906,1 ha),

Rodzaj obiektu chronionego	Informacja o obiektach chronionych
Natura 2000 obszary siedliskowe	<p>obejmującą swym zasięgiem najcenniejsze pod względem przyrodniczym i krajobrazowym fragmenty Pojezierza Drawskiego, na terenie której występuje co najmniej 185 gatunków ptaków.</p> <p>Jeziora Czaplinskie - na które składa się unikalny obszar na Pomorzu Zachodnim charakteryzującym się zróżnicowaną budową geomorfologiczną, urozmaiconymi warunkami hydrograficznymi i krajobrazowymi, co przekłada się na bogactwo flory i fauny tego obszaru. Ostoja cechuje się znaczną jeziornością (10% jej powierzchni) o czym decyduje obecność 47 jezior.</p> <p>Jezioro Lubie i Dolina Drawy - obejmuje jedno z największych jezior Pojezierza Drawskiego - Lubie - (1439 ha, 46 m głębokości max., 170 mln m³ wody - dane IRS cyt. za Katalogiem Jezior Polski, Choiński 1991), przez które przepływa Drawa, oraz odcinek doliny Drawy i Starej Drawy poniżej jeziora, wraz z przyległymi łąkami i lasami, aż po jezioro Grażyna koło Drawna.</p> <p>Uroczyska Puszczy Drawskiej - w kompleksie leśnym częściowo położonym w granicach powiatu drawskiego dominują drzewostany sosnowe, oprócz których widoczne są buczyny i dąbrowy – w tym kwaśne i żyzne buczyny, które są jedynymi z nielicznych w Polsce fragmentów buczyn o zachowanej naturalnej dynamice. W granicach obszaru licznie występują populacje rzadkich i zagrożonych gatunków z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Bogaty jest również świat ichtiofauny obejmujący m.in. łososia, minoga rzecznego, czy certy.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji programu ochrony środowiska dla Powiatu Drawskiego na lata 2008 - 2015.

Ważną rolę w ochronie środowiska odgrywają również instytucje, które są odpowiedzialne za realizację polityki ochrony środowiska w zakresie zarządzania ochroną przyrody w tym m.in. obszarami Natura 2000, czy kontroli procesu inwestycyjnego. Realizują one zadania dotyczące zapobiegania i naprawy szkód w środowisku powstałych w wyniku działalności człowieka. Do instytucji tych należą między innymi: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz Wydział Ochrony Środowiska w Starostwie Powiatowym w Drawsku Pomorskim.

Wnioski i wyzwania

Znaczny udział obszarów chronionych w powierzchni powiatu determinuje nie tylko jego potencjał środowiskowy, lecz wpływa także na kierunki możliwych do podjęcia działań rozwojowych. Z jednej strony ogranicza bowiem paletę możliwej do zlokalizowania na jego terenie działalności przemysłowej, z drugiej zaś stanowi unikalny walor, który odpowiednio wykorzystany stanowić może jeden z elementów budowy rozpoznawalnej i pozytywnie kojarzonej marki.

Wskazane powyżej bogactwo i różnorodność obszarów chronionych wymagają prowadzenia konsekwentnej i stosunkowo restrykcyjnej polityki środowiskowej służącej minimalizacji uciążliwości wynikającej z działalności człowieka. Nie może ona jednak prowadzić do stagnacji i ograniczenia konkurencyjności obszaru. Tym samym wyzwaniem stojącym przed Powiatem Drawskim w zakresie ochrony środowiska naturalnego jest pogodzenie obowiązku ochrony środowiska naturalnego z potrzebą zapewnienia warunków do aktywizacji gospodarczej i turystycznej opartej o właściwie przygotowane zaplecze infrastrukturalne.

3 Rys historyczny

Pierwsze ślady człowieka na Pojezierzu Drawskim pochodzą z lat 4200 -1700 p.n.e. Dzięki sprzyjającym warunkom geograficznym i klimatycznym oraz znajdującym się na tych terenach kompleksom leśnym i sieci jezior, już od VII wieku zaczęły kształtować się plemiona, które dały początek pierwszym osadom nad górną Drawą. W X wieku wraz z ekspansją Mieszka I tereny powiatu drawskiego zostały włączone do państwa polskiego. Stan ten trwał momentu uniezależnienia się ksiąząt zachodniopomorskich od Polski.

W XII wieku ukształtowała się granica pomiędzy Pomorzem a Wielkopolską. Od wschodu granica Pojezierze Drawskiego biegła zwartymi lasami na południe od Szczecinka pozostawiając jednak Drahim i Czaplunek (Tempelburg) po stronie Wielkopolski i dalej prowadziła na zachód wzdłuż Drawy.

W XIII wieku gminy powiatu drawskiego otrzymały prawa miejskie:

- miasto Drawsko Pomorskie otrzymało prawa miejskie w 1297 roku z rąk margrabiów brandenburskich,
- miasto Kalisz Pomorski otrzymał w 1303 r. prawa miejskie z rąk margrabiów brandenburskich.
- 1333 roku bracia Hasso i Ludeke von Wedel dokonują lokacji miasta Złocieniec w oparciu o prawo magdeburskie.
- miasto Czaplunek prawa miejskie otrzymał w 1291 roku.

Drahim i Czaplunek (Tempelburg) ponownie przyłączył do Polski Kazimierz Wielki w roku 1386. W 1400 roku okolice Drawska i Złocienica zakupili Krzyżacy, którzy w 1402 roku stali się właścicielami Nowej Marchii.

Już w XVI wieku na terenach powiatu drawskiego nastąpił rozwój gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej. Władzę sprawowały rody magnackie (m.in.: Borków, Güntersbergów, Wedłów, Boninów, Kleszczów, Glasenappów i Golców), był to okres spokoju i stabilności na tych ziemiach. Niestety już w XVII wieku okres spokoju został zakończony poprzez wojnę trzydziestoletnią (1618-1648), która stała się przyczyną wyludnienia miast. W 1637 roku całe Pomorze zostało przyłączone do Brandenburgii.

Mocą postanowień układu Bydgoskiego z 1657 roku elektor brandenburski otrzymał w zastaw za udzieloną Polsce pożyczkę w wysokości 120 tys. talarów także starostwo drahimskie z Czaplunkiem. Mimo zebrania potrzebnej kwoty do uregulowania długu do wykupu tych ziem już nie doszło. W ten sposób cały omawiany teren znalazł się pod władaniem brandenburskim, a później pruskim.

Do czynników mających istotny wpływ na spustoszone ziem pomorskich na przełomie XVII i XVIII wieku były:

- przemarsz wojsk podczas potopu szwedzkiego (1655-1660),
- wojna siedmioletnia (1756-1763),
- pożary,
- epidemie.

Pod koniec XVII wieku nastąpił wzrost liczby mieszkańców. W tym okresie zasiedlano pustkowia oraz wsie, które zostały we wcześniejszym czasie wyludnione. Na terenie miast prężnie zaczęło się rozwijać rzemiosło w tym przede wszystkim sukiennictwo. W 1815 roku wykreował się nowy podział administracyjny monarchii pruskiej. powiat drawski znalazł się w prowincji Pomorza Zachodniego w rejencji koszalińskiej. W następnym okresie zaczął rozwijać się przemysł. Zaczęły pracować młyny, gorzelnie, tartaki oraz cegielnie. Pierwsza przędzalnia mechaniczna powstała w 1838 roku w Złocińcu. Poprzez rozwój sektora przemysłu powoli rzemiosło zostało upadać.

Następnie, w połowie XIX wieku ziemie powiatu drawskiego zostały wyludnione poprzez migracje mieszkańców do centrum Rzeszy. Dopiero pod koniec XIX wieku nastąpił pełen rozwój gospodarczy omawianego terenu oraz intensywna rozbudowa sieci dróg. Pierwszą linię kolejową, łączącą Stargard Szczeciński przez Drawsko, Złocieniec i Czaplunek ze Szczecinkiem, uruchomiono w roku 1878. W roku 1885 oddano do użytku linię Choszczno - Kalisz Pomorski - Złocieniec, którą w 1903 roku przedłużono do Połczyna. Od 1933 roku przemysł regionu w znacznym stopniu przestawił się na produkcję militarną.

Jeszcze przed wojną, w wyniku zmian administracyjnych przeprowadzonych w 1938 roku, Powiat Drawski wszedł w skład rejencji pilskiej. W okresie II wojny światowej przy rozbudowie miejscowości Pojezierza Drawskiego pracowali jeńcy wojenni oraz robotnicy skierowani do pracy przymusowej. Wielu z nich zatrudnionych było przy budowie autostrady, która połączyć miała Berlin z Królewcem.

Zmiana przynależności państwowej ziem powiatu drawskiego, która nastąpiła w 1945 roku miała swoje źródło w operacji militarnej zorganizowanej przez I Armię Wojska Polskiego. Polscy żołnierze wyzwolili m.in. Czaplunek, Wierzchowo, Złocieniec, Drawsko i Kalisz Pomorski.

Po wojnie tereny ziemi drawskiej weszły w skład Okręgu Zachodnio-Pomorskiego, który w maju 1946 r. przekształcony został w województwa szczecińskie. Na terenie Polski istniało wówczas 17 województw, które w 1975 roku zostały przekształcone w 49 nowych wojewódzkich jednostek organizacyjnych na kształt francuskich merostw. Po reformach rządu Jerzego Buzka w 1999 rok Polskę podzielono na 16 nowych regionów, powstało wówczas województwo zachodniopomorskie. Podział ten istnieje do dzisiaj.

4 Współpraca krajowa i zagraniczna

4.1 Współpraca Partnerska miast i gmin powiatu drawskiego

4.1.1 Współpraca partnerska z niemieckim Powiatem Segeberg

Powiat Drawski w celu rozwoju oraz wzajemnego wsparcia nawiązał długotrwałą współpracę z niemieckim Powiatem Segeberg. Umowa, która została podpisana w 2000 roku, opiera swoje działania o współpracę z organizacjami i instytucjami powiatowymi. Według założeń podpisanego porozumienia współpraca ma rozwijać się w kierunku korzystania ze wspólnych doświadczeń obu powiatów na rzecz rozwoju Europy. Dodatkowo współpracę z Gminami niemieckimi podjęły z osobna gminy powiatu drawskiego: Drawsko Pomorskie, Kalisz Pomorski, Złocieniec oraz Wierzchowo.

4.1.2 Współpraca pomiędzy Powiatem Drawskim i Rejonem Ripky

Współpraca została zawarta w 2009 kiedy to Powiat Drawski podpisał umowę o Współpracy Partnerskiej obu samorządów wynikającej z programu: „Współpraca partnerska gmin i powiatów województwa zachodniopomorskiego z ich odpowiednikami położonymi na terenie środkowej Ukrainy”.

Umowa ta opiera się przede wszystkim na wymianie doświadczeń z zakresu prowadzenia instytucji oraz współpracy samorządowej.

4.1.3 Współpraca pomiędzy Powiatem Drawskim a Rejonem Krasnoperekopskim

Współpraca została zawarta na podstawie programu: „Współpraca partnerska gmin i powiatów województw: zachodniopomorskiego i pomorskiego z ich odpowiednikami położonymi na terenie Autonomicznej Republiki Krymu”.

Działania wynikające z podpisania umowy były oparte na współpracy polskich i ukraińskich jednostek samorządu terytorialnego oraz ich wsparcie w przygotowaniu do wstąpienia w strukturę Unii Europejskiej.

Ze względu na obecną sytuację geopolityczną oraz nieuregulowany status prawny Autonomicznej Republiki Krymu, dalsza realizacja współpracy stoi pod znakiem zapytania.

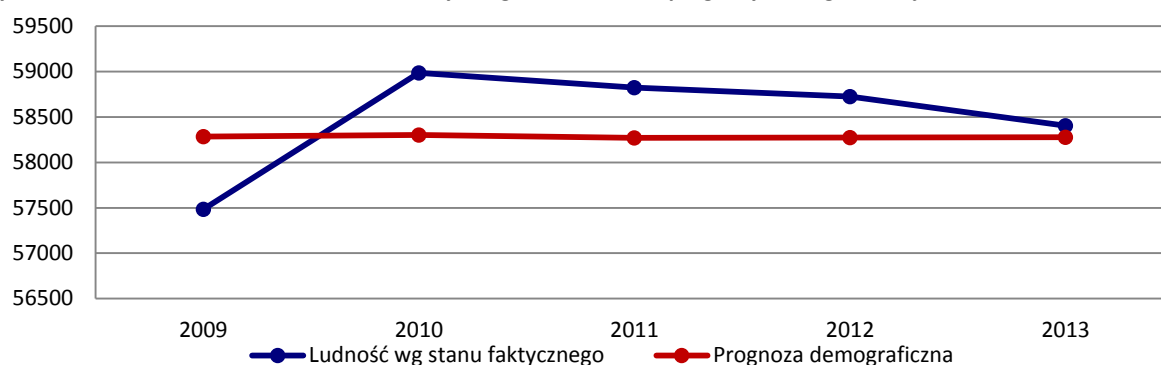

5 Sfera społeczna

5.1 Sytuacja demograficzna

Sytuację demograficzną na terenie powiatu drawskiego należy uznać za stosunkowo stabilną i przewidywalną w średnim horyzoncie czasowym. Porównanie stanu faktycznego ludności z założeniami prognozy demograficznej² wskazuje na występowanie okresowych różnic, które jednak nie przekraczają 2 procent. Największa rozbieżność widoczna jest w 2010 roku, gdy różnica pomiędzy stanem przewidywanym a faktycznym wynosiła +685 osób. Natomiast już w 2013 roku widoczne jest przybliżenie się liczby ludności faktycznie zamieszkującej teren powiatu do wartości prognozowanej. Różnica wyniosła jedynie +124.

Wykres 1 Porównanie ilości ludności stanu faktycznego z założeniami prognozy demograficznej w okresie 2009-2013

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS stan na 31.12.2013 r.

5.1.1 Liczba ludności w podziale na Gminy

Ponad 50% ludności powiatu zamieszkuje cztery główne miasta: **Kalisz Pomorski, Drawsko Pomorskie, Czaplinek, Złocieniec**. Spośród nich największą liczbą ludności charakteryzuje się Złocieniec, którego mieszkańcy stanowią 22% z całej ludności zamieszkującej powiat drawski. Drugie pod względem liczebności jest Drawsko Pomorskie - 20% mieszkańców powiatu.

Tabela 4 Ludność z podziałem na Miasto i Gminę oraz Gminę w okresie 2009-2013

Miasto i Gmina, Gmina	2009	2010	2011	2012	2013
Miasto i Gmina Drawsko Pomorskie	16 290	16 832	16 747	16 744	16 618
w tym Miasto Drawsko Pomorskie	11 385	11 898	11 914	11 897	11 878
Miasto i Gmina Czaplinek	11 670	12 013	11 986	11 947	11 950
w tym Miasto Czaplinek	6 838	7 167	7 145	7 200	7 188
Miasto i Gmina Kalisz Pomorski	7 202	7 320	7 356	7 376	7 383
w tym Miasto Kalisz Pomorski	4 213	4 333	4 320	4 333	4 361
Gmina Ostrowice	2 502	2 612	2 630	2 653	2 595
Gmina Wierzchowo	4 458	4 444	4 430	4 421	4 372
Miasto i Gmina Złocieniec	15 363	15 766	15 677	15 583	15 485
w tym Miasto Złocieniec	13 244	13 515	13 424	13 331	13 224
Razem:	57 485	58 987	58 826	58 724	58 403

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

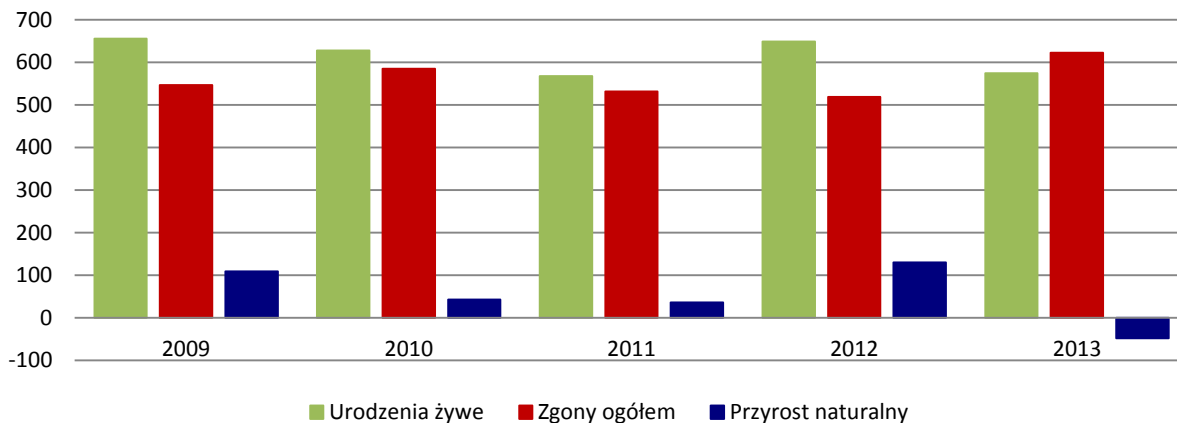
5.1.2 Ruch naturalny

Zgodnie z danymi statystycznymi ruchy demograficzne do 2012 roku określić można jako dodatnie. Wtedy to przyrost naturalny wynosił 109 osób w skali roku. Jednakże w roku 2013 widoczny jest ujemny

² Prognoza demograficzna opracowana przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

przyrost naturalny wynoszący -48 osób, spowodowany skokowym wzrostem ilości zgonów oraz mniejszą niż w latach poprzednich ilością liczby narodzin.

Wykres 2 Ruchy naturalne w okresie 2009-2013

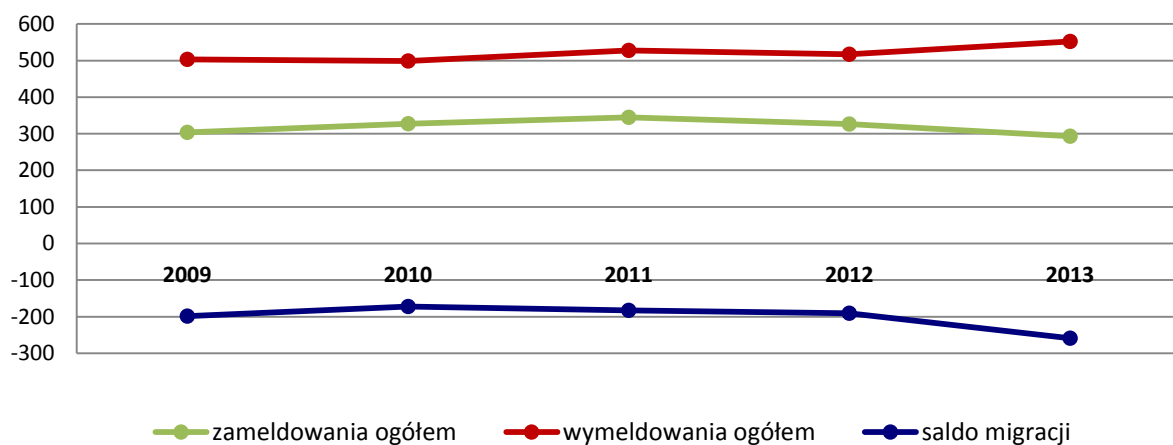

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

5.1.3 Wskaźnik migracji

Wskaźnik migracji w okresie 2009-2013 jest ujemny. Zanotowana liczba wymeldowań - oscylująca pomiędzy 500 a 550, była wyższa od liczby nowych zameldowań o ok. 300 w skali roku.

Wykres 3 Wskaźnik migracji wewnętrznych w latach 2009-2013

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

Wnioski i wyzwania

Pomimo widocznego w latach 2011-2013 niewielkiego trendu spadkowego, analiza danych dotyczących liczby ludności na terenie powiatu drawskiego wskazuje na wzrost liczby mieszkańców względem roku 2009. Niepokojący jest zaobserwowany na przestrzeni analizowanych lat wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym i spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Trend taki wskazuje na postępujące starzenie się społeczeństwa. Oznacza to zachwianie stanu równowagi demograficznej, które w dłuższej perspektywie skutkować będzie spadkiem ludności i brakiem zdolności do zachowania konkurencyjności gospodarki powiatu.

W kontekście powyższego za wyzwania stojące przed Powiatem Drawskim w sferze demografii uznać należy wypracowanie we współpracy z gminami:

- programu, którego celem będzie wzrost atrakcyjności powiatu jako miejsca pracy i zamieszkania – w wyniku podjętych działań związanych z rozwojem sfery gospodarczej i społecznej,
- wspólnej formuły promocji powiatu jako miejsca przyjaznego ludziom młodym,
- polityki demograficznej, która będzie opierać się na wsparciu rodzin wielodzietnych i programie ulg oraz preferencji do nich skierowanych.

5.2 Ochrona zdrowia

5.2.1 Drawskie Centrum Specjalistyczne (DCS)

Jednym z podstawowych zadań wynikających z realizacji ustawy o samorządzie powiatowym jest ochrona zdrowia. Od powstania Powiatu Drawskiego starano się utrzymać zabezpieczenie medyczne zarówno mieszkańców jak i turystów na najwyższym możliwym poziomie. W ostatnim okresie na skutek zmian w ochronie zdrowia postanowiono o przekazaniu zabezpieczenia medycznego w postaci prowadzenia szpitala operatorowi zewnętrznemu. W 2012 roku w wyniku przeprowadzonego postępowania mającego na celu wydzierżawienie szpitala, wybrano operatora zewnętrznego – Szpitale Polskie S.A. z siedzibą w Katowicach.

Od tego momentu szpital powiatowy funkcjonuje pod nazwą Drawskie Centrum Specjalistyczne (DCS). Prowadzi ono działalność medyczną w zakresie leczenia stacjonarnego zarówno dla mieszkańców powiatu drawskiego jak i powiatów ościennych oraz turystów. W chwili obecnej szpital prowadzi izbę przyjęć, szpitalny oddział ratunkowy, oddział chirurgii, oddział ortopedii, oddział intensywnej terapii, pediatryczno – neonatologiczny, ginekologiczno – położniczy oraz oddział wewnętrzny.

Oprócz prowadzenia leczenia stacjonarnego Drawskie Centrum Specjalistyczne prowadzi również nocną i świąteczną opiekę zdrowia oraz poradnie przyszpitalne zapewniające mieszkańcom dostęp do lekarzy specjalistów. W chwili obecnej prowadzonych jest 10 poradni:

- Poradnia chirurgiczna,
- Poradnia chirurgii urazowo – ortopedycznej,
- Poradnia ginekologiczno – położnicza,
- Poradnia gruźlicy i choroby płuc,
- Poradnia diabetologiczna,
- Poradnia otolaryngologiczna,
- Poradnia okulistyczna,
- Poradnia gastroenterologiczna,
- Rehabilitacja,

- Poradnia medycyny pracy.

W związku z tym, iż szpital prowadzony jest przez operatora zewnętrznego możliwe jest również prowadzenie świadczeń komercyjnych. W chwili obecnej Drawskie Centrum Specjalistyczne wykonuje wszczepienia protez biodrowych i kolanowych, artroskopię oraz rekonstrukcje więzadeł krzyżowych.

5.2.2 Centrum Sercowo – Naczyniowe

W dniu 12-12-2013 roku rozpoczęło działanie Centrum Sercowo – Naczyniowe prowadzone przez spółkę NAFIS .

Ośrodek pełni 24 - godzinny dyżur hemodynamiczny. Od 01.04.2014r., w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia, Centrum realizuje świadczenia w rodzaju ambulatoryjna opieka specjalistyczna w zakresie kardiologii. W strukturze Centrum Sercowo – Naczyniowego znajdują się m.in.:

- 13– łóżkowy Oddział Kardiologiczny,
- 4 – łóżkowy Oddział Intensywnego Nadzoru Kardiologicznego,
- 10 – łóżkowy Oddział Chirurgii Naczyniowej,
- 6 – łóżkowy Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii,
- Poradnia kardiologiczna,
- Sala reanimacyjna,
- Blok operacyjny,
- Pracownia hemodynamiki,
- Pracownia tomografii komputerowej.

Świadczenia dostępne w Ośrodku obejmują m. in.:

- leczenie ostrych zespołów wieńcowych (zawał serca, niestabilna choroba wieńcowa),
- usługi diagnostyczne nieinwazyjne (echokardiografia, EKG, test wysiłkowy, HOLTER),
- diagnostykę i terapię z zakresu kardiologii inwazyjnej (koronarografia i angiografia tętnic obwodowych: szyjnych, nerkowych, biodrowych, udowych).

5.2.3 Podstawowa Opieka Zdrowotna

Działalność służby zdrowia w poszczególnych gminach powiatu sprawia, że dostępność usług medycznych nie stanowi większego problemu. W chwili obecne funkcjonują następujące ośrodki podstawowej opieki zdrowotnej³:

- NZOZ Balticmed Przychodnie Medycyny Rodzinnej i Pediatrii, Krzysztof Drozdowski, Zygmunt Gliński ul. Pławieńska 10A, Czaplunek,
- Przychodnia Lekarza Rodzinnego "Medyk II" s.c., Henryk Stachura, Aleksandra Moździerz, Mirosława Paździora, ul. Wałęcka 54A, Drawsko Pomorskie,
- Przychodnia Lekarzy Rodzinnych „Zdrowie”, ul. Obrońców Westerplatte 1A, Drawsko Pomorskie,
- Praktyka Lekarska Ogólna "Eskulap" Antoni Wiski, ul. Wolności 14, Kalisz Pomorski,
- Przychodnia Rodzinna Salus, ul. Wolności 14, Kalisz Pomorski,
- NZOZ Awimed - Andrzej Wiącek Ostrowice, ul. Chopina 7, Ostrowice,
- Przychodnia Lekarska „Eskulap”, Tomasz Szewczyk, ul. Długa 43, Wierzchowo,
- NZOZ Medica S.C., Pl. 650-Lecia 1, Złocieniec,

³ Zachodniopomorski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia - Szczecin

5.2.4 Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Drawsku Pomorskim

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- higieny środowiska,
- higieny pracy w zakładach pracy,
- higieny radiacyjnej,
- higieny procesów nauczania i wychowania,
- higieny wypoczynku i rekreacji,
- zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku,
- higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne - w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

5.3 Sport i rekreacja

Jednostkami odpowiedzialnymi na terenie powiatu drawskiego za działalność związaną ze sportem są:

- Urzędy Gmin,
- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Złocięncu,
- Ośrodek Sportu, Rehabilitacji i Rekreacji w Kaliszu Pomorskim,
- Ośrodek Sportów Wodnych w Czaplunku.

5.3.1 Ośrodki sportu i rekreacji

Ośrodek sportu i rekreacji w Złocięncu

OSiR w Złocięncu odpowiedzialny jest za krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży. Ośrodek zajmuje się także organizacją zajęć i rozgrywek sportowych, w zakresie:

- siatkówki (sport amatorski i rozgrywki),
- piłki nożnej (sport amatorski i rozgrywki),
- tenisa ziemnego,
- tenisa stołowego,
- biegów,
- karate,
- szachów.

Ponadto ośrodek zarządza obiektami sportowymi na obszarze Gminy Złocieniec oraz jest odpowiedzialny za organizację wydarzeń rekreacyjno- sportowych.

Ośrodek Sportu, Rehabilitacji i Rekreacji w Kaliszu Pomorskim

OSRiR w Kaliszu Pomorskim realizuje zadania z zakresu krzewienia kultury fizycznej, rekreacji i rehabilitacji ruchowej oraz upowszechniania zadań z zakresu kultury i turystyki wśród mieszkańców. Ponadto ośrodek organizuje wydarzenia sportowe i rekreacyjne oraz opiekuje się klubami sportowymi i stowarzyszeniami promującymi kulturę fizyczną. Dodatkowo Ośrodek zarządza obiektami sportowymi działającymi na terenie Gminy Kalisz Pomorski.

Ośrodek Sportów Wodnych w Czaplunku

Ośrodek Sporów Wodnych znajduje się tuż nad jeziorem Drawsko. Realizuje działania z zakresu organizacji wydarzeń sportowych o charakterze wodnym. W ramach Ośrodka funkcjonują:

- 33 miejsca noclegowe,
- wypożyczalnia sprzętu pływającego,
- świetlica,
- pole namiotowe i campingowe,
- przystań żeglarska.

Przy ośrodku funkcjonuje Czaplinskie Bractwo Żeglarskie.

Urzędy Gmin

W gminach, które nie posiadają wyodrębnionej jednostki organizacyjnej odpowiedzialnej za sport i rekreację, bezpośrednio odpowiedzialne za rozwój sportu i rekreacji są urzędy gminy. Realizują one w ramach własnych struktur zadania statutowe ukierunkowane na krzewienie sportu i kultury fizycznej.

5.3.2 Obiekty sportowe

Drawsko Pomorskie

1. Hala sportowa przy ul. Dworcowej 2a.
2. Stadion Miejski im. Waleriana Pytla oraz boisko ze sztuczną nawierzchnią „Euroboisko”.
3. Korty Miejskie w Parku Chopina.
4. Boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią.
5. Boisko wielofunkcyjne „Orlik 2012”.
6. Sala sportowa przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Drawsko Pomorskie, ul. Połczyńska 7.
7. Sala sportowa przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Drawsko Pomorskie, ul. Seminaryjna 25.
8. Sala sportowa przy Szkole Podstawowej w Drawsku Pomorskim.
9. Boisko do siatkowej piłki plażowej.
10. Hala sportowa przy Szkole Podstawowej w Mielenku Drawskim.
11. Boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej w Nętnie.
12. Boisko wielofunkcyjne w Gudowie.
13. Boisko wielofunkcyjne w Suliszewie.

Złocieniec

1. Hala widowiskowo-sportowa w Złocieniu.
2. Stadion miejski w Złocieniu.
3. Euroboisko w Złocieniu.
4. Hala sportowa w Złocieniu.
5. Korty tenisowe w Złocieniu.
6. Strzelnica sportowa w Złocieniu.
7. Skatepark w Złocieniu.
8. Teren rekreacyjny „Między Mostami”.
9. Pole namiotowe i plaża „Gęsia Łączka” w Cieszynie nad jeziorem Siecino.
10. Pole namiotowe i plaża miejski „Wyspa Ostrów” w Cieszynie nad jeziorem Siecino.

Czaplinek

Hala widowiskowo- sportowa:

- pełnowymiarowa Hala Widowiskowo – Sportowa w Czaplunku,
- widownia na 320 miejsc z rozsuwanymi trybunami,
- boiska do siatkówki: jedno centralne i trzy treningowe oddzielone kotarami,
- boiska do koszykówki:
 - osiem koszy regulowanych (sześć przyściennych),
 - pełnowymiarowe boisko centralne z opuszczanymi koszami,
 - trzy boiska treningowe w poprzek hali,
- boisko do piłki ręcznej/futsalu,
- boiska do tenisa ziemnego i badmintonu,
- boisko wielofunkcyjne
- sale pomocnicze:
 - sala rehabilitacyjna,
 - siłownia,
 - sala aerobiku,
 - sala do tenisa stołowego.

Kalisz Pomorski

1. Stadion Miejski położony w Kaliszu Pomorskim przy jeziorze Młyńskim przeznaczony jest głównie do rozgrywek piłki nożnej, piłki siatkowej, koszykówki oraz tenisa ziemnego. W skład kompleksu wchodzi:
 - boisko do piłki nożnej o wymiarach pokryte dobrze utrzymaną nawierzchnią trawiastą z trybunami, ogrodzeniem, oświetleniem i automatycznym nawodnieniem,
 - boisko do piłki nożnej o sztucznej nawierzchni o wymiarach 65x100 m z trybunami (192 miejsca), ogrodzeniem i oświetleniem,
 - 2 boiska wielofunkcyjne o sztucznej nawierzchni do piłki siatkowej, koszykówki i tenisa ziemnego z trybunami (2 x 48 miejsc) ogrodzeniem i oświetleniem,
 - budynek socjalny wyposażony w szatnie oraz sanitariaty.
2. Hala widowiskowo – sportowa:
 - wielofunkcyjna sala sportowa,
 - widownia na 200 miejsc,
 - 3 boiska treningowe.
3. Hala sportowa w Pomierzynie:
 - sala sportowa,
 - sala gimnastyczna.
4. Boisko w Pożadle Wielkim.

Wierzchowo

Na terenie Gminy Wierzchowo znajduje się 1 hala widowiskowo-sportowa zlokalizowana w miejscowości Wierzchowo. Jest ona ogólnodostępna - mogą z niej korzystać nie tylko uczniowie, ale także pozostali mieszkańcy. Ponadto na terenie Gminy znajdują się 1 boisko wielofunkcyjne oraz 2 boiska sportowe do piłki nożnej (w tym jedno w Świerczynie).

Ostrowice

W Gminie zlokalizowane są następujące boiska sportowe:

- boisko wielofunkcyjne w miejscowości Ostrowice,
- boiska do piłki nożnej w miejscowościach Nowe Worowo oraz Chlebowo.

Poniżej przedstawiono tabelę z zestawieniem obiektów sportowych z poszczególnych gmin na terenie powiatu drawskiego.

Tabela 5 Zestawienie obiektów sportowych na terenie powiatu drawskiego z podziałem na gminy

Kategoria obiektu	Drawsko Pomorskie	Złocieniec	Czaplinek	Kalisz Pomorski	Wierzchowo	Ostrowice
stadion	1	1	0	1	0	0
korty tenisowe	1	1	1	1	0	0
boisko wielofunkcyjne	5	1	1	3	1	1
boisko do siatkówki	0	0	3	1	0	0
boisko do piłki nożnej	1	0	1	2	2	2
boisko do koszykówki	1	0	1	1	0	0
boisko do piłki ręcznej	0	0	1	0	0	0
boisko do siatki plażowej	1	0	0	0	0	0
sala sportowa	3	0	0	0	0	0
hala sportowa	1	0	1	1	0	0
hala widowiskowo-sportowa	1	1	1	1	1	0
strzelnica	0	1	0	0	0	0
skatepark	0	1	0	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

5.3.3 Kluby sportowe

Na terenie powiatu drawskiego prężnie działają kluby oraz stowarzyszenia sportowe. Ich głównym celem jest krzewienie kultury fizycznej wśród mieszkańców, w tym przede wszystkim wśród młodzieży. Na kolejnej stronie przedstawiono tabelę z zestawieniem klubów sportowych działających na terenie powiatu drawskiego w podziale na poszczególne gminy.

Tabela 6 Wykaz klubów sportowych w poszczególnych Gminach

Gmina Złocieniec	Gmina Drawsko Pomorskie	Gmina Kalisz Pomorski	Gmina Czaplinek	Gmina Wierzchowo	Gmina Ostrowice
<ul style="list-style-type: none"> • MKS „Junior” • MKS „OLIMP” • UKS „Traper” • UKS „Szkwał” • UKS „Orlik” • KS „Ogniwo” • Klub Karate Kyokushin • Klub Walki Washi • LKS Bobrowo • Złocienieckie Towarzystwo Tenisa Stołowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Miejski Klub Sportowy „Drawa-Kabel Technik” • Uczniowski Klub Sportowy „Olimpijczyk” • Miejsko- Gminne Stowarzyszenie Sportu Szkolnego • Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Oyama” • Drawskie Towarzystwo Tenisowe „As” • Drawskie Stowarzyszenie Brydżowe • Stowarzyszenie Sportowe „Sokół” • Stowarzyszenie Sportu Szkolnego UKS „Sportowiec” • Miejsko-Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Lider” • Drawskie Stowarzyszenie Sportowe „Pędzący Po Basket” • Klub Sportowy „Orliczek” • Stowarzyszenie „4 X 4 Drawsko Pomorskie” • Klub Sportów Walki Valiant Gold Team Drawsko Pomorskie • Yacht Club Jermak w Gudowie. • Stowarzyszenie Sportów Siłowych „Rufian” 	<ul style="list-style-type: none"> • Uczniowski Klub Sportowy „Strzelec” • Uczniowski Klub Sportowy „Olimpijczyk” • Uczniowski Klub Sportowy „Olimpijczyk” • Uczniowski Klub Sportowy „Sokół” • Uczniowski Klub Sportowy „Sokół” • Klub Piłkarski „Calisia” • Klub Sportowy „Błękitni” • Klub Sportowy „Grom” • Szkółka Piłkarska „Junior” • Klub Olimpijczyka 	<ul style="list-style-type: none"> • Klub szachowy Korona Czaplinski Ośrodek Kultury • Ludowy Klub Sportowy LECH • Miejsko-Gminny Szkolny Związek Sportowy • Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego Koło Czaplinek • Salezjańska Organizacja Sportowa "SALOS" • Uczniowski Klub Sportowy "IRAS" • Uczniowski Klub Sportowy "Volley Team" • Czaplinskie Bractwo Żeglarskie 	<ul style="list-style-type: none"> • KPPD Kolejarz Wierzchowo • Drzewiarz Świerczyna • Wierzchowiska Szkółka Unihokeja • Uczniowski Klub Sportowy Leader ze Świerczyny 	<ul style="list-style-type: none"> • Powiatowe Koło Polskiego Związku Łowieckiego • Gminne Koło Ligi Obrony Kraju • Gminna Sekcja Brydża Sportowego • Gminna Sekcja Strzelecka

Wnioski i wyzwania

Mając na uwadze ograniczone kompetencje powiatu w zakresie sportu i rekreacji a także przedstawiony powyżej wysoki stopień rozwoju bazy sportowej, należy wskazać, że:

- w analizowany okresie nastąpił znaczący wzrost liczby obiektów sportowych o wysokim standardzie (w tym obiektów krytych – całorocznych),
- pomimo dalszej możliwości poprawy dostępności i zróżnicowania obiektów, ogólny poziom wyposażenia w infrastrukturę sportową należy uznać za dobry/bardzo dobry,
- posiadane obiekty umożliwiają kontynuację i rozwój działalności wskazanych klubów sportowych, wśród których znajdują się także i te odnoszące sukcesy w skali krajowej.

W kontekście powyższego, za wyzwania stojące przed Powiatem Drawskim w zakresie sportu i rekreacji uznać należy:

- kontynuację rozwoju infrastruktury rekreacyjnej, w tym w ramach wspólnych przedsięwzięć realizowanych we współpracy z poszczególnymi gminami,
- kreowanie nawyku zdrowego trybu życia.

5.4 Kultura i dziedzictwo kulturowe

Na sferę kultury i dziedzictwa kulturowego w powiecie drawskim składają się:

- działalność Ośrodków Kultury,
- działalność Muzeów,
- działalność bibliotek,
- działalność świetlic wiejskich,
- zabytki architektoniczne.

5.4.1 Gmina Drawsko Pomorskie

Ośrodek Kultury

Ośrodek Kultury organizuje zajęcia dla mieszkańców w kierunkach: plastycznych, muzyczno -tanecznych, sekcji zainteresowań, klubów zainteresowań, pomocy instruktazowej i merytorycznej.

Dodatkowo Ośrodek organizuje wydarzenia kulturalne oraz rozrywkowe dla mieszkańców, takie jak: Turniej Sołectw, Dożynki, Majówka, Dni Drawska, okazjonalne: Dzień Dziecka, Drawskie Spotkania Teatralne. Ponadto Ośrodek Kultury sprawuje opiekę nad działalnością bibliotek na terenie Gminy Drawsko Pomorskie.

Biblioteka Publiczna

W Drawsku Pomorskim funkcjonuje Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna, która prowadzi 4 filie we wsiach: **Suliszewo, Gudowo, Rydzewo, Łabędzie**. Ponadto w czerwcu 2014 roku w ramach akcji bookcrossingowej otwarte zostały w powiatowym szpitalu w Drawsku Pomorskim trzy punkty "wolnych książek". Półki z książkami znajdują się na oddziałach: ginekologiczno - położniczym, chirurgii i internie.

Tabela 7 Wskaźniki biblioteczne na terenie Gminy Drawsko Pomorskie w latach 2009 -2013

Placówki biblioteczne	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013
biblioteki i filie	ob.	6	5	5	5	5
pracownicy bibliotek	osoba	12	12	15	15	14
księgozbiór	wol.	80686	66934	59286	81641	77282
czytelnicy w ciągu roku	osoba	1845	1760	1775	1616	-

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

Świetlice wiejskie

Na terenie Gminy Drawsko Pomorskie funkcjonuje 11 świetlic wiejskich w: Jankowie, Dalewie, m. Żółte, Zarańsku, m Zagozd, Rydzewie, Suliszewie, Nętnie, m. Łabędzie, Linownie, Gudowie.

Zabytki architektoniczne

1. Kościół p.w. Zmartwychwstania Pańskiego- późnogotycki z początku XV wieku w Drawsku Pomorskim.
2. Magazyn solny- wybudowany w XIX wieku jako skład soli w Drawsku Pomorskim.
3. Kościół p.w. św. Pawła Apostoła- neoromański, wzniesiony w XX wiek w Drawsku Pomorskim.
4. Dawne mury miejskie wybudowane w XIV wieku. Do czasów dzisiejszych zachowały się we fragmentach przy ul. Cmentarnej ok. 10 m długości oraz przy dziedzińcu Szkoły Podstawowej o dł. ok. 15metrów.
5. Cmentarz wojenny przedstawiający 200 nagrobków w kształcie krzyża Grunwaldu w Drawsku Pomorskim.
6. Cmentarz komunalny założony w XIX wieku w Drawsku Pomorskim.
7. Cmentarz żydowski założony w XVIII wieku w Drawsku Pomorskim.

5.4.2 Gmina Złocieniec

Złocieniecki Ośrodek Kultury

W działalności ZOK-u można wyróżnić następujące obszary: zajęcia artystyczne skierowane do mieszkańców Gminy, prowadzenie biblioteki miejsko – gminnej, kino Mewa, świetlice wiejskie, Złocieniecki Ośrodek kultury odpowiedzialny jest także za organizację wydarzeń kulturalnych stałych oraz cyklicznych na terenie Gminy, a także prowadzi zajęcia:

- muzyczne: wokalne, taneczne, nauka gry na pianinie, próby zespołu Śpiewaczy „Darskowiacy”, zespół cheerleaderek, zajęcia dla kobiet z tańca Flamenco, działalność Remittance Of Skills (ROS) - grupa taneczna,
- zajęcia plastyczne oraz ceramiczne,
- warsztaty taneczne.

Wśród wydarzeń kulturalnych oraz rozrywkowych dla mieszkańców znajdują się: Turniej Miast, Jarmark Złocieniecki, Ogólnopolski Konkurs Tkaczy „O złote czótenko”, przegląd Filmowy, „Aktorzy Drugiego Planu”.

Biblioteki

Tabela 8 Wskaźniki biblioteczne na terenie Gminy Złocieniec w latach 2008 -2012

Placówki biblioteczne	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013
biblioteki i filie	ob.	3	3	3	2	2
pracownicy bibliotek	osoba	6	7	7	6	6
Księgozbiór	wol.	52792	52805	47735	43556	40925
czytelnicy w ciągu roku	osoba	1596	1423	1635	1618	1501

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

W ramach Złocienieckiego Ośrodka Kultury działa biblioteka publiczna, której oddziały to:

- jedna filia w Złocińcu,
- 9 punktów bibliotecznych w **świątlicach wiejskich** w sołectwach: Bobrowo, Stare Worowo, Cieszyno, Darskowo, Warnięg, Kosobudy, Rzęśnica, Lubieszewo i Stawno.

Kino Mewa

Trzecim obszarem działalności ZOK-u jest prowadzenie kina „MEWA”. Dysponuje ono nowoczesną salą kinową (wielofunkcyjną) a także sprzętem do projekcji 3D. Działalność kina „MEWA” obejmuje: organizowanie projekcji filmowych oraz działalność edukacyjną na rzecz rozpowszechnienia wiedzy o filmie

Zabytki architektoniczne

1. Kościół gotycki z XIX wieku.
2. Ruiny zamkowe z zachowanym podpiwniczeniem z XIX wieku.
3. Aleja grabowa (XIX w.), w parku miejskim.
4. Cmentarz żydowski powstały w XIX wieku.

5.4.3 Gmina Czaplinek

Czaplinecki Ośrodek Kultury

Czaplinecki Ośrodek prowadzi zajęcia dla dzieci młodzieży oraz dorosłych, w tym:

- programy: plastyczne, teatralne, taneczne, wokalne, gry na instrumentach, rękodzieła artystycznego,
- wydarzenia plenerowe: Festyn Majowy, Dni Czaplina, Święto Wody i Ryby, Miejsko – Gminne Dożynki, Ogólnopolski Festiwal Piosenki Biesiadnej „O Złotą Czaplę Czaplina”,
- konkursy i turnieje: Ogólnopolski Turniej Recytatorski i Poezji Śpiewanej im. J.Ch. Paska, Powiatowy Przegląd Teatrów Amatorskich, Eliminacje Miejsko – Gminne: Małego Konkursu Recytatorskiego, Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego, Regionalny Konkurs Recytatorski „Ptaki, ptaszki i ptaszęta polne”, Powiatowy Konkurs Plastyczny pn. „Polska kartka świąteczna” itp.

Izba Muzealna w Czaplunku

Izba Muzealna zajmuje się badaniem i popularyzacją dziedzictwa kulturowego Ziemi Czaplineckiej. Zgromadzone pamiątki związane są bezpośrednio z historią Miasta. Stała ekspozycja „PROSTO ZE STRYCHU” obejmuje przedmioty codziennego użytku z XIX i początku XX wieku.

Gminna Biblioteka Publiczna w Czaplunku

Gminna Biblioteka Publiczna w Czaplunku nie posiada punktów bibliotecznych oraz filii.

W skład biblioteki wchodzi wypożyczalnia, czytelnia oraz dział informacyjny i wydawniczy.

Tabela 9 Wskaźniki biblioteczne na terenie Gminy Czaplinek w latach 2009 -2013

Placówki biblioteczne	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013
biblioteki i filie	ob.	1	1	1	1	1
pracownicy bibliotek	osoba	2	3	4	4	4
Księgozbiór	wol.	14451	14749	14920	15666	16396
czytelnicy w ciągu roku	osoba	457	481	544	527	-

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

Świetlice wiejskie

W strukturze CzOK znajduje się 12 świetlic wiejskich: Broczyno, Czarne Małe, Czarne Wielkie, Kluczewo, Machliny, Ostroróg, Piaseczno, Pławno, Rzepowo, Siemczyno, Sikory, Trzciniec, które pełnią funkcję kulturalną oraz społeczną.

Zabytki architektoniczne

1. Kościół parafialny pw. Św. Trójcy w Czaplunku z XV wieku.
2. Pałac w Siemczynie powstały w drugiej połowie XIX wieku.
3. Kościół neogotycki z XIX wieku w Starym Drawsku.
4. Kościół Podwyższenia Krzyża Świętego w Czaplunku z XIX wieku.

5.4.4 Gmina Kalisz Pomorski

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kaliszu Pomorskim

W Ośrodku Kultury funkcjonują 4 pracownie: teatralna, taneczna, plastyczna, ceramiczna. W strukturach Ośrodka redagowany jest miesięcznik społeczny-kulturalny, „Wirówka” oraz działa Galeria „Za Filarami”, która wstawia prace powstałe w ramach warsztatów artystycznych. Ośrodek współpracuje także z Galerią Pałacową, w której organizowane są wernisaże.

Biblioteka Publiczna w Kaliszu Pomorskim

Biblioteka Publiczna w Kaliszu Pomorskim oprócz tradycyjnej działalności bibliotecznej, oferuje także usługi z zakresu reprografii i oprawy dokumentów. Posiada 1 filię w Kaliszu Pomorskim przy ulicy Pomierzyn 10.

Tabela 10 Wskaźniki biblioteczne na terenie Gminy Kalisz Pomorski w latach 2009 -2013

Placówki biblioteczne	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013
biblioteki i filie	ob.	3	3	2	2	2
pracownicy bibliotek	osoba	7	7	6	6	5
księgozbiór	wol.	52805	47735	43556	40925	41132
czytelnicy w ciągu roku	osoba	1423	1635	1618	1501	-

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

Świetlice wiejskie

Na terenie Gminy Kalisz Pomorski funkcjonują świetlice wiejskie w miejscowościach: Biały Zdrój, Bralin, Cybowo, Dębsko, Giżyno, Pepłówek, Prostynia, Pomierzyn, Pożrzadło Wielkie, Sienica, Stara Korytnica, Stara Studnica, Sucho.

Zabytki architektoniczne

1. Ryglowany kościół filialny z XVIII wieku z barokowym ołtarzem w Giżynie.
2. Murowany kościół filialny z II połowy XIX wieku w Dębsku.
3. Klasycystyczny kościół p.w. M. B. Królowej Polski z XVIII wieku w Kaliszu Pomorskim.
4. Neogotycki pałac z końca XIX wieku w Giżynie.
5. Murowany dwór z początków XX wieku w Dębsku.

5.4.5 Gmina Wierzchowo

Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Turystyki w Wierzchowie

Ośrodek zajmuje się przede wszystkim organizacją wydarzeń artystycznych, rozrywkowych i turystycznych, spektakli, wystaw, przeglądów, festiwali. Prowadzi także współpracę kulturalną z Gminą Henstedt-Ulzburg, współdziała z zespołem Sami Swoi z Żabinka oraz klubami sportowymi „Kolejarz”, „Drzewiarz”, Wierzchowską Szkołą Unihokeja i Uczniowskim Klubem Sportowym "Lider".

Biblioteka Publiczna im. Ignacego Solarza w Wierzchowie

Biblioteka gromadzi i udostępnia literaturę piękną i popularnonaukowa oraz czasopisma. Posiada filię biblioteczną – **Filia nr 1 w Świerczynie**.

Tabela 11 Wskaźniki biblioteczne na terenie Gminy Wierzchowo w latach 2009 -2013

Placówki biblioteczne	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013
biblioteki i filie	ob.	2	2	2	2	2
pracownicy	osoba	3	5	5	5	5
księgozbiór	wol.	37572	22511	22941	23688	24271
czytelnicy w ciągu roku	osoba	951	895	857	650	

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

Świetlice wiejskie

Świetlice wiejskie na terenie Gminy Wierzchowo funkcjonują przy szkole Podstawowej w Wierzchowie oraz przy Gimnazjum w Świerczynie.

Zabytki architektoniczne

1. Kościół pw. św. Wojciecha z XIX w. z zabytkową dzwonnicą w Wierzchowie.
2. kościoły w Osieku Drawskim z 2 poł. XVII wieku.
3. Kościół w Żabinku (typ szachulcowy) z pocz. XIX wieku.

5.4.6 Gmina Ostrowice

Na terenie Gminy brak jest Instytucji zajmującej się działalnością kulturalną. Wszelkie działania kulturalne koordynowane są przez Urząd Gminy.

Muzeum PGR

Muzeum funkcjonuje w miejscowości Bolegorzyn od roku 2008. Jest to pierwsze w kraju Muzeum Państwowego Gospodarstwa Rolnego. Jego celem jest zapoznanie odwiedzających nie tylko z historią samych PGR-ów, lecz także, poprzez przedstawienie eksponatów z okresu ich funkcjonowania, zapoznanie turystów i mieszkańców z codziennym życiem zwykłego pracownika PGR. Ekspozycję tworzy kilka tysięcy przedmiotów, w tym m.in.: sprzęt rolniczy, wyposażenie budynku, ubrania, dokumenty. Muzeum stanowi doskonały przykład przekucia potencjału lokalnego w konkretną i unikalną atrakcję.

Świetlice Wiejskie

Świetlice wiejskie działają w następujących miejscowościach: Borne, Dołgie, Przytoń, Siecino, Smółdzięcino, Cieminko i Chlebowo. Świetlica w Nowym Worowie jest wydzierżawiona na klub, w którym odbywają się dyskoteki.

Biblioteki Publiczne

Na terenie Gminy Ostrowice funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Ostrowicach z filią w Nowym Worowie.

Tabela 12 Wskaźniki biblioteczne na terenie Gminy Ostrowice w latach 2009 -2013

Placówki biblioteczne	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013
biblioteki i filie	ob.	2	2	2	2	2
pracownicy bibliotek	osoba	2	4	4	4	5
księgozbiór	wol.	24133	23967	23995	23931	23845
czytelnicy w ciągu roku	osoba	551	519	448	529	-

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

Działalność Kulturalna

W ramach działalności kulturalnej funkcjonuje Zespół Teatralny "KLEKS" przy Zespole Szkół w Ostrowicach.

Zabytki architektoniczne

1. Kościół filialny z XVIII wieku w Chlebowie.
2. Kościół filialny z poł. XVIII wieku we wsi Dołgie.
3. Kościół filialny z XVII/XVIII wieku w Gronowie.
4. kościół parafialny z XVII wieku w Ostrowicach.
5. Wiatrak murowany typu "holender w Nowym Worowie.

Wnioski i wyzwania

Na terenie powiatu widoczna jest dynamiczna działalność instytucji kultury oraz bibliotek, które oferują mieszkańcom udział w zajęciach artystycznych, seansach kinowych, spektaklach i koncertach. Tradycyjna działalność bibliotek została rozszerzona o organizowanie spotkań autorskich i prelekcji, które są dostępne dla wszystkich zainteresowanych mieszkańców.

Bardzo ważnym elementem sfery kultury są świetlice wiejskie, które pełnią kluczową funkcję w zapewnieniu dostępu do kultury na obszarach wiejskich. Realizują one zadania w dziedzinie edukacji, wychowania i upowszechniania kultury - prowadzą wielokierunkową działalność: organizują spektakle, wystawy oraz wydarzenia rozrywkowe, stwarzają warunki dla rozwoju artystycznego (w tym amatorskiego).

W kontekście wysokiego poziomu rozwoju instytucji kultury warto zwrócić uwagę na wahania poziomu czytelnictwa, w tym widoczny na części obszaru jego spadek. Przy czym jest to element szerszego zjawiska - kryzys czytelnictwa dotyka obszarów całej Polski, którego podłożem jest łatwy i powszechny dostęp do mediów oraz treści zamieszczanych w Internecie

Za wyzwanie w sferze kultury uznać należy wypromowanie potencjału kulturalnego powiatu drawskiego. Bogate dziedzictwo kulturowe (w tym rzemieślnicze) oraz ciekawa historia stanowiąc powinny jeden

z magnesów przyciągających turystów. Bazą dla tych działań mogą być odbywające się już obecnie wydarzenia, spośród których część posiada rozpoznawalną markę.

5.5 Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo w Powiecie Drawskim odpowiadają następujące podmioty:

- Komenda Powiatowa Policji w Drawsku Pomorskim,
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Drawsku Pomorskim,
- Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego w Drawsku Pomorskim.

5.5.1 Komenda Powiatowa Policji

Działania Komendy Powiatowej oraz jednostek jej podległych ukierunkowane są na zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańcom i turystom. Jednostki podległe Komendzie Powiatowej Policji w Drawsku Pomorskim to:

1. Komisariat Policji w Czaplunku.
2. Komisariat Policji w Kaliszu Pomorskim.
3. Komisariat Policji w Złocięcu.
4. Posterunek Policji Wierzchowo.

W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie danych na temat przestępstw popełnionych na terenie powiatu drawskiego w okresie 2008-2013. W analizowanych latach widoczny jest ogólny spadek liczby przestępstw o 14%, przy czym zjawisko to nie miało stałego przebiegu. Na przestrzeni lat 2008-2010 widoczny jest spadek liczby przestępstw ogółem o 21%, w okresie 2010-2011 widoczny jest ich wzrost o 15%, natomiast w latach 2011-2013 ponownie widoczny jest spadek ich liczby o 5%.

Podobnie przedstawia się sytuacja w zakresie liczby wykroczeń, która na przestrzeni analizowanego okresu spadła o ponad 40%. Także i w tym przypadku ogólnemu trendowi spadkowemu towarzyszyły krótkotrwałe okresy wzrostu liczby wykroczeń.

Nieco inaczej przedstawia się trend dotyczący liczby przestępstw popełnianych przez nieletnich. Utrzymują się one na względnie stałym poziomie (ok. 100 w skali roku). Wyjątkiem jest rok 2009, w którym nastąpił skokowy wzrost ich liczby – ponad 4-krotny.

Tabela 13 Przestępstwa w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
przestępstwa ogółem	1545	1433	1225	1404	1355	1334
wykroczenia ogółem	10306	3632	5793	5407	5530	5833
przestępstwa nieletnich	103	427	121	89	124	Brak danych

Źródło: Dane uzyskane z Komendy Powiatowej Policji, stan na 31.12.2013 r.

Widoczny w tabeli spadek przestępstw w analizowanym okresie jest wynikiem między innymi realizacji następujących programów:

- rządowego programu ograniczenia przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”,
- rządowego programu na lata 2008 – 2013 „Bezpieczna i Przyjazna Szkoła”,
- Krajowego Programu Przeciwdziałania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży,
- Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Narodowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Krajowego Programu Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi,
- Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV,

- programu Bezpieczny Senior,
- programu Żółta Karta dla Sprawcy Przemocy.

Na przestrzeni lat 2008-2013 widoczna jest tendencja spadku liczby zdarzeń drogowych, przy czym dotyczy ona głównie lat 2008-2009. W późniejszym okresie liczba wypadków i kolizji utrzymuje się na względnie stałym poziomie.

Niepokojącym czynnikiem jest ponad dwukrotny wzrost liczby osób zabitych w wypadkach drogowych w porównaniu do roku 2008 - liczba osób zabitych w 2013 roku wynosiła 13 osób wobec 5. Odwrotnie przedstawia się sytuacja w zakresie liczby osób rannych w zdarzeniach drogowych. Ich liczba spada o 62% w okresie 2008-2013.

Tabela 14 Zdarzenia drogowe w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
wypadki drogowe	59	38	38	40	44	37
liczba zabitych	5	6	6	12	9	13
liczba rannych	98	43	43	53	45	37
kolizje drogowe	378	269	269	225	222	196

Źródło: Dane uzyskane z Komendy Powiatowej Policji, stan na 31.12.2013 r.

5.5.2 Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej i OSP wpisane do KSRG

Kolejnym podmiotem odpowiedzialnym za zapewnić bezpieczeństwo mieszkańców na terenie powiatu drawskiego jest Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Drawsku Pomorskim.

Posiada ona na wyposażeniu 11 pojazdów, w tym: 3 samochody gaśnicze oraz 8 samochodów specjalnych. Komenda nie posiada pełnego wyposażenia sprzętu do przeprowadzania akcji:

- ratowniczo- poszukiwawczych,
- ratowniczo-wodnych,
- ratowniczo-technicznych.

Działalność Komendy Powiatowej PSP określa Strategia rozwoju Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego w Powiecie Drawskim do roku 2020, która została opracowana w 2013 roku.

Na terenie powiatu drawskiego funkcjonują także OSP⁴, w tym te zarejestrowane w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym. Są to odpowiednio:

- w Gminie Czaplnek: OSP Czaplnek, OSP Machliny, OSP Kluczewo, OSP Siemczyno,
- w Gminie Drawsko Pomorskie: OSP Rydzewo,
- w Gminie Kalisz Pomorski: OSP Kalisz Pomorski, OSP Poźrzadło, OSP Biały Zdrój,
- w Gminie Ostrowice: OSP Ostrowice, OSP Nowe Worowo,
- w Gminie Wierzchowo: OSP Wierzchowo, OSP Świerczyna,
- w Gminie Złocieniec: OSP Złocieniec.

W latach 2008-2013 zanotowano łącznie 5598 zdarzeń, w tym:

- pożarów : 2434,
- miejscowych zagrożeń: 2944,
- alarmów fałszywych: 220.

⁴ Stan na 31.12.2013 r.

Tabela 15 Zdarzenia na terenie powiatu drawskiego w latach 2008-2013 (z podziałem na pożary, miejscowe zagrożenie, alarmy fałszywe)

Zdarzenia na terenie powiatu	ogółem	pożary	miejscowe zagrożenia	alarmy fałszywe
2008	1362	334	1003	25
2009	906	386	497	23
2010	858	422	407	29
2011	913	487	375	51
2012	804	431	322	51
2013	755	374	340	41

Źródło: Dane z Komendy Powiatowej Straży Pożarnej, stan na 31.13.2013 r.

Analiza danych zamieszczonych w tabeli powyżej wskazuje przede wszystkim na znaczny spadek liczby miejscowych zagrożeń - w podanym okresie o 65%. Przełomowym okresem były lata 2008-2009 gdzie wystąpił spadek z 1003 wydarzeń do 497.

W analizowanym okresie (2008-2013) widoczny jest natomiast wzrost liczby pożarów o 12%. Przy czym do roku 2011 włącznie widoczna była silna tendencja wzrostowa (do poziomu 487 pożarów w skali roku), a w latach 2012 i 2013 widoczny jest stopniowy spadek liczby analizowanych zdarzeń.

W tabeli poniżej przedstawiono przypuszczalne przyczyny powstawania pożarów. Według dostępnych danych główną przyczyną powstawania pożarów jest nieostrożność dorosłych przy posługiwaniu się ogniem otwartym. Jedynie ok. 3% pożarów w okresie 2008-2013 zostało spowodowanych przez nieostrożność osób nieletnich.

Tabela 16 Główne przypuszczalne przyczyny powstania pożarów w latach 2008-2013

Główne przypuszczalne przyczyny pożarów	2008	2009	2010	2011	2012	2013	RAZEM
Nieostrożność Osób Dorosłych (NOD) przy posługiwaniu się ogniem otwartym, w tym papierosy, zapalki	180	225	220	308	236	211	1380
Nieostrożność Osób Dorosłych (NOD) w pozostałych przypadkach	25	11	24	16	13	11	100
Nieostrożność Osób Nieletnich (NON)	12	10	6	10	4	3	45
Wady urządzeń i instalacji elektrycznych (bez urządzeń ogrzewczych)	12	16	13	7	6	9	63
Wady urządzeń ogrzewczych na paliwo stałe	5	8	13	14	8	10	58
Nieprawidłowa eksploatacja urządzeń ogrzewczych na paliwo stałe	26	23	41	38	29	24	181
Podpalenia (umyślne) w tym akty terroru	28	55	57	51	87	52	330
Inne przyczyny	32	8	15	9	13	10	87
Nieustalone	14	10	21	21	19	33	118
RAZEM	334	366	410	474	415	363	

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

5.5.3 Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego

Na terenie powiatu funkcjonuje Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego, którego głównymi zadaniami są:

- pełnienie całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego,
- współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej,
- nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzeżenia ludności,

- współpraca z podmiotami realizującymi monitoring środowiska,
- współdziałanie z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne,
- dokumentowanie działań podejmowanych przez centrum,
- realizacja zadań stałego dyżuru na potrzeby podwyższenia gotowości obronnej państwa⁵.

Organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na obszarze powiatu drawskiego jest Starosta drawski jako przewodniczący Zarządu Powiatu. W poszczególnych Gminach funkcjonują także Jednostki Zarządzanie Kryzysowego w: Kaliszu Pomorskim, Czaplunku, Gminie Ostrowice, Gminie Wierzchowo oraz Gminie Złocieniec.

Wnioski i wyzwania

Poziom bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu drawskiego określić należy jako dobry. Analiza sfery bezpieczeństwa pozwala na wskazanie następujących czynników pozytywnych:

- spadek liczby przestępstw,
- spadek liczby miejscowych zagrożeń.

Jednakże pomimo widocznej w statystykach poprawy bezpieczeństwa na terenie powiatu drawskiego, należy zwrócić uwagę na wydłużony w czasie proces wymian sprzętu, który w części OSP jest przestarzały. Ponadto zbyt niska obsada osobowa zmian służbowych JRG, narzuca częstsze dysponowanie do działań ratowniczo-gaśniczych jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych zlokalizowanych na terenie powiatu.

Wyzwaniem stojącym przed służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo jest również zapewnienie bezpieczeństwa w okresie letnim, w którym następuje wzrost ruchu turystycznego. W szczególności dotyczy to zapewnienia bezpieczeństwa na licznych akwenach, w tym tych popularnych zarówno wśród mieszkańców, jak i turystów.

Ponadto jednostki odpowiedzialne za utrzymanie bezpieczeństwa w dalszym ciągu powinny prowadzić działalność w zakresie edukacji społeczeństwa, w tym wzrostu świadomości zagrożeń i działań w przypadku ich wystąpienia.

5.6 Polityka społeczna

5.6.1 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Siedziba PCPR mieści się w Drawsku Pomorskim. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wykonuje zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej i pieczy zastępczej określone przepisami prawa, własne Powiatu, zleczone z zakresu administracji rządowej, wynikające z uchwał Rady Powiatu lub Zarządu Powiatu, wynikające z odrębnych aktów prawnych.

W celu realizacji zadań PCPR między innymi opracowuje strategię rozwiązywania problemów społecznych i program na rzecz osób niepełnosprawnych, przygotowuje wykaz potrzeb z zakresu pieczy zastępczej, realizuje wnioski o dofinansowanie do rehabilitacji społecznej ze środków PFRON. Organizuje i zapewnia opiekę i wychowanie dzieciom w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Przyznaje pomoc na usamodzielnianie i kontynuowanie nauki osobom pełnoletnim opuszczającym placówki i rodziny zastępcze oraz prowadzi informacje o prawach i uprawnieniach.

⁵ Statut PCZK (<http://www.powiatdrawski.pl>)

Centrum współpracuje z organami administracji rządowej i samorządowej, z instytucjami społecznymi, kościołem katolickim i innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

W poniższych tabelach zostały umieszczone dane dotyczące pomocy rzeczowej oraz liczby rodzin oraz dzieci objętych programem pomocowym przez PCPR w Drawsku Pomorskim.

Tabela 17 Pomoc rzeczowa udzielana przez PCPR w Drawsku Pomorskim w okresie 2008-2013

Rok	Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	Pomoc pieniężna na usamodzielnienia	Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej
2008	49 osób (33 z rodzin zastępczych, 13 z placówki)	9 osób (5 z rodzin zastępczych, 4 z placówki)	7 osób (5 z rodzin zastępczych, 2 z placówki)
2009	42 osoby (30 z rodzin zastępczych, 12 z placówki)	9 osób (8 z rodzin zastępczych, 1 z placówki)	8 osób (7 z rodzin zastępczych, 1 z placówki)
2010	45 osób (37 z rodzin zastępczych, 8 z placówki) Na kwotę 300 245,00 zł	10 osób (5 z rodzin zastępczych, 5 z placówki) Na kwotę 55 998,00 zł	11 osób (7 z rodzin zastępczych, 4 z placówki) Na kwotę 6 000,00 zł
2011	57 osób (41 z rodzin zastępczych, 14 z placówki) Na kwotę 328 266,00 zł	5 osób (4 z rodzin zastępczych, 1 z placówki) Na kwotę 26 352,00 zł	8 osób (6 z rodzin zastępczych, 2 z placówki) Na kwotę 4 520,00 zł
2012	50 osób (36 z rodzin zastępczych, 14 z placówki) Na kwotę 167 166,00 zł	8 osób (6 z rodzin zastępczych, 2 z placówki) Na kwotę 37 887,00 zł	9 osób (6 z rodzin zastępczych, 3 z placówki) Na kwotę 6 750,00 zł
2013	50 osób (36 z rodzin zastępczych, 14 z placówki) Na kwotę 219 639,00 zł	5 osób (4 z rodzin zastępczych, 1 z placówki) Na kwotę 28 017,00 zł	4 osób (3 z rodzin zastępczych, 1 z placówki) Na kwotę 4 700,00 zł

Źródło: Dane uzyskane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, stan na 31.12.2013 r.

Tabela 18 Liczba rodzin, dzieci objętych programem pomocowym w okresie 2008-2012

Rok	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Suma świadczeń (zł)
2008	98	148	1.509.876,79 zł
2009	114	164	1.493.003,70 zł
2010	119	201	1.700.542,00 zł
2011	119	184	1.812.930,00 zł
2012	124	183	1.785.055,00 zł
2013	118	181	1.852.562,22 zł

Źródło: Dane uzyskane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, stan na 31.12.2013 r.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje również działania w ramach projektów:

- Schematom „STOP”,
- Praca motorem wejścia w dorosłe życie,
- Aktywny Samorząd.
- Szansa na przyszłość.

5.6.2 Powiatowy Dzienny Dom Samopomocy-Ośrodek Rehabilitacyjno-Kulturalny

Powiatowy Dzienny Dom Samopomocy-Ośrodek Rehabilitacyjno-Kulturalny działa w Drawsku Pomorskim. Ośrodek przeznaczony jest osób przewlekle psychicznie chorych oraz niepełnosprawnych intelektualnie w wieku od 18 do 60 roku życia, mających poważne trudności w życiu codziennym, wymagających pomocy i opieki niezbędnej dożycia środowisku rodzinnym i społecznym, jednocześnie wymagających wsparcia i postępowania rehabilitacyjnego. Celem ogólnym funkcjonowania Domu jest świadczenie uczestnikom usług w ramach indywidualnych i zespołowych treningów: funkcjonowania w codziennym życiu, umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, spędzania wolnego

czasu oraz dążenie do pełnej integracji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez uczestnictwo w życiu politycznym, kulturalnym i społecznym w lokalnym środowisku.

Opieka polega na treningach, które mają na celu przystosowanie osób z problemami do potrzeb dnia codziennego. W poniższej tabeli zostały przedstawione dane dotyczące wydanych decyzji pomocowych. W 2009 roku zaobserwować można znaczący wzrost liczby wydanych decyzji (o 37% w stosunku do roku poprzedniego). Ponadto warto zauważyć, że wielkość środków otrzymywanych z budżetu wojewody wzrosła w analizowanym okresie ponad dwukrotnie.

Tabela 19 Ilość wydanych decyzji pomocowych przez Powiatowy Dzienny Dom Samopomocy Ośrodek Rehabilitacyjno-Kulturalny w okresie 2008-2013

Rok	Liczba wydanych decyzji	Środki z budżetu wojewody
2008	21	158 697,00 zł
2009	33	283 000,00 zł
2010	37	296 313,00 zł
2011	35	340 200,00 zł
2012	39	356 430,00 zł
2013	37	350 633,36 zł

Źródło: Dane uzyskane z Powiatowego Dziennego Domu Samopomocy-Ośrodka Rehabilitacyjno-Kulturalnego, stan na 31.12.2013 r.

5.6.3 Dom Pomocy Społecznej w Darskowie

Dom Pomocy Społecznej w Darskowie dysponuje 67 miejscami, w tym 29 miejsc dla kobiet i 38 miejsc dla mężczyzn. Według danych uzyskanych z Domu Pomocy Społecznej w okresie 2008-2013 ośrodek nie posiadał wolnych miejsc.

Tabela 20 Liczba podopiecznych oraz suma świadczeń w okresie 2008-2013

Rok	Liczba podopiecznych	Suma świadczeń (zł)
2008	67	1 837 812
2009	67	1 907 252
2010	67	2 009 792
2011	67	2 132 068
2012	67	2 274 520
2013	67	2 333 534

Źródło: Dane uzyskane z Domu Pomocy Społecznej w Darskowie, stan na 31.12.2013 r.

Głównym zadaniem DPS w Darskowie jest zapewnienie całodobowej opieki oraz zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych, społecznych i religijnych na poziomie obowiązującego standardu według indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych mieszkańca. Dom pomaga w sprawach związanych z leczeniem medycznym. W ośrodku zatrudnionych jest 39 pracowników a tym 22 specjalistów.

5.6.4 Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny w Drawsku Pomorskim

Siedziba Ośrodka mieści się w Drawsku Pomorskim. W skład Ośrodka wchodzi:

1. Placówka Opiekuńczo Wychowawcza w Drawsku Pomorskim, która łączy zadania placówki typu socjalizacyjnego i interwencyjnego. W placówce dzieciom zapewnia się: wyżywienie dostosowane do ich potrzeb rozwojowych oraz stanu zdrowia, dostęp do opieki zdrowotnej, dostęp do zajęć wyrównawczych, kompensacyjnych, terapeutycznych i rewalidacyjnych, wyposażenie w: odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty stosownie do wieku i indywidualnych potrzeb.

2. Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Drawsku Pomorskim to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.
3. Punkt Interwencji Kryzysowej w którego ramach działa całodobowy telefon zaufania. Osoby w kryzysie mogą korzystać z pomocy i wsparcia specjalistów: powiatowego koordynatora ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego, radcy prawnego.

Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny w Drawsku Pomorskim zajmuje się także kierowaniem dzieci do rodzin zastępczych oraz opieką finansową dla rodzin. W poniższej tabeli została przedstawiona liczba rodzin oraz ilość dzieci objętych programem pomocowym.

Wnioski i wyzwania

Struktura placówek opieki społecznej na terenie powiatu drawskiego jest silnie rozbudowana. Działania podmiotów zajmujących się świadczeniem usług opieki społecznej skierowane są przede wszystkim do dzieci i młodzieży, rodzin z problemami wychowawczymi oraz osób z problemami psychicznymi.

Pomimo powyższego, za niezbędne uznać należy zwiększenie potencjału poszczególnych placówek, w tym w szczególności tych zajmujących się opieką nad osobami starszymi i niesamodzielnymi. Stanowi to tym większe wyzwanie, że w związku ze starzeniem się społeczeństwa w przyszłości będzie istnieć potrzeba zapewnienia możliwości skorzystania z usług pomocy znacznie większej liczbie mieszkańców niż ma to miejsce obecnie..

5.7 Oświata ponadgimnazjalna

Powiat Drawski w chwili obecnej jest organem prowadzącym dla 4 zespołów szkół ponadgimnazjalnych, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, młodzieżowego ośrodka wychowawczego, centrum kształcenia zawodowego oraz poradni psychologiczno-pedagogicznej.

5.7.1 Zespoły Szkół Ponadgimnazjalnych

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Czaplunku

Mieści się przy ulicach ul. Grunwaldzkiej 1 i ul. Parkowej 2 w Czaplunku. Szkoła ulokowana jest w 2 budynkach. W roku szkolnym 2013/2014 naukę pobierało 308 uczniów w 13 oddziałach. Zajęcia praktyczne w ramach kształcenia zawodowego są realizowane w Powiatowym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego. Szkoła posiada internat.

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Drawsku Pomorskim

Funkcjonuje przy ul. Połczyńskiej 7 w Drawsku Pomorskim. Szkoła rozpoczęła swoją działalność 1 września 2012r. Powstała w wyniku połączenia trzech szkół: ZSP nr 1, ZSP nr 2 oraz ZSZ w Drawsku Pomorskim. Zespół funkcjonował w 3 obiektach. W roku szkolnym 2013/2014 naukę pobierało 703 uczniów w 28 oddziałach. Zajęcia praktyczne w ramach kształcenia zawodowego były realizowane w Powiatowym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego. Uczniowie szkoły korzystali z bursy przyporządkowanej do PCKZiU. Od 1 września 2014 r. szkoła funkcjonuje w dwóch budynkach: przy ulicy Złocienieckiej 25 i przy ul. Połczyńskiej 7.

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Kaliszu Pomorskim

Funkcjonuje przy ul. Wolności 20 w Kaliszu Pomorskim. W skład Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Kaliszu Pomorskim wchodzi: Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi, Liceum

Ogólnokształcące dla Dorosłych, Technikum, Szkoła Policealna. Szkoła kształci w zawodach: technik ochrony osób i mienia, technik cyfrowych procesów graficznych, opiekunka dziecięca. W roku szkolnym 2013/2014 naukę pobierało 267 uczniów w 11 oddziałach, 130 słuchaczy w Liceum Ogólnokształcącym dla Dorosłych w 4 oddziałach i 69 słuchaczy w Szkole Policealnej w 2 oddziałach. Szkoła posiada internat.

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Złocięcu

Mieści się przy ul. Okrzei 9 w Złocięcu. Szkoła ulokowana jest w dwóch budynkach. W roku szkolnym 2013/2014 naukę pobierało 282 uczniów w 10 oddziałach oraz 133 słuchaczy szkół dla dorosłych w 5 oddziałach. Szkoła posiada internat.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Bobrowie,

Ośrodek funkcjonuje w miejscowości Bobrowo w Gminie Złocieniec. Szkoła ulokowana jest w jednym budynku. W roku szkolnym 2013/2014 naukę pobierało 46 uczniów.

Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Drawsku Pomorskim

Mieści się przy ul. Warmińskiej 1 w Drawsku Pomorskim. Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Drawsku Pomorskim swoją działalność rozpoczęło 1 września 2012r.

W skład PCKZiU w Drawsku Pomorskim weszło: Centrum Kształcenia Praktycznego w Czaplunku, Centrum Kształcenia Praktycznego w Drawsku Pomorskim, Internat Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Drawsku Pomorskim oraz Internat Zespołu Szkół Zawodowych w Drawsku Pomorskim, które zostały połączone w Bursę. PCKZiU kształci uczniów w zawodach: technik żywienia i gospodarstwa domowego, kucharz, stolarz, ślusarz, technik technologii drewna, technik hotelarstwa, pracownik pomocniczy obsługi hotelowej, mechanik pojazdów samochodowych, technik mechanik.

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Czaplunku

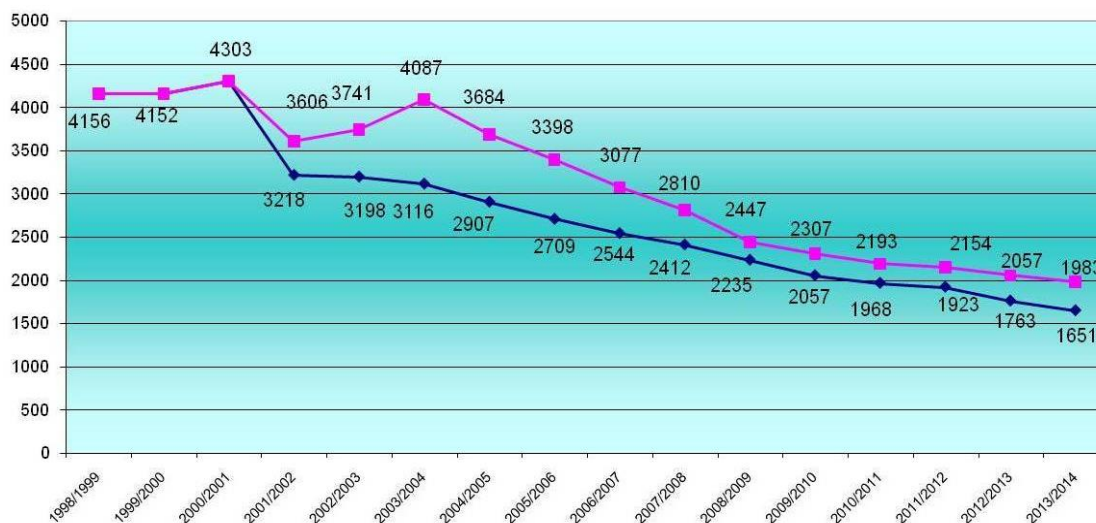
Funkcjonuje przy ul. Pławieńskiej 4-6 w Czaplunku. Placówka rozpoczęła swoją działalność 1 września 2012r. Zadaniem placówki jest resocjalizacja dziewcząt niedostosowanych społecznie. MOW w Czaplunku może przyjąć maksymalnie 48 dziewcząt.

5.7.2 Liczba uczniów

Poniższy wykres odzwierciedla liczbę uczniów w szkołach Powiatu Drawskiego na przestrzeni lat (od rozpoczęcia funkcjonowania Powiatu). Dolna krzywa oznacza liczbę uczniów w szkołach dla młodzieży, natomiast górna – uczniów w szkołach dla młodzieży wraz ze słuchaczami szkół dla dorosłych. Drastyczny spadek odnotowany został w roku szkolnym 2001/2002, a wynika on z wprowadzenia reformy oświaty – powstałe gimnazja przejęły jeden rocznik ze szkół średnich. Od kilkunastu lat niezmiennie odnotowywana jest zmniejszającą się liczbą uczniów w szkołach dla młodzieży z powodu utrzymującego się niżu demograficznego.

Wykres 4 Liczba uczniów oraz słuchaczy dorosłych od 1999r.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 21 Liczba uczniów i słuchaczy na przestrzeni ostatnich 3 lat

Nazwa jednostki	Liczba uczniów i słuchaczy w roku szkolnym			Dynamika w ostatnim roku (kol.4:3)	Dynamika w ostatnich 3 latach (kol. 4:2)
	2012/2013	2013/2014	2014/2015		
ZSP Czaplonek	318	308	311	101%	98%
ZSP Kalisz	456	466	429	92%	94%
ZSP Złocieniec	439	415	367	88%	84%
ZSP Drawsko Pom.	761	703	673	96%	88%
SOSW Bobrowo	39	46	46	100%	117%
MOW Czaplonek	44	45	38	84%	86%
Ogółem	2.057	1.983	1.864	94%	91%

Źródło: opracowanie własne

Tabela 22 Liczba oddziałów w ostatnich trzech latach szkolnych

Nazwa jednostki	Liczba oddziałów w roku (uczniowie i słuchacze dorośli)		
	2012/2013	2013/2014	2014/2015
ZSP Czaplonek	13	13	13
ZSP Kalisz Pomorski	16	18	15
ZSP Złocieniec	16	15	15
ZSP Drawsko Pom.	30	28	25
Ogółem	75	74	69

Źródło: opracowanie własne

5.7.3 Działalność Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Drawsku Pomorskim

Poradnia, zgodnie ze swoimi zadaniami statutowymi, obejmuje opieką i pomocą psychologiczno-pedagogiczną przede wszystkim dzieci i młodzież w wieku 0-19 lat. Liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną na terenie powiatu drawskiego, będących w placówkach oświatowych oraz dzieci nie będących w żadnej placówce oświatowej wynosi około 12 tys. Formy pomocy udzielanej nauczycielom, wychowawcom, rodzicom, instytucjom:

Nauczyciele, wychowawcy:

- Rozpoznawanie ryzyka dysleksji
- ABC sukcesu szkolnego
- Dojrzewanie dzieci w wieku gimnazjalnym
- Problemy wychowawcze przedszkolaka
- Jak radzić sobie z trudnym zachowaniem ucznia
- Wspieranie szkół w zakresie rozpoznawania możliwości psychofizycznych ucznia
- Jak wspierać dziecko w wyborze kierunku kształcenia
- Relacje interpersonalne
- Jak zachęcać rodziców do wspólnego rozwiązywania problemów wychowawczych
- Dostosowanie wymagań edukacyjnych z uwzględnieniem potrzeb ucznia z ADHD
- Dostosowanie metod pracy i kryteriów wymagań do potrzeb i możliwości ucznia
- Wpływ środowiska rodzinnego na funkcjonowanie szkolne dziecka
- Profilaktyka uzależnień

Rodzice:

- Jak wspierać dziecko w nauce i wyborze kierunku kształcenia,
- Motywowanie dziecka do nauki,
- Gotowość szkolna,
- Zapobieganie zachowaniem przestępczym,
- Rola i działalność Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej,
- Młodszy wiek szkolny,
- Dojrzewanie dzieci w wieku gimnazjalnym,
- Jak organizować naukę w domu,
- Przemoc domowa,
- Rola rodziców w procesie wychowania dziecka,
- Prawidłowości rozwojowe dzieci 6-letnich i wspieranie ich rozwoju,
- Prawidłowości rozwoju mowy dzieci,
- Zapobieganie zachowaniom agresywnym,
- Zapobieganie zachowaniom przestępczym,
- Przyczyny zachowań agresywnych,
- Prawidłowy rozwój społeczny, emocjonalny i sensoryczno – motoryczny dziecka – podstawą sukcesu w szkole,
- Problem gotowości szkolnej w świetle nowej podstawy programowej,
- Profilaktyka uzależnień,
- Nagrody i kary w wychowaniu.

Uczniowie:

- Wakacyjne zajęcia – AKADEMIA PRZEDSZKOLAKA,
- Wakacyjne warsztaty dla dzieci we współpracy z Miejską i Powiatową Biblioteką Publiczną w Drawsku Pomorskim,
- Poznajemy siebie, swoje mocne i słabe strony,
- Nasz temperament,
- Jak rozwiązywać konflikty,

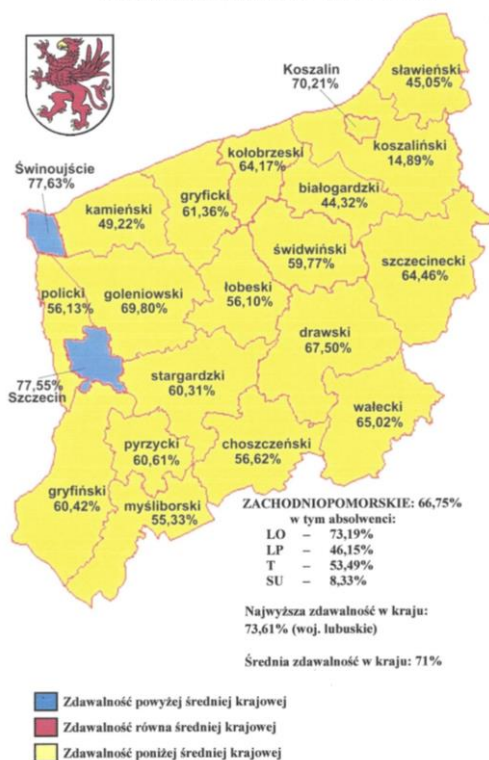
- Jak się uczyć?,
- Program profilaktyczny DZIĘKUJĘ NIE,
- Radzenie sobie ze złością,
- Radzenie sobie ze stresem,
- Konflikty niszczą czy budują,
- Handel ludźmi,
- Agresja rówieśnicza,
- Rola mężczyzny i kobiety,
- Funkcjonowanie mózgu,
- Zajęcia z zakresy doradztwa zawodowego co dalej po gimnazjum,
- Kim być,
- Zainteresowania i kierunki aktywności człowieka, a wybór dalszej edukacji,
- Poznajemy siebie, zainteresowania,
- Poznajemy siebie, preferencje zawodowe,
- Komunikacja interpersonalna w zespole klasowym,
- Zaakceptuj siebie czyli o problemach współczesnej młodzieży,
- Doskonalenie umiejętności komunikowania i aktywnego słuchania,
- Necio- bezpieczeństwo w sieci,
- Prawda i mity na temat środków uzależniających,
- Dziękuję nie palę.

Instytucje:

- Praca z osobami doznającymi przemocy,
- Problematyka uzależnień,
- Radzenie sobie ze stresem w sposób społecznie akceptowalny,
- Zapobieganie samobójstwom,
- Zamachy samobójcze żołnierzy. Zapobieganie zamachom samobójczym oraz sposoby postępowania, w sytuacji i takiego zdarzenia.
- Prawidłowości rozwojowe adolescentów, fazy dorastania oraz specyficzne problemy wychowawcze towarzyszące każdemu etapowi rozwojowemu,
- Praca z trudnym klientem,
- Praca z osobami stosującymi przemoc.

5.7.4 Wyniki egzaminu maturalnego 2014

Poniższa mapa przedstawia zdawalność matur w województwie zachodniopomorskim, powiat drawski zajął 5 miejsce. Mapa pochodzi z raportu opublikowanego przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Poznaniu.

Rysunek 4 Wyniki egzaminu maturalnego 2014
Wejwództwo zachodniopomorskie
ZDAWALNOŚĆ MATURY W 2014 ROKU

Źródło: Internet
5.7.5 Współpraca międzynarodowa szkół

We wrześniu 2002r. w Bad Segeberg Dyrektorzy szkół polskich i niemieckich w obecności przedstawicieli władz powiatów Drawskiego i Segeberg podpisali umowy o współpracy podległych im jednostek oświatowych.

Zakres współpracy międzynarodowej prowadzonej przez **Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Czaplunku** jest bardzo szeroki i obejmuje różne partnerstwa z placówkami w Niemczech oraz partnerstwo w ramach Comeniusa z Hiszpanią, Łotwą, Grecją i Włochami.

Na początku października 2013r. kontynuując wieloletnią realizację współpracy międzynarodowej na bazie partnerstwa miast odbyła się w Czaplunku polsko-niemiecka wymiana młodzieży, w której udział wzięli uczniowie z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych: Liceum Ogólnokształcącego i Technikum oraz uczniowie zaprzyjaźnionego centrum młodzieżowego Stadtjugendpflege z Bad Schwartau.

W ramach współpracy międzynarodowej **Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Drawsku Pomorskim** w roku szkolnym 2012/2013 realizował na terenie Drawska Pomorskiego projekt „GUT”: gesund-umweltfreundlich-tolerant (zdrowo – ekologicznie -tolerancyjnie). Uczestniczyło w nim 11 uczniów ze szkoły partnerskiej w Bad Bramstedt wraz z opiekunem panem Jonasem Schröder-Doms. Projekt został dofinansowany przez Narodową Agencję Programu „Młodzież w działaniu”. Najważniejszym aspektem całego naszego projektu była afirmacja zdrowego ekologicznego trybu życia. Uczestnicy spotkania mogli uświadomić sobie, jakie znaczenie ma przebywanie na świeżym powietrzu, spożywanie zdrowych pokarmów, uprawianie sportu.

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Kaliszu Pomorskim w roku szkolnym 2012/2013 rozwijał współpracę zagraniczną poprzez wymianę uczniów w ramach projektu COMENIUS „Uczenie się przez całe życie”.

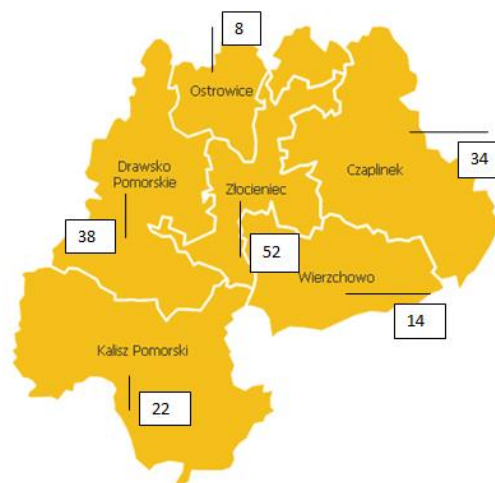
Realizacja projektu rozpoczęła się we wrześniu 2013 r. Wszystkie państwa biorące udział w projekcie spotkały się w Wielkiej Brytanii by omówić szczegółowo terminy i miejsca wyjazdów poszczególnych państw.

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. gen. Wł. Andersa w Złocieniu współpracuje z niemiecką szkołą Berufsbildungszentrum w Bad Segeberg.

W roku szkolnym 2013/2014 zorganizowane zostały dwa spotkania młodzieży. Pierwsze z nich odbyło się w dniach od 23 - 28 września 2013 r. w miejscowości Bad Segeberg w Niemczech, pod hasłem „Sport jednoczy”. **Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Bobrowie**. W ramach współpracy zagranicznej w dniach 19 – 24 maja 2014 r. wychowankowie SOSW gościli kolegów i koleżanki z Niemiec. W ramach tego spotkania odbyła się wycieczka do Poznania i wspólne zakupy, udział w VI Integracyjnym Turnieju Piłki Nożnej o Puchar Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego, zwiedzanie najciekawszych miejsca Złocieńca, integracyjna dyskoteka. Wychowankowie wspólnie pracowali przy budowie pomostu. Podczas wizyty był także czas wspólnych zabaw na boisku wielofunkcyjnym oraz na gry i zabawy "na wesolo" w małych grupach integracyjnych.

5.8 Aktywność mieszkańców powiatu drawskiego

Rysunek 5 Liczba Organizacji non-profit działających w poszczególnych gminach znajdujących się na terenie powiatu drawskiego

Źródło: opracowanie własne

Stowarzyszenia funkcjonujące na terenie powiatu drawskiego zajmują się przede wszystkim podejmowaniem działań na rzecz rozwoju kapitału społecznego w poszczególnych gminach. W szczególności zadanie te obejmują:

- Realizację działań mających na celu wyrównanie szans edukacyjnych społeczności lokalnej.
- Realizację działań na rzecz rozwoju oświaty i edukacji i sportu na terenach gmin, podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców oraz rozwoju usług edukacyjnych, w tym upowszechnianie kształcenia ustawicznego.
- Realizację działań w zakresie pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób na terenach gmin.

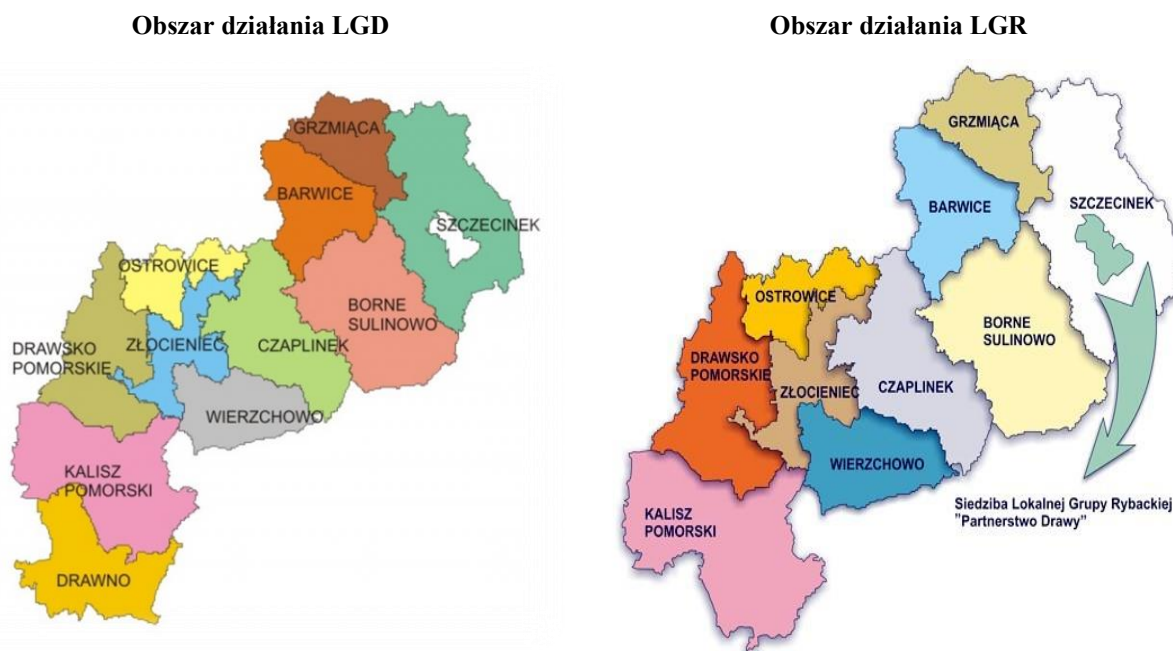

- Podejmowanie działalności wspomagającej aktywność, rozwój wspólnoty, turystyki i integrację społeczności lokalnej.

Lokalna Grupa Działania „Pojezierze Drawskie” – Gminy tworzące LGD „Partnerstwo Drawy” to: Drawsko Pomorskie, Złocieniec, Czaplinek, Ostrowice, Wierzchowo, Kalisz Pomorski, Szczecinek (gmina wiejska), Borne Sulinowo, Grzmiąca, Barwice, Drawno. Powierzchnia całkowita obszaru LGD „Partnerstwo Drawy” wynosi 3542,78 km². Celem Stowarzyszenia jest działanie na rzecz wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich na terenie gmin będących jego członkami.

Lojalna Grupa Rybacka „Partnerstwo Drawy” - Stowarzyszenie działając na rzecz rozwoju obszarów wiejskich uwzględnia ochronę oraz promocję środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno – kulturowych, rozwój turystyki i produkcji wyrobów regionalnych oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego i historycznego. Celem Stowarzyszenia jako Lokalnej Grupy Rybackiej (LGR), jest działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich gmin z terenu powiatu drawskiego i z terenu powiatu szczecineckiego z wyłączeniem gminy miejskiej Szczecinek; zwanego obszarem "Partnerstwo Drawy".

Rysunek 6 Obszar działania

Źródło: <http://www.partnerstwodrawy.pl>

Źródło: <http://www.lgr.szczecinek.pl>

Wspieranie rozwoju społecznego, kulturalnego i gospodarczego Gminy, realizacja przedsięwzięć na rzecz restrukturyzacji i modernizacji wsi, działania na rzecz profilaktyki, wspieranie działań na rzecz integracji społecznej i zawodowej to tylko nieliczne zadania, będące w kompetencji Organizacji non-profit prężnie działających w poszczególnych gminach znajdujących się na terenie powiatu drawskiego. Gminą, w której zarejestrowano najwięcej organizacji, w skład których zaliczyć można kluby, koła, związki, OSP i stowarzyszenia jest Złocieniec. Ze względu na niewielki zaludnienie oraz wiejski charakter Gminy Ostrowice, na jej terenie porównaniu do pozostałych gmin powiatu odnotowano najmniejszą liczbę organizacji pozarządowych.

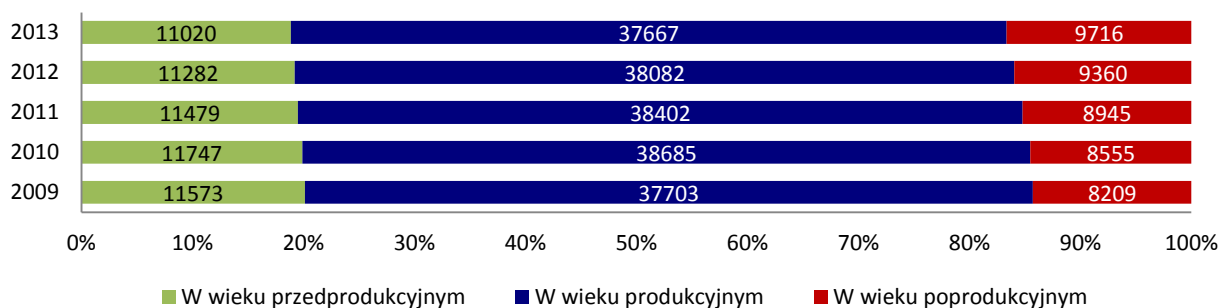
6 Sfera gospodarcza

6.1 Rynek Pracy

6.1.1 Zasoby ludzkie – wiek produkcyjny

Na przestrzeni lat 2009-2013 widoczny jest ciągły wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym i produkcyjnym a zatem postępujące starzenie się społeczeństwa. Kontynuacja obserwowanego trendu może w przyszłości negatywnie wpłynąć na gospodarkę, w której zabraknie rąk do pracy. W 2013 roku odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym przekroczył 16% ich ogółu, a odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym spadł poniżej 20%. Oznacza to zachwianie stanu równowagi demograficznej, który w dłuższej perspektywie skutkować będzie gwałtownym spadkiem ludności i brakiem zdolności do zachowania konkurencyjności powiatu.

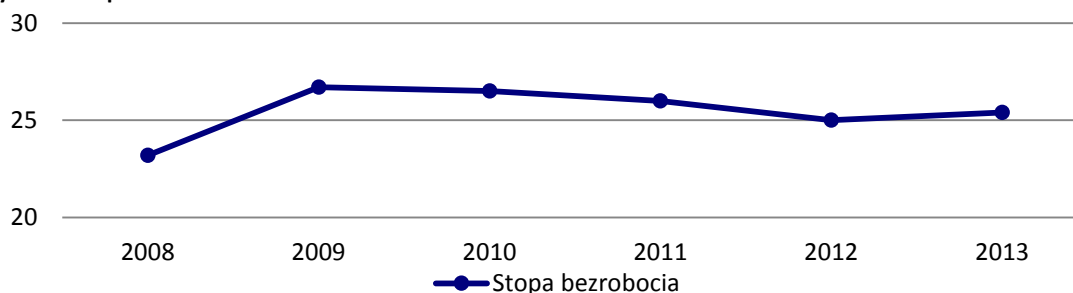
Wykres 5 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci w latach 2009-2013

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

6.1.2 Poziom bezrobocia

Wykres 6 Stopa bezrobocia w latach 2008-2013

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy, stan na 31.12.2013 r.

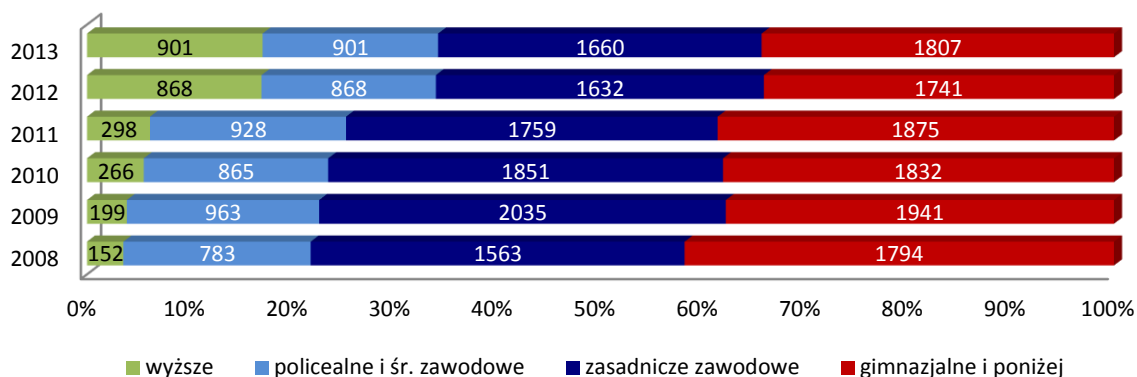
Na terenie powiatu drawskiego stopa bezrobocia w 2013 roku wynosiła 25,4% i był to jeden z niższych poziomów od 2009 roku. Przełomowym okresem był rok 2009, w którym liczba bezrobotnych wzrosła w porównaniu do roku 2008 o 21%, co skutkowało znacznym wzrostem stopy bezrobocia w tym okresie. W kolejnych latach odnotowano stopniowy spadek liczby bezrobotnych, tym samym na koniec roku 2012 względem roku 2009 spadek ten wyniósł 13%.

Tabela 23 Struktura osób bezrobotnych w okresie 2008-2013

Rok		2008	2009	2010	2011	2012	2013
Czas pozostawania bez pracy	do 1	906	639	920	600	674	511
	1-3	1012	1387	1081	971	832	983
	3-6	742	1084	834	826	748	874
	6-12	722	1177	948	1098	859	980
	12-24	713	855	992	1149	980	886
	pow. 24	672	609	590	807	937	964
Wykształcenie	wyższe	152	199	266	298	272	267
	policealne i śr. zawodowe	783	963	865	928	868	901
	średnie ogólnokształcące	475	613	551	591	517	563
	zasadnicze zawodowe	1563	2035	1851	1759	1632	1660
	gimnazjalne i poniżej	1794	1941	1832	1875	1741	1807
RAZEM		4767	5751	5365	5451	5030	5198

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy, stan na 31.12.2013 r.

Wykres 7 Udział osób z poszczególnych kategorii wykształcenia w zbiorowości bezrobotnych w latach 2008-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy, stan na 31.12.2013 r.

Zgodnie z danymi przedstawionymi w tabeli oraz wykresie powyżej, największa liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne posiada jedynie wykształcenie gimnazjalne lub podstawowe (34% z ogółu zarejestrowanych), co przy obecnych wymogach rynku stanowi ogromną barierę w znalezieniu pracy. Problemem jest również brak jakiegokolwiek przygotowania zawodowego tych osób – posiadają one jedynie podstawową wiedzę.

Ponadto niski poziom kompetencji kluczowych poszukiwanych przez pracodawców takich jak: znajomość języków obcych, umiejętność pracy w zespole, samodyscyplina, praktyczne myślenie matematyczne, umiejętność oceny informacji, jest barierą do kształtowania kompetencji zawodowych. Na dynamicznym rynku pracy minimalnie średni poziom kompetencji kluczowych daje możliwość elastycznego zdobywania kwalifikacji zawodowych oczekiwanych przez pracodawców.

Jednocześnie należy mieć świadomość, że przy obecnych trendach rynkowych problem wykluczenia zawodowego osób z najniższym wykształceniem będzie stale się pogłębiał.

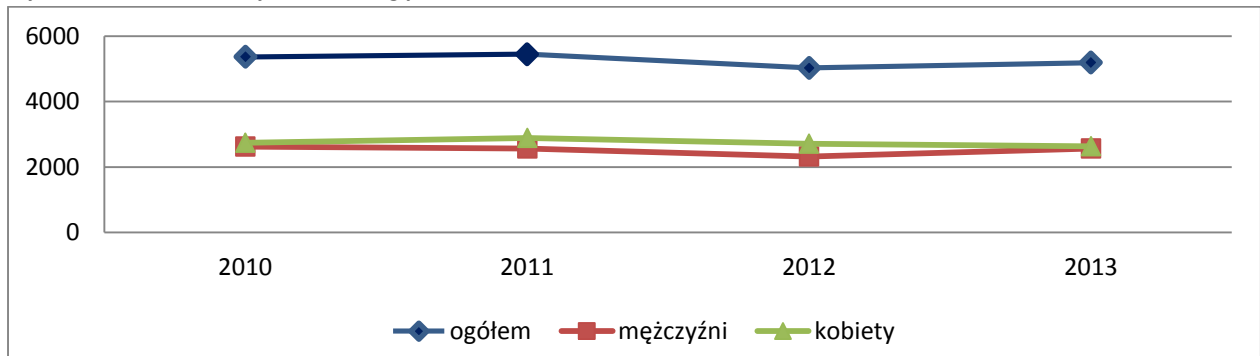
Najmniejszy udział w strukturze bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem wyższym (5% w roku 2013) i utrzymuje się na względnie stałym poziomie od roku 2010.

W tabeli powyżej przedstawiono również średni czas pozostawania bez pracy, który zgodnie z dostępnymi danymi stale się wydłuża. Od 2009 roku stale rośnie liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy, przy jednoczesnym spadku liczby osób szukających

zatrudnienia przez okres do 3 miesięcy. W analizowanych latach 2009-2013 odnotowano 38% wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.

Wykres 8 Bezrobotni zarejestrowani wg płci w okresie 2010-2013

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy, stan na 31.12.2013 r.

W analizowanych latach 2010-2013 w strukturze mieszkańców o statusie bezrobotnych w niewielkim stopniu dominowały kobiety. Od roku 2011 do roku 2013 liczba bezrobotnych kobiet stale malała. Natomiast w roku 2013 względem roku 2012 odnotowano wzrost liczby mężczyzn posiadających status bezrobotnych, co ostatecznie skutkowało wyrównaniem się liczby mężczyzn i kobiet w strukturze bezrobotnych.

6.1.3 Bezrobotni w podziale na Gminy

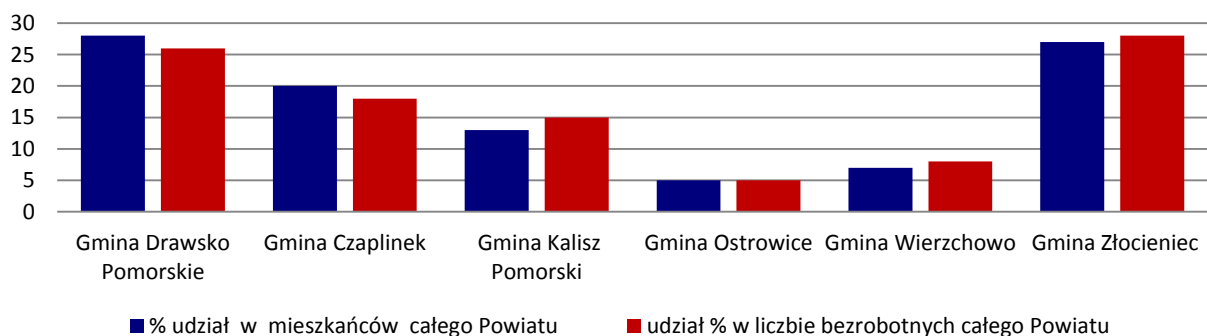
W poniższej tabeli została przedstawiona ilość bezrobotnych w podziale na gminy. Na terenie gminy Wierzchowo zarejestrowano wzrost bezrobocia w okresie 2009-2013. Jest to jedyna gmina na terenie powiatu drawskiego, która cechuje się stałym wzrostem bezrobocia.

Tabela 24 Bezrobotni w podziale na Gminy w okresie 2009-2013.

Rok	Czaplinek	Drawsko Pomorskie	Kalisz Pomorski	Ostrowice	Wierzchowo	Złocieniec
2009	1 070	1 566	827	254	397	1 637
2010	874	1 608	645	272	391	1 575
2011	912	1 463	851	295	392	1 538
2012	915	1 241	826	213	430	1 405
2013	954	1 379	763	240	402	1 460

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy, stan na 31.12.2013 r.

Wykres 9 Procentowy udział bezrobotnych w podziale na Gminy w odniesieniu do całego powiatu drawskiego

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy, stan na 31.12.2013 r.

Wnioski i wyzwania

Na terenie powiatu drawskiego w okresie 2009-2013 widoczny jest spadek liczby osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne. Niemniej jednak ich liczba jest wciąż wyższa niż wartość dla roku 2008, w którym odnotowano skokowy wzrost liczby osób pozostających bez pracy (o ponad 20%).

Na rynku pracy, w podziale ze względu na wykształcenie, dominują osoby słabo wykształcone, których skłonność do przekwalifikowania i nabycia nowych umiejętności jest niewielka. Niepokoić może też rosnąca liczebność grupy osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy, co wskazuje na stopniowe pogłębianie się problemu długotrwałego bezrobocia, z którego kolejne osoby już nie wychodzą.

Wraz z innymi uwarunkowaniami gospodarczymi i środowiskowymi (m.in. dominacja mikroprzedsiębiorstw, mały odsetek przedsiębiorstw średnich oraz ograniczenia w rozwoju przemysłu) sytuacja ta stawia przed Powiatem Drawskim wyzwanie dostosowanie działań nakierowanych na aktywizację bezrobotnych do zachodzących zmian gospodarczych, w szczególności poprzez:

- wyeliminowanie bądź ograniczenie zjawiska cyklicznego bezrobocia,
- objęcie osób o najniższym wykształceniu kursami przyuczającymi do poszukiwanych na rynku pracy zawodów,
- zaszczepienie modelu „uczenia się przez całe życie”.

Dodatkowym wyzwaniem, stojącym nie tylko przed Powiatem Drawskim, lecz także przed poszczególnymi gminami jest przeciwdziałanie ograniczonej mobilności osób bezrobotnych (w szczególności na obszarach wiejskich), która dodatkowo ogranicza szanse na znalezienie i podjęcie pracy.

6.2 Podmioty gospodarcze

6.2.1 Funkcje gospodarcze Gmin

Poszczególne gminy powiatu drawskiego posiadają różne funkcje gospodarcze:

- Miasto i Gmina Czaplinek - pełni funkcję centrum turystycznego regionu,
- Miasto i Gmina Drawsko Pomorskie - pełni rolę centrum administracyjnego regionu,
- Miasto i Gmina Kalisz Pomorski – centrum przemysłu drzewnego, rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego,
- Miasto i Gmina Złocieniec – centrum rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości,
- Gmina Ostrowice – gmina typowo rolnicza,
- Gmina Wierzchowo – gmina typowo rolnicza, w ostatnim czasie intensywnie rozwija się tam branża drzewna.

Analiza danych dotyczących podmiotów gospodarczych wskazuje na wzrost ich liczby o 2,3% w okresie 2009-2013. Od roku 2009 roku liczba podmiotów kształtuje się na względnie stałym poziomie, jedynie w 2011 roku widoczny jest 2% spadek liczby podmiotów w stosunku do roku poprzedniego. W pozostałych latach widoczny jest niewielki wzrost ich liczby.

Podmioty sektora publicznego stanowią 5% ich łącznej liczby, pozostałą część stanowią podmioty sektora prywatnego. Sektor obejmujący publiczne podmioty gospodarcze cechuje się stałym 8% wzrostem w okresie 2009-2013.

Natomiast dla sektora prywatnego w okresie 2009-2010 widoczny jest wzrost ich liczby o 3,3%, następnie w okresie 2010-2011 2,4% spadek a w okresie 2011-2013 ponowny wzrost.

Tabela 25 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru regon i ich struktura

Cecha		2009	2010	2011	2012	2013
Struktura	0 - 9	5583	5778	5630	5752	5714
	10 - 49	175	177	186	188	182
	50 - 249	36	35	35	33	33
	250 - 999	4	4	4	4	4
Sektory własności	sektor publiczny	261	269	271	289	284
	sektor prywatny	5537	5725	5584	5688	5649
Ogółem		5798	5994	5855	5977	5933

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

6.2.2 Struktura przedsiębiorstw

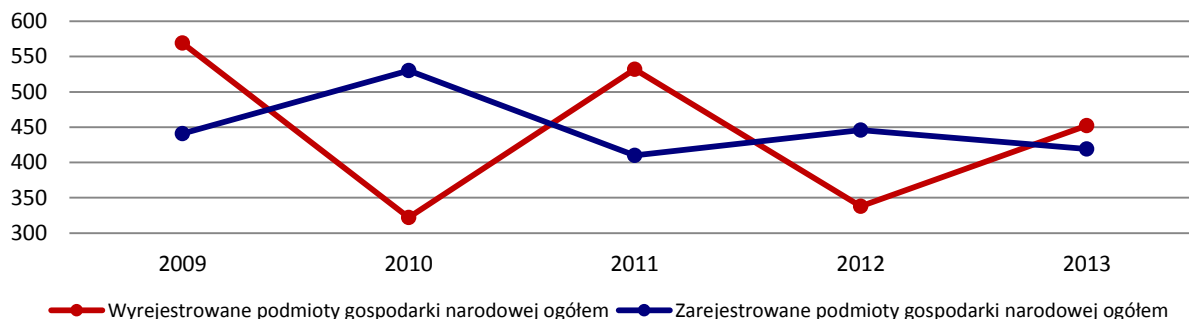
Struktura podmiotów ze względu na wielkość kształtuje się stabilnie, z wyraźną dominacją mikro- i małych przedsiębiorstw, których liczba w okresie 2009-2013 stale rośnie. Wzrost liczby podmiotów zatrudniających do 9 osób wynosi 2,5%. Natomiast liczba podmiotów gospodarczych zatrudniających:

- od 50 do 249 osób w podanym okresie spadła o 8,3%,
- zatrudniających od 250 do 999 osób jest stała.

6.2.3 Dynamika zmian liczby przedsiębiorstw

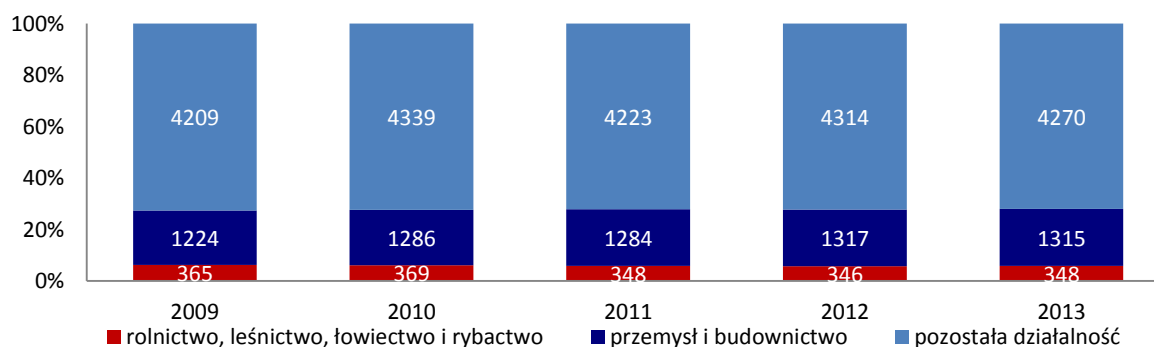
Na poniższym wykresie przedstawiona jest dynamika rejestracji oraz wyrejestrowywania podmiotów gospodarczych. Największa różnica wystąpiła w 2010 roku, kiedy to różnica pomiędzy podmiotami wyrejestrowanymi a zarejestrowanymi wynosiła 39%.

Wykres 10 Dynamika przedsiębiorstw w okresie 2009-2013

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

Wykres 11 Rodzaje działalności

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

W podziale na zakres działalności podmiotów gospodarczych największa liczba podmiotów zajmują się pozostałą działalnością, w której skład wchodzi: handel, działalność związana z obsługą rynku

nieruchomości, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych.

Wnioski i wyzwania

W badanych latach (2009-2013) odnotowano utrzymującą się na względnie stałym poziomie łączną liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie powiatu drawskiego. Należy zwrócić uwagę, że w związku z uwarunkowaniami środowiskowymi i wynikającymi z nich ograniczeniami, na terenie powiatu dominują jednostki gospodarcze prowadzące działalność nieuciążliwą dla środowiska - związaną z szeroko rozumianymi usługami. Pomimo to w ostatnim okresie zaobserwowano również wzrost liczby przedsiębiorstw przetwórstwa drzewnego.

Czynnikiem niepojętym jest bardzo niski udział przedsiębiorstw średnich i dużych w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów. To one stanowią bowiem o sile lokalnej gospodarki i poprawiają jej bilans płatniczy.

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania, zidentyfikowano następujące wyzwania w sferze gospodarki:

- odpowiednie zagospodarowanie nieużytków rolnych i ich wykorzystanie tego procesu jako generatora dodatkowych korzyści społecznych i ekonomicznych,
- rozwój sektora przetwórstwa, tak by na terenie powiatu generowana była wartość dodana do miejscowej produkcji rolnej i leśnej,
- opracowanie wspólnych samorządowych zachęt mających na celu przyciągnięcie inwestycji sektora średnich przedsiębiorstw oraz zachęt wspierających rozwój lokalnej przedsiębiorczości.

6.3 Poligon Drawski

Poligon Drawski obecnie wchodzący w skład Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych powstał w 1962 roku. Jest on usytuowany na terenie Gmin Drawsko-Pomorskie oraz Kalisz Pomorski i obejmuje powierzchnię 37 tys. hektarów. Komenda Poligonu zlokalizowana jest na terenie miejscowości Oleszno.

Ze względu na zróżnicowanie terenu na którym poligon się znajduje jest on doskonałą bazą ćwiczeniową dla wojsk lądowych. Na terenie Poligonu Drawskiego funkcjonują między innymi:

- lotnisko,
- ośrodek szkolenia przeciwchemicznego,
- ośrodek pokazywania przeszkód wodnych,
- strzelnice (nawodna, artyleryjska, czołgowa),

Poligon przechodził przez wiele fazy rozbudowy, które czynią go jednym z najatrakcyjniejszych ośrodków ćwiczeń wojskowych w Europie. Ponadto urozmaicona struktura środowiska sprawia, że możliwości ćwiczeniowe wojsk są ogromne. Dlatego poligon określany jest jako najnowocześniejszy ośrodek szkolenia wojsk lądowych, do którego przyjeżdżają wojska państw NATO.

Poligon Drawski poprzez urozmaiconą strukturę przyrodniczą oraz zwiększoną możliwość wywołania ryzyka ekologicznego ćwiczeniami bojowymi, objęty jest wieloma rygorystycznymi zasadami dotyczącymi gospodarki proekologicznej. Wynika to również z faktu zlokalizowania w jego granicach terenów cennych przyrodniczo – są to :

- Drawski Park Krajobrazowy i Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Iński Park Krajobrazowy.

Fakt obejmowania zasięgiem poligonu parków krajobrazowych wywołuje kontrowersje wśród stowarzyszeń zajmujących się ochroną środowiska według których, działania wojskowe na terenie Poligonu są destrukcyjne dla przyrody.

Ponadto zagrożenia dla ludności wynikające z działalności poligonu uzależnione są od rodzaju prowadzonych ćwiczeń oraz ilości wojsk biorących w nich udział, dlatego zasady dotyczące bezpieczeństwa podczas ćwiczeń są ściśle przestrzegane.

Dalsza działalność Poligonu Drawskiego nie tylko jest w stanie zagwarantować utrzymanie obecnego poziomu zatrudnienia, lecz także zmniejszyć stopę bezrobocia na terenie powiatu drawskiego. Ponadto poprzez działalność Poligonu zapewniona zostanie ciągłość pracy w firmach usługowych oraz zaopatrzeniowych, które są istotnym elementem poprawnego funkcjonowania Poligonu.

Wnioski i wyzwania

Funkcjonujący na terenie powiatu drawskiego Poligon nie tylko napędza rynek pracy a przez to także i dynamikę powstawania podmiotów gospodarczych. Jest on również rynkiem zbytu lokalnych przedsiębiorców. Szersze wykorzystanie Poligonu Drawskiego na rzecz przedsiębiorczości na terenie powiatu powinno pozytywnie wpłynąć na rozwój sektora usług transportowych oraz zaopatrzeniowych. Jak pokazują doświadczenia, Poligon Drawski stanowi również atrakcję turystyczną – rajdy off-road, w tym mająca rangę mistrzostw polski Baja Poland. Wśród miłośników sportów motorowych zawody rozgrywane w powiecie drawskim cieszą się dobrą renomą oraz mają opinię jednych z najtrudniejszych w Europie. Wykorzystanie tego potencjału, szczególnie w kontekście ograniczeń organizacyjnych i środowiskowych, stanowi kolejne z wyzwań związanych z Poligonem Drawskim.

6.4 Rolnictwo

Rolnictwo jest jednym z ważniejszych elementów gospodarki powiatu drawskiego. Ogólna powierzchnia gruntów znajdujących się na terenie powiatu drawskiego wynosi 87 905 ha (dane wg stanu ewidencji gruntów na dzień 31 grudnia 2010 roku w Drawsku Pomorskim), z czego rolnicy gospodarują na 57 619 ha użytków rolnych. W roku 2010 w porównaniu do roku 1999 zaobserwowano spadek użytków rolnych o 2 962 ha.

Największy odsetek terenów objętych gospodarką rolniczą znajduje się na terenie Drawska Pomorskiego. Zagospodarowanie gruntów przez gospodarstwa rolne w Gminie Drawsko Pomorskie wyniosło w badanym roku 33%, czyli najwięcej w porównaniu do pozostałych gmin znajdujących się na terenie Powiatu. Zarówno gmina Wierzchowo jak i gmina Ostrowice są gminami typowo rolniczymi. W gminie Wierzchowo w ostatnim czasie rozwinęła się również branża drzewna.

Na terenie powiatu przeważają gleby klasy IV i V, co oznacza, że pod względem jakości nie należą do dobrych. Wskaźnik bonitacji gleb powiatu wynosi 0,85 i jest on nieznacznie niższy od średniego dla województwa). Natomiast grunty o lepszych klasach położone są w gminie Złocieniec (wskaźnik bonitacji-0,95). Ponadto niemal 30% gleb w powiecie to gleby kwaśne wymagające wapnowania, a 50% cechuje niska i bardzo niska zasobność magnezu. Ze względu na powyższe warunki przewiduje się, tam gdzie to uzasadnione, przekształcenie gruntów rolnych pod cele budowlane i inwestycyjne.

Tabela 26 Struktura agrarna w gminach powiatu drawskiego wg użytkowania gruntów przez gospodarstwa rolne w gminach

Wyszczególnienie	Złocieniec	Czaplinek	Drawsko Pom.	Kalisz Pom.	Ostrowice	Wierzchowo	POWIAT
grunty ogółem	13 579	20 567	33 247	4 719	5 537	10 255	87 905
użytki rolne ogółem	6 515	13 056	18 946	4 322	5 199	9 582	57 619

użytki rolne w dobrej kulturze	6 190	12 101	11 343	4 050	4 907	8 557	47 148
pod zasiewami	3 660	8 626	7 648	2 240	2 449	7 416	32 038
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	477	631	926	426	489	305	3 255
uprawy trwałe	720	1 363	1 146	660	605	537	5 031
sady ogółem	317	1 357	1 106	649	566	532	4 528
ogrody przydomowe	9	13	6	6	9	10	53
łąki trwałe	1 170	1 042	1 203	577	751	236	4 979
pastwiska trwałe	154	426	415	142	604	52	1 793
pozostałe użytki rolne	324	955	7 602	273	291	1 025	10 471
lasy i grunty leśne	279	513	950	185	147	173	2 248
pozostałe grunty	6 786	6 998	13 351	212	191	500	28 038

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku danych lokalnych – PSR 2010r – najnowsze dane

Według Banku Danych lokalnych na terenie powiatu drawskiego liczba gospodarstw rolnych (według siedziby) wynosi 2911, w tym 2164 stanowiły gospodarstwa prowadzące własną działalność rolniczą. Najwięcej odnotowano gospodarstw posiadających od 1-15 ha, natomiast najmniej było gospodarstw o powierzchni od 10-15 ha.

Tabela 27 Liczba gospodarstw rolnych w Powiecie drawskim wg siedziby gospodarstwa w 2010 roku

Powierzchnia [ha]	[szt.]	% powierzchni ogółem	Gospodarstwa rolne ogółem, w tym	
			gospodarstwa prowadzące własną działalność rolniczą [szt.]	% powierzchni ogółem
ogółem	2911	-	2 164	-
do 1 ha włącznie	1087	37	497	23
powyżej 1 ha razem	1824	63	1 667	77
1 - 5 ha	747	26	630	29
1 - 10 ha	1066	37	929	43
1 - 15 ha	1280	44	1 129	52
5 - 10 ha	319	11	299	14
5 - 15 ha	533	18	499	23
10 - 15 ha	214	7	200	9
5 ha i więcej	1077	37	1 037	48
10 ha i więcej	758	26	738	34
15 ha i więcej	544	19	538	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku danych lokalnych – PSR 2010 r.

Wnioski i wyzwania

Rolnictwo jest jednym z głównych obszarów wspólnej polityki europejskiej, w zakresie rozwoju którego kraje członkowskie nie tylko zgodziły się współdziałać, ale także współfinansować ze środków Wspólnoty inwestycje podnoszące konkurencyjność obszarów wiejskich. Unijna polityka rolna ukierunkowana jest na: przyjazną dla środowiska działalność rolniczą, innowacje, badania naukowe i podnoszenie kwalifikacji rolników oraz wzmocnienie ich pozycji w łańcuchu dostaw żywności. W kontekście powyższego za największe wyzwanie należy uznać rozwój działalności przetwórczej, która przyczynia się do zwiększenia wartości dodanej wytwarzanej na terenie powiatu oraz rolnictwa ekologicznego, które pomimo wyższych cen żywności dynamicznie się rozwija.

6.5 Turystyka

Powiat drawski posiada interesujące walory turystyczne, które niewątpliwie stanowią jego atuty (duże zasoby wód powierzchniowych; wiele spośród jezior położonych jest wśród lasów, co stanowi o ich dodatkowej atrakcyjności turystycznej; bogata leśność obszaru; Drawski i Iński Park Krajobrazowy oraz liczne rezerваты przyrody; około 200 pomników przyrody; liczne zabytkowe kościoły, pałace oraz zespoły

pałacowo – parkowe; poligon drawski, będący jednym z największych w Europie; zlokalizowane na terenie poligonu drawskiego jedno z najważniejszych stanowisk archeologicznych północnej Polski; organizowane na terenie powiatu imprezy sportowe, kulturalne i rozrywkowe - kilka z nich o znaczeniu krajowym i międzynarodowym.

Na rozwój produktu turystycznego powiatu duży wpływ mają świadczone usługi oraz istniejąca infrastruktura. Poza jej podstawowymi składnikami takimi jak: baza noclegowa, gastronomiczna, drogi, połączenia kolejowe i autobusowe, wodociągi, gazociągi i oczyszczalnie ścieków, uwagę należy zwrócić na wiele interesujących szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, kajakowych i innych) oraz ścieżek przyrodniczych.

Turystyka może być poważnym źródłem dochodów, a także istotnym czynnikiem aktywizacji powiatu, dając zatrudnienie znacznym grupom ludności oraz przyczyniając się do rozwoju prywatnej przedsiębiorczości. Jej harmonijny rozwój uzależniony jest przede wszystkim od zainteresowania władz samorządowych ale również mieszkańców. Uwzględnić musi uwarunkowania środowiskowe, zachowanie ścisłych zasad ochrony przyrody i dóbr kultury.

Teren powiatu drawskiego jako obszaru wchodzącego w skład Centralnej Strefy Funkcjonalnej województwa Zachodniopomorskiego z pewnością zaliczyć można do najciekawszych obszarów turystycznych. Jego specyficzne ukształtowanie oraz różnorodność terenów tworzą wyjątkowe warunki do rozwoju wielu obszarów turystyki. Rada Powiatu chcąc wykorzystać postępujący rozwój turystyki krajowej oraz świadome wzrostu konkurencji na rynku turystycznym w Polsce, postawiła sobie za cel rozwój produktu turystycznego. Postawiono na budowanie oferty turystycznej powiatu w oparciu o istniejący potencjał historyczny, kulturowy, przyrodniczy oraz warunki terenowe. Dążąc do rozwoju produktu turystycznego główny nacisk należy położyć na rozwój walorów turystycznych oraz infrastruktury. Wytyczne związane pośrednio i bezpośrednio z turystyką mają wymiar ponadlokalny i stawiają za cel głównie rozwój infrastruktury, poprawę komunikacji oraz skupienie uwagi na tym, co stanowi obecny i potencjalny produkt turystyczny.

Poszczególne gminy powiatu mają różnorodne możliwości zagospodarowania przestrzeni turystycznej. I tak Gmina Czaplinek jest jedną z najbogatszych pod względem liczby jezior w województwie zachodniopomorskim. Wg Studium gminy Czaplinek (2001) w gminie leży, w całości lub w części, 9 jezior liczących ponad 100 ha. Część jezior jest wykorzystywana jako kąpieliska. Największym atutem tej Gminy są jeziora Drawsko oraz Czaplino. Jezioro Drawsko ma powierzchnię 1871 ha, jego rozpiętość północ - południe wynosi 11 km, wschód - zachód 7 km, a długość linii brzegowej wynosi 75 km. Maksymalna głębokość oscyluje w okolicach 80 m . Jest to drugie jezioro w Polsce pod względem głębokości, średnia głębokość wynosi 18 metrów. Na jeziorze wyodrębnia się 14 zatok oraz 12 wysp. Największą jest Bielawa, piąta w kraju pod względem wielkości wyspa jeziorna. Na terenie wszystkich gmin znajdują się różnorodne szlaki turystyczne .

Tabela 28 Szlaki turystyczne w poszczególnych Gminach

Gminy	Rowerowe	Pieszne	Ścieżki przyrodnicze	Kajakowy	Konny
Gm. Czaplinek	Czerwony - "Kraina zakłętego trójkąta", 45 km, okrężny	Zielony - "Szlak wzniesień moreny czołowej", 158,3 km	"Spyczyna Góra - Jezioro Proszyno", 16,5 km, czas przejścia - 6,5 godz.	szlak im. ks. Kardynała Karola Wojtyły	Czerwony (Kołomąt - jezioro Dołgie Wlk. - Sikory - jezioro

Gminy	Rowerowe	Piesze	Ścieżki przyrodnicze	Kajakowy	Konny
	Niebieski - "Dolina pięciu jezior", 48 km, okrężny	Niebieski - "Szlak Szwajcarii Połczyńskiej", 57 km,	"Wyspa Bielawa", 4 km , czas przejścia - 1,5 godz.		Komorze - skrzyżowanie leśnych dróg w pobliżu ptn. - wsch. brzegu jeziora Komorze) - całkowita długość 18,3 km, w granicach powiatu 8,4 km.
	Zielony - "Szlak Dobrzycy", 45 km, okrężny	Czerwony - "Szlak Solny", 152 km	"Kukówka" 3,8 km, czas przejścia - 1,5 godz.		
	Czarny - "Lobeliowe jeziora", 33 km, okrężny				
Gm. Drawsko Pom.	Czerwony - "Wokół Jeziora Lubie", 50 km, okrężny	Zielony - "Jezior Drawskich", 80,8 km, okrężny	"Dzikowo - Karwice", 5 km, czas przejścia - 2 godz.	szlak im. ks. Kardynała Karola Wojtyły	
	Niebieski - "Wzgórza Moreny Czołowej", 58 km, okrężny	Niebieski - "Im. I Warszawskiej Dywizji Kawalerii", 52 km,	"Park Ziemsko - Zalewy Studnickie", 2 km, czas przejścia - 1 godz.	"Kokna" - 12,5 km	
	Zielony - "Parki Krajobrazowe", 27,2 km	Czarny - "Szlak drawskich grodzisk średniowiecznych", okrężny, ok. 58,4 km (długość odcinków dojściowych - 8,6 km.)	"Park Jankowo", 3 km, czas przejścia - 1 godz.	"Brzeźnicka Węgorza" - 25 km	
	Żółty - "Dolina Rzeki Drawy", 27,5 km, okrężny				
	Czarny - "Rzeka Brzeźnicka Węgorza - Wodospady", 40,2 km, okrężny				
	Pomarańczowy - "Ścieżki przyrodnicze", 49,8 km, okrężny				
	ścieżka rowerowa (Park Chopina- Promenada Piastowska- jezioro Okra -droga powiatowa Drawsko Pomorskie- Gudowo) - 3 km				
Gm. Kalisz Pom	Zielony - "Pętla kaliska", 45 km, okrężny		Leśna Ścieżka Edukacyjna	im. ks. Kardynała Karola Wojtyły (ok. 15 km	
	Czerwony - "Kaliskie lasy", 44 km, okrężny				
	Niebieski - " Drawica i jezioro Mąkowarskie", 20 km, okrężny				
Gm. Ostrowice	Czerwony, "Szlak Drawy", 60,7 km, okrężny	Zielony, "Jezior Drawskich", 80,8 km, okrężny		"Kokna" - 12,5 km	

Gminy	Rowerowe	Piesze	Ścieżki przyrodnicze	Kajakowy	Konny
	Niebieski, "Dookoła Jeziora Siecino", 39 km, okrężny "Szlak zwiniętych torów" Złocieniec - Połczyn Zdrój, 27 km				
Gm. Złocieniec	Zielony - "Jezioro Kańsko", 17,7 km, okrężny	Zielony - "Szlak wzniesień moreny czołowej", 158,3 km		szlak im. ks. kardynała Karola Wojtyły	
	Żółty - "Góra Lisica", 28 km, okrężny	Czarny - "Szlak przyrodniczy Drawskiego Parku Krajobrazowego", 71 km			
	Czerwony - "Szlak Drawy", 60,7 km, okrężny	Niebieski - "Im. I Warszawskiej Dywizji Kawalerii", 52 km,			
	Czarny - "Dolina Wąsawy", 30,7 km, okrężny	Zielony - "Jezior Drawskich", 80,8 km, okrężny			
	Niebieski - "Dookoła Jeziora Siecino", 39 km, okrężny	ścieżka przyrodniczo - dydaktyczna "Park Żubra			
	"Szlak zwiniętych torów" Złocieniec - Połczyn Zdrój, 27 km,				
	Pomarańczowy - "Środek Powiatu Drawskiego", 4,5 km				

Elementem który w znacznym stopniu determinuje liczbę potencjalnych turystów w okresie całorocznym jest baza noclegowa. W ostatnim czasie znacznie rozwinęła się liczba gospodarstw agroturystycznych. Struktura bazy noclegowej została przedstawiona w poniższej tabeli

Tabela 29 Baza noclegowa w podziela na poszczególne Gminy

Gmina	Ośrodków wypoczynkowych	Pól namiotowych	Agroturystyka	Moteli, pensjonatów	Restauracji, kawiarni, barów	Schronisk młodzieżowych
Czaplinek	6	6	30	10	20	1
Drawsko	5	8	6	9	18	3
Kalisz	2	3	14	4	11	0
Złocieniec	10	4	9	7	14	1
Ostrowice	0	1	9	1	5	0
Wierzchowo	0	0	2	0	3	0
POWIAT	23	22	70	31	71	5

Źródło: opracowanie własne

W okresie od roku 2000 do dnia dzisiejszego zaobserwować można szczególny podział w obszarach rozwoju turystyki na Terenia zarówno Polski jak i Europy. Z jednej strony grupa ludności poszukująca rozrywki kierowanej do zamożnego turysty, obejmująca zarówno „plażowanie” jak i zwiedzanie miejsc opisanych w przewodnikach. Po drugiej stronie znajduje się coraz liczniejsza grupa turystów poszukującą

wyciszonego relaksu w terenie nie skażonym nadmiarem technologii lub nawet przeżyć na pograniczu survivalu czy turystyki typu off-road.

Turyści odwiedzający powiat drawski oraz jego mieszkańcy uważają ten obszar za atrakcyjny turystycznie w sezonie, jednak poza tym okresem jest on dla nich mniej interesujący.

Sugerując się ich wypowiedziami można stwierdzić, iż w powiecie brakuje atrakcji całorocznych, mogących przyciągnąć potencjalnych turystów. Analizując zarówno strukturę bazy noclegowej jak i obecną ofertę kierowaną do turystów, należy stwierdzić iż na terenie powiatu drawskiego powinna być rozwijana oferta mająca na celu wypełnienie luki rynkowej dla tej drugiej grupy turystów. Jeżeli oferta będzie urozmaicona a zarazem niezbyt kosztowna, może przyciągnąć znaczną grupę ludzi.

7 Infrastruktura techniczna

7.1 Transport i komunikacja

7.1.1 Transport drogowy

Infrastruktura drogowa znajdująca się na terenie powiatu drawskiego zapewnia dogodnie połączenia wewnętrzne i zewnętrzne, co wynika z faktu, że przez powiat przebiegają:

- drogi krajowe,
- drogi wojewódzkie,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Powiat drawski połączony jest z krajowym systemem drogowym poprzez dwie drogi krajowe:

- nr 10 – łącząca granicę państwa (Lubieszyn) z Płońskiem, poprzez: Szczecin, Stargard Szczeciński, Wałcz, Piłę, Białe Błota i Sierpc,
- nr 20 – relacji Stargard Szczeciński – Drawsko Pomorskie – Szczecinek – Bytów – Gdynia.

Sieć dróg wojewódzkich na terenie powiatu drawskiego tworzą:

- droga wojewódzka nr 148 – Starogard – Łobez – Drawsko Pomorskie,
- droga wojewódzka nr 162 – Roścęcino – Świdwin – Zarańsko,
- droga wojewódzka nr 163 – Kołobrzeg – Białogard – Połczyn Zdrój – Czaplinek – Wałcz,
- droga wojewódzka nr 171 – Bobolice – Barwice – Czaplinek,
- droga wojewódzka nr 173 – Połczyn-Zdrój – Drawsko Pomorskie,
- droga wojewódzka nr 175 – Drawsko Pomorskie – Kalisz Pomorski – Choszczno,
- droga wojewódzka nr 177 – Czaplinek – Mirosławiec – Człopa – Wieleń.

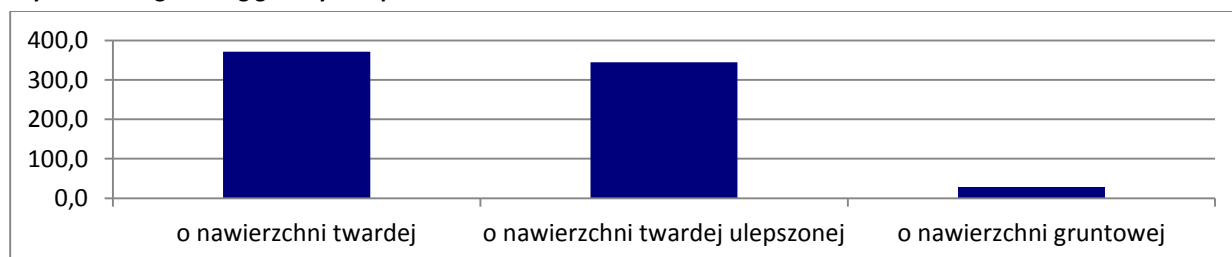
Podstawowym układem łączącym gminy powiatu są drogi powiatowe, których długość według uzyskanych danych wynosi 411,196 km⁶, w tym:

- 63% z nich posiada klasę drogi „L” – drogi lokalne,
- 22% z nich posiada klasę drogi „Z” – drogi zbiorcze,
- 15% z nich posiada klasę drogi „G” – drogi główne,

Zarząd nad nimi sprawuje Zarząd Dróg Powiatowych w Drawsku Pomorskim.

Według danych zawartych w Banku Danych Lokalnych, na koniec 2012 roku długość dróg gminnych powiatu wynosiła 744,7 km. Na poniższym wykresie zaprezentowano długość dróg gminnych, w podziale na typ nawierzchni.

Wykres 12 Długość dróg gminnych w podziale na nawierzchnie w km

Źródło: Dane z Zarządu Dróg Powiatowych w Drawsku Pomorskim za 2012 r.

⁶ Dane Zarządu Dróg Powiatowych w Drawsku Pomorskim

Podstawowe wskaźniki określające rozwinięcie sieci drogowej na terenie powiatu drawskiego w porównaniu do województwa i całego kraju podano w tabeli poniżej.

Tabela 30 Zestawienie liczby dróg powiatu drawskiego do województwa zachodniopomorskiego

Drogi wskaźniki	Jednostka miary	powiat drawski	województwo zachodniopomorskie	Polska
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni				
na 100 km ²	km	28,7	45,4	74,6
na 10 tys. ludności	km	86,2	60,4	60,5
Drogi gminne i powiatowe o gruntowej nawierzchni				
na 100 km ²	km	13,1	26,4	42
na 10 tys. ludności	km	39,4	35,1	34,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, stan na dzień 31.12.2012r.

7.1.2 Transport lotniczy

Na terenie powiatu drawskiego brak jest infrastruktury transportu lotniczego. Najbliżej położonym lotniskiem komunikacyjnym jest Międzynarodowy Port Lotniczy Szczecin-Goleniów im. NSZZ Solidarność, który jest oddalony około 80 km od stolicy powiatu – Drawska Pomorskiego. Zapewnia on połączenia lotnicze do ośrodków miejskich w kraju i zagranicą oraz jest w pełni przystosowany do obsługi cywilnego ruchu pasażerskiego i towarowego.

7.1.3 Transport kolejowy

Na terenie powiatu drawskiego znajdują się następujące linie kolejowe:

- czynna linia kolejowa nr 201 łącząca Runowo Pomorskie z Chojnicami przez Drawsko Pomorskie i Szczecinek. Położona w granicach województwa pomorskiego i zachodniopomorskiego oraz na obszarze Oddziału Regionalnego PKP PLK w Szczecinie oraz Gdyni.
- Nieczynne, istniejące:
 - nr 403 – na odcinku Kalisz Pomorski – Stargard Szczeciński - dalej czynna na odcinku Stargard Szczeciński - Piła,
 - nr 416: Wierzchowo Pomorskie – Wałcz Raduń.
- nieczynne, nieistniejące:
 - nr 410: Grzmiąca – Kostrzyn,
 - linia wąskotorowa: Ińsko – Drawsko Pomorskie Wąsk. oraz Dobrzany – Pożrzadło-Dwór.

W 2011 roku dworzec kolejowy w Drawsku Pomorskim został kompleksowo wyremontowany dzięki wykorzystaniu środków finansowych pochodzących z programu Interreg IV A. W budynku dworca znajduje się:

- poczekalnia dla podróżnych,
- punkt informacji turystycznej,
- sala wystawowa.

7.2 Zaopatrzenie w media

7.2.1 Zaopatrzenie w energię elektryczną

Na terenie powiatu drawskiego ENERGA-OPERATOR SA posiada linie elektroenergetyczne o napięciu 110kV, 15kV i 0,4kV oraz stacje transformatorowe 110kV/15kV i 15/0,4kV, które obsługiwane są przez Rejony Dystrybucji w Drawsku Pomorskim i Koszalinie.

Dzięki właściwym zabiegom eksploatacyjnym oraz prowadzonym remontom i modernizacjom ogólny stan urządzeń i linii zasilających w energię elektryczną na terenie powiatu jest dobry i zapewnia dostawę energii elektrycznej bez uciążliwych zakłóceń.

Aktualnie istniejąca sieć elektroenergetyczna zabezpiecza potrzeby mieszkańców, jednak w miarę wzrostu zapotrzebowania należy ją modernizować tak, by nie ucierpiała na tym stabilność zasilania odbiorców. Celem władz samorządowych powinna być także konsekwentna eliminacja napowietrznych linii energetycznych i zastępowanie ich liniami kablowymi z wewnętrznymi stacjami transformatorowymi.

Zgodnie z danymi zamieszczonymi w Banku Danych Lokalnych w 2012 roku zużycie energii elektrycznej o niskim napięciu na 1 mieszkańca w Powiecie Drawskim wynosiło 650,1 kWh ogółem, a na terenach wiejskich 244,4 kWh. Dla porównania zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca (ogółem) w całym województwie zachodniopomorskim wynosiło 692,6 kWh a w Polsce 760,8 kWh.

Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w Powiecie Drawskim jest niższe o blisko 20% od średniej krajowej, na co wpływ może mieć przede wszystkim mniejsza liczba odbiorników energii.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące poziomu zużycia energii elektrycznej oraz liczba odbiorców energii elektrycznej na terenie powiatu drawskiego.

Tabela 31 Zużycie energii elektrycznej i liczba odbiorców na terenie powiatu drawskiego w roku 2002 i 2012

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2002	2012	Zmiana
Energia elektryczna w gospodarstwach domowych w miastach				
Odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	szt.	12388	13558	9,44%
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	MWh	20603	23856	15,79%
Odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu				
Ogółem	szt.	18392	20820	13,20%
Na wsi	szt.	6004	7262	20,95%
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu				
Ogółem	MWh	30296	38228	26,18%
Na wsi	MWh	9693	14372	48,27%
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu na 1 mieszkańca				
Ogółem	kWh	514,3	650,1	26,40%
Na wsi	kWh	164,5	244,4	48,57%
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w miastach				
Na 1 mieszkańca	kWh	567,5	647,9	14,17%
Na 1 odbiorcę (gosp.dom.)	kWh	1663,1	1759,5	5,80%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, stan na dzień 31.12.2012 r.

7.2.2 Gospodarka wodno-ściekowa

Na terenie powiatu drawskiego łączna długość sieci wodociągowej służącej dostarczeniu wody do 7 352 przyłączy, wynosi 475,4 km. Zgodnie z danymi zawartymi w Banku Danych Lokalnych na koniec 2013 roku, 96,3% ludności zamieszkujących w miastach i 85,3% ludności na terenach wiejskich korzystało z sieci wodociągowej. Zgodnie z powyższym, zdecydowana większość mieszkańców powiatu drawskiego zaopatrywana jest w wodę uzdatnioną, spełniającą obowiązujące normy sanitarne.

Według Banku Danych Lokalnych najbardziej rozwiniętą infrastrukturę wodociągową (stan na dzień 31.12.2013r.) posiada gmina miejsko-wiejska Złocieniec oraz gmina wiejska Wierzchowo. W gminach tych, odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej kształtuje się na poziomie odpowiednio: 98,2% i 95,1%. Gminą, która posiada najniższy odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej jest Gmina wiejska Ostrowice – 84,7%.

Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca w roku na koniec 2013 roku było najwyższe w gminach: Czaplinek, Kalisz Pomorski oraz Ostrowice. Z kolei najniższe zużycie wody zanotowano w Wierzchowie i Złocięcu.

System kanalizacji swoim zasięgiem obejmuje 70,1% ogółu ludności powiatu. Zdecydowanie lepiej sytuacja przedstawia się w przypadku obszaru miast - wskaźnik skanalizowania równy 88,4%, na obszarach wiejskich wskaźnik ten równy jest 39,3%. Na koniec 2013 roku długość sieci kanalizacyjnej to 351,8 km. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zaopatrzenia wynosiła 4 231 sztuk, z których odprowadzono 1 544 dam³ ścieków.

Gminami, w których odprowadzono najwięcej ścieków są Złocieniec oraz Czaplinek. Wynika to z faktu posiadania przez te Gminy wysokiego poziomu skanalizowania obszarów zarówno miejskich jak i wiejskich.

Sieć kanalizacyjna na terenie powiatu drawskiego jest rozwinięta na zróżnicowanym poziomie, co potwierdza zarówno długość sieci rozdzielczej, jak i liczba ludności korzystającej z kanalizacji sanitarnej w poszczególnych gminach. Najślabiej skanalizowane są gminy wiejskie, z których większość nie posiada rozbudowanej zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej.

Dane statystyczne dotyczące gospodarki wodno-ściekowej w latach 2009 – 2013 dla powiatu drawskiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 32 Podstawowe informacje nt. gospodarki wodno-kanalizacyjnej na terenie powiatu drawskiego w latach 2009 – 2013

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013
Wodociągi						
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	423,0	425,3	435,3	465,1	475,4
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	6744	6857	6983	7268	7352
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	2012,1	2065,1	2098,6	1937,0	2042,7
Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	35,0	35,0	35,6	32,9	34,9
Zużycie wody w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca	m ³	38,9	38,8	39,9	37,2	38,3
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca	m ³	28,7	28,6	28,5	25,8	29,3
Kanalizacja						
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	293,3	298,5	311,7	338,0	351,8
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	3585	3780	3856	4107	4231
Ścieki odprowadzone	dam ³	1631,8	1559	1569	1560	1544,0
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	31436	32545	32475	32496	-
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	38938	40331	40499	41137	-
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności						
Ogółem						
Wodociąg	%	91,6	91,7	91,8	92,2	-
Kanalizacja	%	67,7	68,4	68,8	70,1	-
W miastach						
Wodociąg	%	96,2	96,2	96,3	96,3	-
Kanalizacja	%	88,1	88,1	88,2	88,4	-
Na wsi						
Wodociąg	%	84,1	84,2	84,3	85,3	-
Kanalizacja	%	34,4	35,3	36,4	39,3	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, stan na dzień 31.12.2013r.

Analiza powyższych danych wskazuje, że na terenie powiatu drawskiego liczba osób korzystających z wodociągów jest o 22,1% wyższa niż osób korzystających z kanalizacji sanitarnej.

Na terenie powiatu drawskiego znajduje się 10 oczyszczalni ścieków, z czego pięć z nich położonych jest w Gminie Drawsko Pomorskie. Podstawowe dane dotyczące oczyszczania ścieków, wg Banku Danych Lokalnych (na koniec 2013 roku) kształtują się w następujący sposób:

- odprowadzone ogółem – 1544,0 dam³,
- odprowadzane w czasie doby do kanalizacji – 4,2 dam³,
- oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi – 2185 dam³,
- oczyszczane razem – 1544 dam³,
- oczyszczane biologicznie – 605 dam³,
- oczyszczane z podwyższonym usuwaniem miogenów – 939 dam³,
- oczyszczane biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków ogółem – 100,00 %.

Liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków ogółem na koniec 2013 roku wynosiła 45 155 osób, w tym 35 502 osób zamieszkujących miasta i 9653 osób z terenów wiejskich.

7.2.3 Ciepłownictwo

Według danych GUS na dzień 31.12.2013 rok długość przesyłowej sieci ciepłej na terenie powiatu drawskiego wynosi 13,5 kilometra. Z kolei długość połączeń sieci ciepłowniczej do budynków i innych obiektów wynosi 8,7 km. Liczba kotłowni korzystających z sieci przesyłowych wynosi 38, z czego 3 z nich funkcjonują w spółdzielniach mieszkaniowych.

Co ważne, dominująca część mieszkańców powiatu drawskiego wykorzystuje indywidualne źródła ciepła, w których oprócz gazu ziemnego i oleju opałowego, spalane są także paliwa stałe (węgiel, koks i drewno).

Poniżej przedstawiono dane charakteryzujące sieć ciepłowniczą powiatu drawskiego w latach 2007 – 2012.

Tabela 33 Charakterystyka sieci ciepłowniczej na terenie powiatu drawskiego w latach 2008 - 2012

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012
Sprzedż energii ciepłej w ciągu roku wg celu						
Ogółem	GJ	107555,4	114282,5	137145,0	139092,0	141175,0
Budynki mieszkalne	GJ	94840,3	94026,4	117556,0	104205,0	107276,0
Urzędy i instytucje	GJ	12715,1	20256,1	19589,0	34887,0	33899,0
Kotłownie i sieć ciepła						
Kotłownie ogółem	ob.	41	47	47	34	38
Długość sieci ciepłej przesyłowej	km	10,8	10,3	11,2	13,5	13,5
Długość sieci ciepłej przyłączy do budynków i innych obiektów	km	10,1	10,7	8,9	8,7	8,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, stan na dzień 31.12.2012 r.

7.2.4 Gazownictwo

Według danych Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o., która jest dostawcą gazu ziemnego na terenie powiatu drawskiego, poziom gazyfikacji poszczególnych gmin przedstawia się następująco:

- Gmina Czaplinek – 38,5%,
- Gmina Drawsko Pomorskie – 48,84%,

- Gmina Kalisz Pomorski – 16,93%,
- Gmina Złocieniec – 53,19%,
- Gmina Ostrowice – 0%,
- Gmina Wierzchowo – 4,43%.

Sieć gazociągów na terenie powiatu jest rozwinięta na zróżnicowanym poziomie w zależności od charakteru gminy. Według danych statystycznych z 2012 roku łączna długość sieci gazowej w Powiecie wynosiła 230,851 km.

Na koniec 2012 roku w powiecie drawskim z sieci gazowej korzystało 81,8% mieszkańców miast i zaledwie 4,1% mieszkańców terenów wiejskich. Średni odsetek osób korzystających z gazu ziemnego wynosi 52,7% mieszkańców powiatu drawskiego.

Odsetek mieszkańców korzystających z gazu ziemnego na terenach wiejskich prezentuje się niekorzystnie na tle województwa i kraju. W województwie zachodniopomorskim na terenach wiejskich 17,3% ludności korzysta z sieci gazowej a w skali kraju – 21,7%.

W poniższej tabeli zawarto podstawowe dane dotyczące sieci gazowej znajdującej się na terenie powiatu drawskiego wraz ze wskazaną zmianą wartości dla poszczególnych pozycji.

Tabela 34 Zmiana długości sieci, liczby odbiorców i zużycia gazu w latach 2003 i 2012

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2003	2012	Zmiana
Sieć gazowa				
Długość czynnej sieci ogółem w m	m	195300	230851	18,20%
Długość czynnej sieci przesyłowej w m	m	74300	74270	-0,04%
Długość czynnej sieci rozdzielczej w m	m	121000	156581	29,41%
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieskalnych	szt.	2706	2996	10,72%
Odbiorcy gazu	gosp.dom.	9069	10004	10,31%
Odbiorcy gazu w miastach	gosp.dom.	8908	9767	9,64%
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	28563	30963	8,40%
Zużycie gazu w gospodarstwach domowych - ogółem				
Na 1 mieszkańca	m3	98,8	106,3	7,59
Na 1 korzystającego	m3	214,5	201,9	-5,87
Zużycie gazu w gospodarstwach domowych – w miastach				
Na 1 mieszkańca	m3	141,7	164,7	16,23
Na 1 korzystającego	m3	182,0	201,8	10,88
Zużycie gazu w gospodarstwach domowych – na terenach wiejskich				
Na 1 mieszkańca	m3	4,4	8,5	93,18
Na 1 korzystającego	m3	184,8	207,6	12,34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, stan na dzień 31.12.2012 r.

7.2.5 Telekomunikacja

Na infrastrukturę teleinformacyjną powiatu drawskiego składają się⁷:

- węzły szkieletowe,
- węzły dystrybucyjne,
- węzły dostępowe,
- węzły radiowe,
- relacje światłowodowe.

⁷<http://www.polskaszerokopasmowa.pl/mapy/infrastruktura-telekomunikacyjna-na-terenie-rp-2012.html>

W poniższej tabeli przedstawiono rozkład liczby miejscowości, w których przedsiębiorstwa telekomunikacyjne deklarują zasięg swoich sieci:

Tabela 35 Dostęp do infrastruktury telekomunikacyjnej na terenie gmin powiatu drawskiego

Liczba miejscowości	Liczba przedsiębiorstw telekom.	Gmina Czaplinek	Gmina Drawsko Pom.	Gmina Kalisz Pom.	Gmina Ostrowice	Gmina Wierzchowo	Gmina Złocieniec
Liczba miejscowości		52	33	30	31	22	21
Liczba miejscowości z zakończeniem sieci światłowodowej	0 PT	47	26	26	28	19	12
	1 PT	4	6	3	3	3	8
	2 PT	1	0	1	0	0	1
	3÷9 PT	0	1	0	0	0	0
	10 PT i więcej	0	0	0	0	0	0
Liczba miejscowości z węzłami telekomunikacyjnymi	0 PT	34	21	22	28	13	11
	1 PT	13	5	4	2	6	5
	2 PT	2	1	1	0	1	4
	3÷9 PT	3	5	3	1	2	0
	10 PT i więcej	0	1	0	0	0	1
Liczba miejscowości z dostępowymi węzłami telekomunikacyjnymi	0 PT	34	23	23	28	13	11
	1 PT	13	6	5	2	8	5
	2 PT	3	2	1	0	0	4
	3÷9 PT	2	1	1	1	1	0
	10 PT i więcej	0	1	0	0	0	1
Liczba miejscowości z zasięgiem sieci kablowych lub terminalami radiowymi	0 PT	2	2	2	1	5	0
	1 PT	8	4	3	8	0	7
	2 PT	5	3	7	4	3	2
	3÷9 PT	51	30	28	31	17	19
	10 PT i więcej	1	3	2	0	2	2
Liczba miejscowości z optycznymi punktami styku sieci	0 PT	52	33	30	31	22	20
	1 PT	0	0	0	0	0	1
	2 PT	0	0	0	0	0	0
	3÷9 PT	0	0	0	0	0	0
	10 PT i więcej	0	0	0	0	0	0
Penetracja budynkowa w miastach	%	98,74%	95,68%	98,69%	95,44%	95,27%	99,98%
Penetracja budynkowa na obszarach wiejskich	%	95,72%	87,25%	83,44%	88,25%	81,56%	99,98%

Źródło: Raport pokrycia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej istniejącą infrastrukturą telekomunikacją, załącznik nr 01 H_Dane szczegółowe

Zgodnie z prowadzonym przez UKE rejestrem zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne, które nie mogą zostać zaspokojone, dokonano następujących zgłoszeń dotyczących powiatu drawskiego⁸:

- 15 w zakresie braku możliwości podłączenia Internetu stacjonarnego,
- 2 w zakresie braku dostępu do telefonu stacjonarnego,
- 2 w zakresie braku dostępu do hot spot.

Analiza stanu istniejącego w zakresie rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej pozwala na stwierdzenie, iż pomimo występujących niedostatków (jedynie 16% wszystkich miejscowości posiada podłączenie do sieci światłowodowej), dostępność usług telekomunikacyjnych na terenie powiatu drawskiego ocenić należy jako dobrą.

⁸ Dane wygenerowane: 25.09.2014 roku

8 Uwarunkowanie zewnętrzne i wewnętrzne rozwoju powiatu drawskiego

8.1 Uwarunkowania wewnętrzne

8.1.1 Uwarunkowania społeczne

Spółeczeństwo powiatu drawskiego dzieli się na:

- zamieszkujące obszary wiejskie,
- zamieszkujące obszary miejskie.

Większość ludności zamieszkuje cztery główne miasta powiatu drawskiego (Złocieniec Drawsko Pomorskie, Czaplinek, Kalisz Pomorski), w których funkcjonują najważniejsze podmioty sfery społecznej. To głównie w tych miastach odbywają się wydarzenia kulturalne i sportowe i to one stanowią lokalne centra rozwoju społecznego. Tereny wiejskie, pomimo skromniejszej bazy infrastrukturalnej, także mogą pochwalić się dobrą dostępnością zajęć i wydarzeń, które odbywają się w licznych świetlicach wiejskich.

Powyższe znajduje swoje odzwierciedlenie w dużej aktywności mieszkańców powiatu a także w ich kreatywności. Działające na jego terenie instytucje kultury stały się miejscem licznych inwestycji oraz są gospodarzem ciekawych wydarzeń o unikalnym charakterze. Stwarza to warunki nie tylko do rozwoju mieszkańców powiatu, lecz także umożliwia poparcie oferty turystycznej atrakcyjnymi formami spędzania czasu wolnego.

Sferą społeczną, której rozwój nie ustępuje kulturze jest sport i rekreacja. Także i w tej dziedzinie teren powiatu dokonał znaczących postępów. Znaczącej poprawie uległa dostępność nowoczesnej infrastruktury sportowej, która po uzupełnieniu nielicznych braków stanowić może kompletne zaplecze do pracy z dziećmi i młodzieżą. W tym miejscu wspomnieć należy także o potencjale licznych klubów sportowych, których podopieczni wygrywają zarówno w kraju jak i zagranicą. Paleta ich działalności obejmuje nie tylko piłkę nożną, czy siatkówkę, ale także m.in. biegi, żeglarstwo i sporty walki.

Podobnie, następuje sukcesywny rozwój opieki medycznej, której centralnym ośrodkiem jest Drawskie Centrum Specjalistyczne (dawny szpital powiatowy) oraz działające na jego terenie Centrum Sercowo-Naczyniowe. Obydwa placówki prowadzone są przez operatorów zewnętrznych. W przypadku dalszego rozwoju mogą stać się one czynnikiem stymulującym rozwój turystyki (w tym przypadku medycznej) a co ważne już obecnie zapewniają bezpieczeństwo osobom wypoczywającym na terenie powiatu.

Wśród uwarunkowań społecznych wyróżnić można także i te, które wpływają na rozwój powiatu w sposób negatywny. Należy do nich m.in. sytuacja demograficzna. W analizowanym okresie, pomimo niewielkiego wzrostu liczby ludności w stosunku do roku bazowego, sytuacja demograficzna wykazuje negatywne tendencje w postaci ujemnego salda migracji oraz ujemnego przyrostu naturalnego w roku 2013. Na przestrzeni lat 2008-2013 widoczny był również znaczący wzrost odsetka mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, co przy spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym wskazuje na postępujące starzenie się społeczeństwa. Czynniki te przyczyniają się do braku równowagi demograficznej, która nieopanowana (oprócz negatywnego wpływu na gospodarkę) spowoduje szkody w sferze społecznej - nadmiernie obciążając instytucje opieki społecznej a także wymuszając zmiany w systemie edukacji (do likwidacji szkół włącznie).

8.1.2 Uwarunkowanie przestrzenne

Powiat drawski charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem przyrodniczym oraz krajobrazowym. Na jego terenie licznie występują gatunki chronione flory i fauny, co znajduje swoje odzwierciedlenie

w liczbie i powierzchni wyznaczonych obszarów chronionych. Do najważniejszych z nich należą obszary ptasie i siedliskowe w ramach sieci Natura 2000 oraz Drawski Park Krajobrazowy. Obszary chronione poprzecinane są licznymi szlakami pieszymi, rowerowymi, konnymi a ich największą atrakcją jest spływ kajakowy Drawą. Jednak obszary chronione stanowią również barierę rozwojową - po części wynikającą z ograniczeń dopuszczalnej działalności przemysłowej a po części z obaw inwestorów.

Kolejnym ważnym walorem powiatu drawskiego są liczne i malownicze jeziora. Największe z nich po połączeniu mogłyby stanowić podstawę budowy produktu turystycznego atrakcyjnego nie tylko dla turysty polskiego, ale również zagranicznego. Co najważniejsze przyczyniając się do wydłużenia krótkiego obecnie sezonu turystycznego.

Elementem wpływającym na potencjał rozwojowy jest również sieć osadnicza i jej kształt. W przypadku powiatu drawskiego jest ona zdeterminowana czynnikami historycznymi i obecnym przebiegiem głównych tras komunikacyjnych. Centrum rozwoju gospodarczego i społecznego powiatu tworzą 4 ośrodki miejskie położone na trasie dwóch dróg krajowych.

8.1.3 Uwarunkowania gospodarcze

Powiat drawski posiada stabilne zaplecze gospodarcze i strukturę przedsiębiorstw. Dominują podmioty należące do sektora prywatnego, których działalność w związku z uwarunkowaniami środowiskowymi i wynikającymi z nich restrykcyjnymi ograniczeniami, koncentruje się na branżach o niskim oddziaływaniu na środowisko. Należy jednak zauważyć, że gospodarka powiatu w coraz większym stopniu stara się wykorzystać jego walory – np. w ostatnim okresie odnotowano wzrost przedsiębiorstw specjalizujących się w przetwórstwie drzewnym. Nie wpłynęło to jednak na wzrost roli przedsiębiorstw średnich i dużych, których liczba jest niepokojąco niska.

Czynnikiem napędzającym zarówno rynek pracy jak i rynek zbytu lokalnych przedsiębiorców jest funkcjonujący na terenie powiatu poligon. Stanowi on również atrakcję turystyczną (rajdy off-road, w tym mająca rangę mistrzostw Polski Baja Poland).

Ważnym sektorem gospodarki powiatu jest również turystyka. Umożliwia ona wykorzystanie posiadanego potencjału środowiskowego i społecznego (kultura, sport i rekreacja). Niestety w znacznej mierze jest oparta o przestarzałe ośrodki, funkcjonujące głównie w sezonie letnim. Tym samym, zarówno liczebność jak i standard bazy hotelowej oraz gastronomicznej znacząco odbiega od oferty pasa nadmorskiego. Potencjał rozwojowy branży turystycznej w jej obecnym kształcie ocenić należy jako niewielki.

Powyższe uwarunkowania znajdują swoje odzwierciedlenie w liczbie osób zarejestrowanych jako bezrobotne. Choć ich liczba od kilku lat sukcesywnie spada, nadal znajduje się na poziomie wyższym niż w 2008 r. Największą liczbę bezrobotnych stanowią osoby słabo wykształcone, co warunkuje również niski poziom kluczowych kompetencji poszukiwanych przez pracodawców. Jest to też grupa najbardziej narażona na długotrwałe lub cykliczne bezrobocie.

9 Uwarunkowania zewnętrzne

9.1 Uwarunkowania społeczne

W obecnych czasach kiedy wszyscy członkowie wspólnoty mogą przemieszczać się bez żadnych przeszkód, ryzyko zwiększonej migracji stale rośnie. W kontekście swobodnego przepływu ludności nie tylko po kraju, lecz również wewnątrz Unii Europejskiej, dużym zagrożeniem dla terenów powiatu drawskiego jest migracja osób młodych poszukujących stałego zatrudnienia, bądź wyjeżdżających na uczelnie wyższe. Konsekwencją swobody przepływu osób jest także odpływ wykwalifikowanych jednostek do miejsc atrakcyjniejszych pod względem rozwoju cywilizacyjnego.

Czynnikiem, który współtworzy społeczne uwarunkowania zewnętrzne, jest dostrzeżenie w polityce ogólnokrajowej roli mniejszych miejscowości. Świadczy to o zauważeniu problemów terenów znajdujących się poza obszarami metropolitalnymi, które zmagają się z odpływem ludności oraz koniecznością nadrobienia znacznych zaległości rozwojowych. W kontekście powyższego, za pozytywny należy uznać uwidaczniający się trend lokowania nowych inwestycji średniej wielkości poza głównymi ośrodkami miejskimi. Sprzyja to nie tylko powstrzymaniu migracji osób młodych, lecz również przyciąganiu nowych mieszkańców.

Powiat drawski dzięki swoim uwarunkowaniom przestrzennym i środowiskowym doskonale wpisuje się w trend „slow life”, który generuje pokolenie kontestujące życie w pośpiechu. Możliwość wykorzystania tej szansy zależna jest w znacznej mierze od umiejętnej promocji, ale również dalszego rozwoju sfery społecznej, w tym zapewniania wysokiego standardu edukacji, opieki medycznej oraz dostępu do kultury. Zapotrzebowanie na ucieczkę z dużych miast w przypadku ludzi młodych nie oznacza bowiem decyzji o rezygnacji z oczekiwania dostępu do wysokiej jakości usług publicznych a często wręcz przeciwnie.

9.2 Uwarunkowanie przestrzenne

Zewnętrzne uwarunkowania przestrzenne stanowią ważny czynnik determinujący rozwój powiatu drawskiego. Jest on położony w bliskiej odległości od ważnych ośrodków rozwoju takich jak: Szczecin, Poznań, Berlin, Kołobrzeg, czy Koszalin, jednak ze względów komunikacyjnych brak jest warunków do wykorzystania tej szansy.

Tereny powiatu drawskiego cierpią na problem niedostatecznej dostępności komunikacyjnej. Postęp jaki dokonał się w ciągu minionych 7 lat w sferze połączeń drogowych i kolejowych nie zmienił tej sytuacji a proponowana na okres najbliższych lat lista dużych projektów infrastrukturalnych także omija środkową część województwa. Największą bolączką powiatu drawskiego jest brak możliwości szybkiego, wygodnego i bezpiecznego dojazdu od strony granicy z Republiką Federalną Niemiec oraz od Poznania. Główne połączenie stanowi droga krajowa nr 20 lub droga krajowa nr 10 (południowa część powiatu). Obydwie są drogami jednojezdniowymi, na których występuje duży ruch pojazdów ciężarowych.

Położenie w północno-zachodniej części kraju posiada także określone pluse. Bliskość Skandynawii i Republiki Federalnej Niemiec sprzyja nawiązywaniu współpracy z samorządami Europy Zachodniej i Północnej. Z kolei rozwój współpracy międzynarodowej na poziomie regionalnym stwarza podstawy do nawiązania kontaktów gospodarczych, które w dłuższej perspektywie mogą przyczynić się do napływu zagranicznych inwestycji oraz wzrostu liczby turystów odwiedzających powiat. Umożliwia także wymianę doświadczeń oraz daje szansę skorzystania ze sprawdzonych wzorców.

9.3 Uwarunkowania gospodarcze

Uwarunkowania gospodarcze ściśle zależne są od społecznego i przestrzennego ukierunkowania rozwoju Powiatu na współpracę z wybranymi ośrodkami miejskimi i regionami. Ze względów komunikacyjnych powinny w szczególności dotyczyć rynków poznańskiego i szczecińskiego a także obszaru Skandynawii. Możliwe sektory współpracy to: usługi, turystyka, pozyskanie inwestorów i inwestycji oraz szkolnictwo zawodowe i wyższe. W związku z powyższym działania Powiatu powinny być nakierowane na:

- nawiązanie silnej i trwałej wielowymiarowej współpracy z dużymi ośrodkami miejskimi np. Szczecin, Poznań, Berlin oraz z partnerami projektu Urban-Rural Partnerships In Metropolitan Areas (URMA),
- rozwój współpracy zagranicznej z regionami niemieckimi i jej nawiązanie z regionami duńskimi, szwedzkimi, czy też fińskimi,
- kształtowanie na jak najwyższym poziomie kompetencji kluczowych poszukiwanych przez pracodawców tj. samodyscyplina, umiejętność pracy w zespole, zdobywanie i ocena informacji, praktyczne zastosowanie myślenia matematycznego i narzędzi informatycznych, znajomość języków obcych,
- rozwój kształcenia zawodowego w oparciu o wzorce zagraniczne oraz umożliwienie praktyk u przedsiębiorców zagranicznych,
- wyeksponowanie i zagospodarowanie walorów turystycznych w celu zwiększenie liczby turystów,
- nawiązanie współpracy z wyższymi uczelniami w celu ściągnięcia na terenie powiatu osób młodych.

10 Misja i wizja Powiatu Drawskiego

10.1 Wizja Powiatu Drawskiego

Powiat drawski to regionalne centrum turystyki wodnej, miejsce aktywnego wypoczynku i rozwoju nowoczesnej gospodarki opartej o potencjał środowiska naturalnego. To powiat, który intryguje bogactwem przyrody i niepowtarzalnym krajobrazem a wysokiej jakości kapitał ludzki umożliwia podejmowanie nowych, ambitnych wyzwań. Dzięki otwartości i pracowitości mieszkańców to nie tylko miejsce, które warto odwiedzić, lecz także tereny, na których warto inwestować i zamieszkać. To Twoje miejsce.

Powiat drawski dzięki wykorzystaniu swojego potencjału środowiskowego, gospodarczego i społecznego pełni ważną funkcję regionalnego ośrodka wzrostu dla strefy centralnej województwa zachodniopomorskiego.

Dzięki wspólnym wysiłkom władz regionu, powiatów i gmin udało się doprowadzić do poprawy standardu drogi krajowej nr 20 oraz drogi krajowej nr 10. Wraz z przebudową dróg wojewódzkich i powiatowych oraz remontami dróg gminnych przyczyniło się to do znaczącej poprawy dostępności komunikacyjnej powiatu drawskiego.

We współpracy z samorządami gminnymi i Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Szczecinie wykreowano produkt turystyczny skierowany do turysty aktywnego szukającego możliwości połączenia aktywności fizycznej i kontaktu z naturą. Dzięki inwestycjom w infrastrukturę kanalizującą ruch turystyczny na obszarach chronionych zapewniono jednocześnie pełne bezpieczeństwo chronionych gatunków flory i fauny.

Jednocześnie udało się zagospodarować potencjał licznych jezior, które posłużyły za bazę do budowy Drawskiego Szlaku Żeglarskiego. Ten unikatowy w skali kraju projekt będący efektem współpracy samorządów i przedsiębiorców stał się wizytówką turystyczną Pojezierza Drawskiego i doskonałym uzupełnieniem Zachodniopomorskiego Szlaku Żeglarskiego.

Stworzenie markowych produktów turystycznych oraz polepszenie bazy noclegowej pozwoliło uczynić z powiatu drawskiego miejsce wypoczynku całorocznego, tłumnie odwiedzane nie tylko w sezonie letnim, lecz także w pozostałych porach roku. Do najczęstszych gości należą mieszkańcy Szczecina, Poznania i Berlina, a więc ośrodków miejskich tradycyjnie związanych z powiatem.

Dynamiczny rozwój turystyki wspiera wzrost gospodarczy generowany także w innych dziedzinach, do których należą m.in. przetwórstwo drzewne, rolnictwo ekologiczne i przetwórstwo produktów rolnych a także nowoczesne gałęzie przemysłu takie jak energetyka odnawialna i mechanika precyzyjna. Dzięki temu udało się pogodzić rozwój gospodarczy obszaru z wysokimi wymaganiami ochrony środowiska.

Beneficjentem zmian gospodarczych są mieszkańcy powiatu, w tym ludzie młodzi. Rośnie nie tylko zamożność społeczeństwa lecz również poczucie, że powiat drawski to miejsce przyjazne mieszkańcom. Szkoły gwarantują wysoki poziom nauczania, a dzięki współpracy z przedsiębiorcami młodzież kształcona jest na wysokim poziomie w zawodach, na które jest zapotrzebowanie. Wspólne wysiłki samorządów zapewniają dostęp do atrakcyjnych zajęć i wydarzeń kulturalnych, na które przyjeżdżają mieszkańcy innych części województwa i kraju. Opieka medyczna świadczona jest na wysokim poziomie a ludzie starsi i niesamodzielni mogą liczyć na profesjonalną opiekę i pomoc specjalistów.

Wszystko to sprawia, że nie tylko zahamowano odpływ ludności do większych miast, lecz udaje się przyciągnąć nowych mieszkańców szukających dostępu do wysokiej jakości usług publicznych bez rezygnowania z komfortu życia i możliwości obcowania z przyrodą.

Pomimo znacznego skoku rozwojowego i wprowadzeniu nowoczesnych usług publicznych, nie zapomniano o tradycjach rękodzielniczych i rzemieślniczych. Stanowią one ważne źródło tożsamości kulturalnej i jedną z wizytówek powiatu drawskiego. Lokalne rzeźby, koronki, ceramika i tkaniny cieszą się powodzeniem wśród turystów. Wpisują się w wizerunek nowoczesnego miejsca do życia, które jednak nie zrywa ze swoimi korzeniami oraz pamięta o środowisku, któremu zawdzięcza swoje bogactwo.

10.2 Misja Powiatu Drawskiego

Misją Powiatu Drawskiego jest inicjowanie i współtworzenie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich i wiejskich, który pozwoli na zdyskontowanie potencjału społecznego, środowiskowego oraz gospodarczego wszystkich gmin powiatu.

Poprzez powyższą misję rozumie się w szczególności:

- rozwój usług sfery społecznej,
- wzmocnienie potencjału gospodarczego,
- wykreowanie rozpoznawalnej marki Powiatu,
- poprawę warunków infrastrukturalnych,
- ochronę walorów przyrodniczych.

11 SWOT

Analiza SWOT jest podstawowym narzędziem służącym do zidentyfikowania i sformowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron Powiatu Drawskiego. Bada również szanse i zagrożenia jakie stoją przed Powiatem w przyszłości. Analizując poszczególne grupy czynników należy wymienić:

1. „mocne strony” – uwarunkowania wewnętrzne stanowiące silne strony powiatu, które należy wykorzystać sprzyjać będą jej rozwojowi (należy oprzeć na nich dalszy rozwój powiatu),
2. „słabe strony” – uwarunkowania wewnętrzne stanowiące słabe strony powiatu, które niewyeliminowane hamować będą jej dalszy rozwój (zaleca się minimalizację ich oddziaływania),
3. „szanse” – uwarunkowania zewnętrzne, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą być traktowane jako szanse, przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi powiatu,
4. „zagrożenia” – uwarunkowania zewnętrzne, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą stanowić zagrożenie dla jej rozwoju (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na rozwój powiatu)

Analiza SWOT jest odzwierciedleniem sytuacji, w jakiej obecnie znajduje się powiat. Pozwala tym samym na sformowanie koncepcji zrównoważonego rozwoju.

Tabela 29 Analiza SWOT

ANALIZA SWOT	
uwarunkowania wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
<p>Warunki przyrodniczo – krajobrazowe</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ tereny o wysokich walorach turystycznych, ✓ duże zalesienie, ✓ duża ilość jezior o wysokiej czystości wód, ✓ czyste powietrze, którego stan odpowiada normom dla obszarów chronionych <p>Sfera społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ rozbudowana struktura instytucji kultury, ✓ prężnie działające biblioteki i świetlice wiejskie, ✓ prężnie działające kluby i stowarzyszenia sportowe, ✓ rozbudowana infrastruktura sportowa – m.in. Orliki w każdej Gminie, ✓ rozbudowana struktura instytucji opieki społecznej, ✓ dobrze funkcjonujące mechanizmy pomocy rodzinom oraz młodzieży potrzebującym wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, ✓ wzrost bezpieczeństwa mieszkańców <p>Potencjał gospodarczy</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ stabilna struktura przedsiębiorstw, ✓ Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych –ważny partner gospodarczy przedsiębiorstw działających na terenie powiatu, ✓ rozwijający się przemysł drzewny, ✓ sprzyjające warunki przyrodniczo-krajobrazowe do rozwoju turystyki - szlaki edukacyjne, możliwość organizacji spływów kajakowych, doskonałe tereny do rajdów konnych i turystyki off-roadowej, <p>Rynek pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ spadek liczby osób bezrobotnych, ✓ niewielki odsetek bezrobotnych z wykształceniem wyższym, 	<p>Warunki przyrodniczo – krajobrazowe</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ liczne ograniczenia prawne wykorzystania potencjału obszarów chronionych i terenów sąsiadujących, <p>Sfera społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ starzenie się społeczeństwa, ✓ ujemne saldo migracji, ✓ brak skoordynowanej współpracy pomiędzy Gminami w sferze rozwoju kulturalnego, ✓ spadające zainteresowanie mieszkańców czytelnictwem, ✓ niedokończony proces modernizacji obiektów sportowych, ✓ braki w infrastrukturze rekreacyjnej, ✓ braki w zakresie infrastruktury opieki społecznej – niedostateczna liczba miejsc w domach pomocy społecznej i dziennych domach opieki, ✓ niedokończony proces poprawy bazy sprzętowej i lokalowej instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne, ✓ brak pełnej integracji centrów dyspozytorskich i zarządzania kryzysowego, ✓ nierówny poziom nauczania na poziomie gimnazjum, <p>Potencjał gospodarczy</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dominacja mikroprzedsiębiorstw, przy relatywnie niewielkiej liczbie przedsiębiorstw małych i średnich, ✓ sezonowy charakter i prostota obecnej oferty turystycznej, ✓ brak kopaliny o większym znaczeniu gospodarczym ✓ brak rozwiniętego przetwórstwa płodów rolnych i leśnych, <p>Rynek pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wysoki poziom bezrobocia, ✓ słabe wykształcenie większości osób bezrobotnych, ✓ brak ofert pracy dopasowanych do wykształcenia osób

<p>Infrastruktura techniczna</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dopasowana do sieci osadniczej sieć dróg lokalnych, powiatowych ✓ położenie 3 z 4 ośrodków miejskich wzdłuż funkcjonującej linii kolejowej obsługiwanej nowoczesnym taborem, ✓ dobry stan techniczny większości ujęć wody i stacji wodociągowych, ✓ bardzo wysoki poziom skanalizowania obszarów miejskich, ✓ sieć energetyczna w pełni zaspakajająca potrzeby mieszkańców i przemysłu, ✓ rozwinięta infrastruktura gazownicza na obszarach miejskich, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ bezrobotnych, ✓ duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych, ✓ wydłużający się okres pozostawania ludności bez pracy, ✓ wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej, ✓ migracja młodzieży wykształconej poza obszar powiatu, <p>Infrastruktura techniczna</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ parametry drogi krajowej nr 20 niedopasowane do potrzeb, ✓ zatłoczona i jednojezdniowa droga krajowa nr 10, ✓ drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne w znacznej części wymagające remontów i przebudowy, ✓ funkcjonowanie połączeń kolejowych ograniczone do jednej linii – nr 201, ✓ wymagający rozwiązania problem zagospodarowania ścieków na obszarach skanalizowanie obszarów wiejskich, ✓ niski poziom zgazyfikowania obszarów wiejskich,
uwarunkowania zewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
<p>Sfera społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dostępność zewnętrznych środków pomocowych na: <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój infrastruktury ochrony zdrowia i pomocy społecznej, ✓ ogólnokrajowe programy wspierające rozwój sfery kulturalnej i czytelnictwa <p>Sfera gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dostępność zewnętrznych środków pomocowych na: <ul style="list-style-type: none"> ▪ rewitalizację obszarów zdegradowanych, w tym popegerowskich, ▪ rozwój przedsiębiorczości, ▪ wdrażania rolnictwa ekologicznego, ▪ rozwój przetwórstwa rolnego, ▪ wykorzystanie potencjału endogenicznego subregionu, ▪ aktywizację osób bezrobotnych, ▪ formalne wyodrębnienie w planach zagospodarowania przestrzennego i dokumentach strategicznych strefy centrum, jako obszaru uzupełniającego Szczeciński Obszar Metropolitalny i strefę Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzką, ▪ pasowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy, ✓ ożywienie gospodarcze w kraju i Unii Europejskiej, ✓ wzrost zainteresowania lokowaniem inwestycji małej i średniej wielkości poza głównymi ośrodkami miejskimi, ✓ rosnące zainteresowanie aktywnym wypoczynkiem na terenie Polski, rosnące zainteresowanie produktami rolnymi i przetworami pochodzącymi z produkcji ekologicznej <p>Sfera infrastrukturalna</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dostępność zewnętrznych środków pomocowych na: <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój infrastruktury wodno-ściekowej, ▪ przebudowę i rozbudowę dróg lokalnych i uzbrojenie terenów inwestycyjnych, ▪ skanalizowanie ruchu turystycznego na obszarach chronionych 	<p>Sfera społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ spadek zainteresowania kulturą tradycyjną ✓ ograniczone możliwości pozyskania środków zewnętrznych na budowę, rozbudowę i modernizację obiektów sportowych oraz turystycznych, <p>Sfera gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ brak napływu kapitału zagranicznego, ✓ sezonowość w turystyce ✓ utrzymująca się niepewność inwestycyjna i powolny wzrost gospodarczy krajów strefy euro, ✓ napływ towarów i usług z krajów o niższych kosztach wytworzenia, co może spowodować zagrożenie dla rodzimej drobnej przedsiębiorczości, ✓ brak stabilności gospodarczej na terenie woj. Zachodniopomorskiego <p>Sfera infrastrukturalna</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ograniczenie możliwości dofinansowania rozbudowy i przebudowy dróg lokalnych

Źródło: opracowanie własne.

12 Cele strategiczne

12.1 Sfera społeczna

Cel strategiczny: Rozwój usług sfery społecznej Powiatu Drawskiego

Jednym z podstawowych zadań Powiatu jest dążenie do trwałej poprawy warunków życia mieszkańców. Realizacji powyższego zadania służy z jednej strony zapewnienie powszechnej dostępności do wysokiej jakości usług edukacyjnych, zdrowotnych, pomocy społecznej i bezpieczeństwa, z drugiej zaś współdziałanie w rozwoju działalności kulturalnej i sportowej.

Dzięki rozwojowi sfery społecznej powiat drawski stanie się miejscem atrakcyjnym do życia, które przyciągać będzie nie tylko pięknem przyrody, ale również wysokiej jakości usługami publicznymi. Wraz z rozwojem gospodarczym stworzy to warunki do zatrzymania migracji ludzi młodych do dużych ośrodków miejskich lub zagranicę a także przyciągnięcia nowych mieszkańców szukających komfortu życia poza głównymi miastami.

Tabela 30 Cele operacyjne sfera społeczna

Cele operacyjne	Działania
Zróżnicowanie struktury ludności	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrożenie wspólnej karty rodzin wielodzietnych • Wypracowanie z we współpracy z gminami długofalowej polityki demograficznej • Wdrażanie mechanizmu zachęcania ludzi młodych do osiedlania się na terenie powiatu
Rozwój życia kulturalnego	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie wspólnego przewodnika kulturalno-turystycznego dla wszystkich gmin powiatu drawskiego • Organizacja wydarzeń mających na celu rozpowszechnienie kultury tradycyjnej obszaru powiatu drawskiego • Wspieranie lokalnych inicjatyw kulturalnych mieszkańców oraz działalności bibliotek • Rozpropagowanie wydarzeń kulturalnych o randze regionalnej • Aktywowanie grup artystów i rzemieślników związanych z twórczością ludową, • Wspieranie nowych potrzeb i zaspokajanie istniejących wartościowych potrzeb kulturalnych
Kreowanie aktywnego stylu życia	<ul style="list-style-type: none"> • Systematyczna modernizacja obiektów sportowych • Współdziałanie z ośrodkami sportu, organizacjami pozarządowymi w zakresie organizacji imprez oraz zajęć sportowych i sportowo – rekreacyjnych • Zagospodarowanie terenów zielonych
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i rozwój usług pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie opieki nad osobami niepełnosprawnymi i ich aktywizacja społeczna i zawodowa • Ustawiczne podnoszenie kwalifikacji pracowników socjalnych • Promocja działań i organizacja kursów z zakresu samopomocy społecznej • Uzupełnienie sieci placówek psychologiczno – pedagogicznych • Rozbudowa infrastruktury instytucji pomocy społecznej • Stworzenie placówki dziennej dla młodzieży z innych grup społecznych • Niwelowanie skutków dysfunkcji rodzin oraz zapobieganie pogłębiającej się bezradności opiekuńczo - wychowawczej
Poprawa bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie potencjału operacyjnego służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo

	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie bezpieczeństwa na drogach • Budowa i utrzymanie zintegrowanego systemu działań antykryzysowych • Edukacja mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa oraz postępowania w przypadkach zagrożenia • Współdziałanie policji z placówkami oświatowo – wychowawczymi i innymi podmiotami w zakresie zapobiegania demoralizacji nieletnich, narkomanii, zwalczaniu patologii w rodzinie oraz przestępczości dzieci i młodzieży
<p>Zapewnienie wysokiej jakości opieki medycznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja oddziału chirurgii i ginekologii • Remont przychodni • Budowa ładowiska całodobowego • Modernizacja sieci energetycznej wraz z wymiana agregatu prądotwórczego • Usunięcie barier architektonicznych obrębie DCS, • Utworzenie oddziału neurologii z pododdziałem udarowym • Utworzenie poradni neurologicznej • Utworzenie oddziału chemioterapii dziennej • U uruchomienie poradni uzależnień • U uruchomienie poradni wczesnego wykrywania i leczenia chorób piersi • Modernizacja i rozbudowa OIOM-u oraz powstanie łóżek udarowych • Rozszerzenie działalności zabiegowej w szczególności neurochirurgicznej, laryngologicznych oraz okulistycznych • Rozszerzenie działalności o zabiegi z zakresu chorób onkologicznych tarczycy i chorób piersi • Modernizacja i rozbudowa pracowni diagnostyki obrazowej (RTG, tomografia i rezonans magnetyczny) • Modernizacja i rozbudowa systemu e usług
<p>Wzbogacenie oferty edukacyjnej, podniesienie jakości oferty i wzmocnienie atrakcyjności szkół ponadgimnazjalnych obszaru centrum prowadzących kształcenie zawodowe poprzez objęcie placówek zintegrowanym kompleksowym programem rozwojowym</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dostosowanie kształcenia zawodowego dla potrzeb przedsiębiorców • Wzrost poziomu kompetencji kluczowych od przedszkola do liceum poszukiwanych przez pracodawców tj.: znajomość języków obcych, umiejętność pracy w zespole, samodyscyplina, praktyczne myślenie matematyczne, umiejętność oceny informacji • Rozwój kapitału społecznego w powiecie drawskim poprzez wzmocnienie edukacji zawodowej, • Zwiększenie szans absolwentów szkół zawodowych na rynku pracy (zmniejszenie odsetka bezrobotnych w populacji osób 18-25 lat) • Wzrost aktywizacji zawodowej mieszkańców poprzez rozwój partnerstwa publiczno – prawnego i powstawanie nowych miejsc pracy. • Wsparcie pracodawców poprzez dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb i kierunków rozwojowych lokalnych przedsiębiorstw oraz inwestowanie w dokończanie i doskonalenie zawodowe pracowników tych przedsiębiorstw, a także utworzenie nowoczesnej bazy szkoleniowej dysponującej technologiami obecnymi w gospodarce • Wsparcie uczniów szkół gimnazjalnych w podejmowaniu decyzji związanych z wyborem zawodu i kierunków dalszego kształcenia • Utworzenie systemu doradztwa zawodowego na poziomie gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego etapu edukacyjnego

	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja kwalifikacyjnych kursów zawodowych dla uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu • Organizowanie dla uczniów szkół zawodowych kursów kwalifikacyjnych dających dodatkowe uprawnienia zawodowe, kursów ukierunkowanych na kształcenie kompetencji kluczowych, Objęcie uczniów tych szkół pomocą pedagogiczno – psychologiczną w celu wzmocnienia ich szans edukacyjnych • Politechnizacja uczniów szkół gimnazjalnych poprzez organizowanie edukacji uzawodowionej/pro zawodowej/orientującej zawodowo w Centrach Kształcenia Praktycznego i średnich szkołach zawodowych • Organizacja staży zawodowych dla nauczycieli zawodu w przedsiębiorstwach w celu poznania nowoczesnych technologii implementowanych w gospodarce, renowacji wiedzy zawodowej, transferu do obszaru edukacji sprawdzonych rozwiązań i dobrych praktyk • Doposażenie pracowni kształcenia zawodowego i utworzenie nowych pracowni (poszerzanie bazy kształcenia zawodowego w celu dostosowania edukacji do świata pracy): <ul style="list-style-type: none"> ○ doposażenie pracowni obróbki ręcznej i mechanicznej obróbki drewna ○ doposażenie pracowni obróbki ręcznej i mechanicznej obróbki metali ○ doposażenie pracowni mechaniki pojazdowej, stacji kontroli pojazdów ○ modernizacja (remont kapitalny) i doposażenie pracowni technologii gastronomicznej ○ poszerzenie bazy kształcenia w zawodach hotelarskich (pracownik pomocniczy obsługi hotelowej i technik hotelarstwa) ○ utworzenie nowych pracowni komputerowych, ○ utworzenie bazy kształcenia praktycznego dla zawodu technik urządzeń systemów odnawialnych źródeł energii ○ utworzenie pracowni gospodarstwa domowego ○ utworzenie pracowni ogólnobudowlanej (kształcenie w zakresie technologii robót wykończeniowych w budownictwie) ○ doposażenie pracowni kształcenia zawodowego na poziomie średnim kształcących w zawodach: opiekunka dziecięca, opiekun osób starszych, opiekun medyczny, technik cyfrowych procesów graficznych, technik ochrony osób fizycznych i mienia
--	---

12.2 Sfera gospodarcza:

Cel strategiczny: Wzmocnienie potencjału gospodarczego powiatu drawskiego

Powiat drawski posiada znaczny potencjał rozwojowy, którego ważnymi elementami są warunki przyrodnicze i krajobrazowe, położenie w regionie przygranicznym a także istniejąca specjalizacja turystyczna i wytwórcza. Jednym z atutów jest także Poligon Drawski (stanowiący część Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych). Wszystko to predestynuje powiat drawski do roli silnego ośrodka rozwoju gospodarczego strefy centralnej województwa zachodniopomorskiego.

W celu wykorzystania posiadanego potencjału niezbędna jest współpraca wszystkich gmin i powiatu na rzecz:

- budowy spójnej marki i wspólnego promowania całego obszaru,
- stworzenia spójnej oferty inwestycyjnej i uniknięcia bratobójczej walki o inwestycje,
- dalszego rozwoju systemu edukacyjnego poprzez kontynuację jego dostosowywania do potrzeb rynku pracy i zapewnienia możliwie jednolitego, wysokiego poziomu nauczania w szkołach (w tym w gimnazjach),
- aktywizacji gospodarczej i społecznej obszarów wiejskich,
- wykorzystania doświadczeń zagranicznych,
- długofalowej poprawy sytuacji na rynku pracy.

Tabela 31 Cele operacyjne

Cele operacyjne	Działania
Skuteczna promocja subregionu powiatu drawskiego	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie przewodnika dla potencjalnych inwestorów • Przygotowanie terenów pod inwestycje • Integracja działań promocyjnych gmin w obrębie powiatu drawskiego • Promocja Poligonu Drawskiego • Stworzenie wspólnego centrum do spraw pozyskiwania i obsługi inwestorów • Wspieranie form i struktur lobbingu na rzecz regionu • Opracowanie i wdrożenie powiatowego programu preferencji inwestycyjnych
Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> • Dalsze dostosowywanie oferty edukacyjnej do wymogów rynku pracy (szkoły zawodowe) • Rozwój nowatorskich programów nauczania i dalszy rozwój wyposażenia placówek edukacyjnych • Dalszy rozwój współpracy szkół z przedsiębiorcami z terenu województwa i zagranicy • Wprowadzenie we współpracy z gminami programu doradztwa zawodowego na poziomie gimnazjum • Wprowadzenie we współpracy z gminami zajęć wyrównawczych dla przyszłych uczniów liceów
Dostosowanie rynku pracy do zmian gospodarczych	<ul style="list-style-type: none"> • Kursy przyuczające do zawodu dla osób z ogólnym i najniższym wykształceniem • Wyeliminowanie zjawiska cyklicznego bezrobocia osób aktywizowanych zawodowo • Promowanie „uczenia się przez całe życie”
Wsparcie rozwoju obszarów wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> • Promocja rolnictwa ekologicznego i korzyści związanych z certyfikacją produkcji • Popularyzacja współdziałania i łączenia się rolników w grupy producenckie • Stworzenie we współpracy z gminami powiatu drawskiego warunków do lokowania na terenach wiejskich działalności przetwórczej płodów rolnych i drewna • Opracowanie i wdrożenie we współpracy z gminami programu wspierania pozarolniczego rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich
Wykorzystanie potencjału współpracy zagranicznej	<ul style="list-style-type: none"> • Nawiązanie współpracy z organizacjami przedsiębiorców w Republice Federalnej Niemiec i krajach skandynawskich celem promocji potencjału inwestycyjnego powiatu drawskiego i rozwoju wzajemnych kontaktów handlowych • Nawiązanie współpracy z samorządami i organizacjami oraz związkami rolników celem wykorzystania doświadczeń innych krajów Unii Europejskiej w zakresie aktywizacji obszarów wiejskich
Rozwój funkcji turystyczno - rekreacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie dla budowy i rozwoju Drawskiego Szlaku Żeglarskiego • Wzmocnienie konkurencyjności i utrzymanie atrakcyjności

	obszarów zależnych od rybactwa <ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie Powiatu dla działań na rzecz generowania i promocji produktów regionalnych, • Wsparcie działań na rzecz budowy rozwoju infrastruktury turystycznej w Powiecie
--	--

12.3 Infrastruktura techniczna

Cel strategiczny: Poprawa warunków infrastrukturalnych rozwoju gospodarczego i społecznego powiatu drawskiego

Jednym z najważniejszych czynników wpływających na konkurencyjności powiatu jest poprawa dostępności komunikacyjnej i zapewnienie dostępu do nowoczesnej infrastruktury technicznej. Wpływa to nie tylko na poprawę warunków życia mieszkańców i działalności istniejących przedsiębiorstw, lecz także w perspektywie średnio- i długookresowej stymuluje napływ inwestycji.

Pomimo poczynionych inwestycji, sfera ta nadal wymaga uwagi. Dotyczy to zwłaszcza następujących obszarów:

- poprawy jakości i parametrów technicznych dróg,
- rozwiązania gospodarki ściekowej na terenach wiejskich,
- rozwoju nowoczesnej infrastruktury teleinformatycznej,
- stworzenia warunków do rozwoju odnawialnych źródeł energii.

Tabela 32 Cele operacyjne

Cele operacyjne	Działania
Stworzenie sprawnego i niezawodnego systemu połączeń drogowych i kolejowych wewnątrz powiatu wraz z głównymi ośrodkami gospodarczymi w kraju i zagranicą	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja dróg na terenie powiatu i dostosowanie ich do standardów europejskich, a szczególności drogi krajowej nr 10 i nr 20 • Rozbudowa i modernizacja taboru transportu publicznego, • Rewitalizacja linii kolejowej • Budowa obwodnic wokół miast powiatu drawskiego • Modernizacja głównych ciągów kolejowych dostosowanych do nowoczesnego taboru kolejowego • Zamiana istniejących niewykorzystanych dróg i traktów kolejowych na funkcje turystyczne
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie maksymalnego zaopatrzenia w gaz i energię na terenach wiejskich • Opracowanie zintegrowanego programu gospodarki ściekowej, osiągnięcie wysokiego stopnia oczyszczania ścieków • Utworzenie sprawnego, kompleksowego systemu zarządzania gospodarką odpadami
Tworzenie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjne	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost dostępności wysokiej jakości usług telekomunikacyjnych na terenach wiejskich
Rozwój Odnawialnych Źródeł Energii	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie we współpracy z gminami powiatu Drawskiego inwentaryzacji terenów pod rozwój OZE • Inwentaryzacja we współpracy z gminami powiatu Drawskiego potencjału rozwoju OZE • Strategia rozwoju OZE na terenie powiatu drawskiego, oszacowanie korzyści z inwestycji

12.4 Stan i ochrona środowiska

Cel: Zachowanie walorów przyrodniczych

Środowisko naturalne stanowi jedno z kluczowych bogactw powiatu drawskiego. Dlatego też jego ochrona i właściwe wykorzystanie powinny być stawiane na równi z rozwojem gospodarczym, tak by

z jednej strony zbędnie nie wzmocniać barier inwestycyjnych, z drugiej zaś nie zachwiać równowagi pomiędzy korzyściami społeczno-ekonomicznymi a ewentualnymi kosztami środowiskowymi.

Ważnym elementem takiego zrównoważonego rozwoju jest wykorzystanie potencjału turystycznego obszarów chronionych w sposób niezagrażający unikatowej florze i faunie. Służyć temu mogą zarówno inwestycje w infrastrukturę turystyczną, która pozwoli na skoncentrowanie ruchu turystycznego wyłącznie w miejscach i na szlakach do tego przeznaczonych, jak i w projekty ekologiczne. Efektem takich działań będzie nie tylko podniesienie atrakcyjności turystycznej powiatu, lecz również lepsze wyeksponowanie jego walorów środowiskowych.

Tabela 33 Cele operacyjne

Cele operacyjne	Działania
Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych oraz poprawa ich jakości, • Ochrona środowiska lub dziedzictwa przyrodniczego na obszarach zależnych od rybactwa w celu utrzymania jego atrakcyjności, • Zapewnienie wysokiej jakości powietrza • Zalesianie gruntów zbędnych do produkcji rolniczej • Likwidacja nielegalnych wysypisk i odpadów • Rekonstrukcja miejsc małej retencji i przywrócenie naturalnego stanu poziomu wody
Wykorzystanie potencjału turystycznego obszarów chronionych	<ul style="list-style-type: none"> • Kanalizacja ruchu turystycznego na obszarach chronionych • Realizacja projektów edukacji ekologicznej

13 Realizacja (wdrażanie) strategii Powiatu Drawskiego

13.1 Ogólne zasady wdrażania Strategii

Strategia Rozwoju Powiatu Drawskiego na lata 2015 -2025 jest głównym dokumentem programowym wskazującym kierunki działań rozwojowych. Jednakże samo jej opracowanie nie gwarantuje sukcesu ani też nie wpłynie bezpośrednio na poprawę warunków życia mieszkańców, rozwój gospodarczy, czy poprawę infrastruktury. Aby strategia przyniosła zamierzone efekty, niezbędne jest przekucie określonych w niej celów na programy rozwoju poszczególnych sfer i projekty przewidziane do realizacji a następnie monitoring i ewaluacja wdrażania.

Celem nadrzędnym Strategii rozwoju jest wskazanie kierunków rozwoju Powiatu, których podstawą są:

- wyniki analizy stanu istniejącego i wynikające z nich potrzeby rozwojowe,
- pomysły i inwencja mieszkańców oraz ich organizacji,
- wytyczne dokumentów strategicznych wyższego rzędu.

Jednym z elementów wdrażania Strategii będzie również okresowa weryfikacja jej zapisów i ich aktualizacja mająca na celu dostosowanie dokumentu do zmieniających się realiów życia społeczno – gospodarczego powiatu drawskiego. W praktyce aktualizacja powinna sprowadzać się do: weryfikacji realizacji założonych celów dokumentu, rejestracji nowych celów strategicznych i operacyjnych wraz z ich odpowiednią hierarchizacją.

Strategia Rozwoju Powiatu Drawskiego na lata 2015-2025 przyjmowana będzie uchwałą Rady Powiatu Drawskiego. W celu sukcesywnego wdrażania, monitorowania i ewaluacji osiągnięcia celów przyjętych w Strategii Powiatu należy wyznaczyć Zespół ds. wdrażania Strategii. Będzie on odpowiedzialny za wdrażania zapisów Strategii w poszczególnych dziedzinach oraz monitorowanie i weryfikację osiągnięcia wskaźników. W realizacji Strategii warto zaangażować również działające na terenie powiatu organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, przedsiębiorców, a także inne podmioty mogące przyczynić się do rozwoju powiatu.

13.2 Monitoring i ewaluacja

Jak wskazano powyżej, opracowana i przyjęta uchwałą Rady Powiatu Strategia będzie podlegała stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji. Ich celem będzie określenie postępu we wdrażaniu Strategii Rozwoju Powiatu Drawskiego.

W ramach działań monitoringowych i ewaluacyjnych przewiduje się co najmniej:

- przeprowadzenie ewaluacji ex-ante – dla danych za rok 2014,
- corocznego monitoringu wskaźników i ewaluacji w trakcie realizacji Strategii – w połowie okresu wdrażania,
- ewaluacji ex-post po zakończeniu okresu obowiązywania Strategii.

Ostatnia z ewaluacji stanowić będzie podstawę oceny i podsumowania działań podejmowanych przez Powiat w okresie obowiązywania Strategii a także będzie jednym z czynników determinujących dalsze kierunki działań w kolejnym horyzoncie planowania.

13.3 Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii

A. Rozwój usług sfery społecznej Powiatu Drawskiego

- Liczba czynnie działających stowarzyszeń na tysiąc mieszkańców
- Liczba założonych kart rodzin wieloletnich
- Dodatnia dynamika liczby urodzeń
- Liczba osób nowozameldowanych w stosunku do liczby mieszkańców
- Liczba osiągnięć sportowych
- Liczba wydarzeń kulturalnych
- Liczba przestępstw
- Liczba placówek pomocy społecznej oraz medycznej
- Liczba osób korzystających z infrastruktury pomocy społecznej oraz pomocy medycznej
- Stosunek liczby osób wykształconych do liczby osób w wieku produkcyjnym
- Stopa bezrobocia

B. Wzmocnienie potencjału gospodarczego powiatu drawskiego

- Ilość przedsięwzięć inwestycyjnych
- Liczba osób zatrudnionych ogółem w Gminie
- Liczba podmiotów gospodarczych
- Korzyści finansowe płynące z rolnictwa ekologicznego
- Stosunek poniesionych dochodów do wydatków z wiązanych z OZE
- Liczba projektów dotyczących współpracy z organizacjami przedsiębiorców w Republice Federalnej Niemiec, Krajach Skandynawskich, samorządami, organizacjami i związkami rolników
- Liczba osób korzystających z infrastruktury turystycznej
- Wskaźnik wykorzystania bazy noclegowej, relacja korzystających z noclegów do liczby miejsc noclegowych
- Liczba przedsięwzięć w sektorze w sektorze turystycznym
- Liczba przedsięwzięć stanowiących rozszerzenie oferty turystycznej

C. Poprawa warunków infrastrukturalnych rozwoju gospodarczego i społecznego powiatu drawskiego:

- Liczba wypadków drogowych na terenie powiatu
- Liczba/kwota wypłaconych odszkodowań komunikacyjnych
- Liczba osób korzystających z hot spotów
- Liczba powstałych odnawialnych źródeł energii (wielkość środków finansowych wygenerowanych poprzez wykorzystanie OZE)
- Liczba osób korzystających z taboru miejskiego i linii kolejowej
- Natężenie ruchu rowerowego
- Liczba osób korzystających z sieci gazowej na terenach wiejskich w stosunku do wszystkich mieszkańców

D. Zachowanie walorów przyrodniczych

- Wskaźnik zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych
- Wskaźnik zanieczyszczenia powietrza

- Procent zalesienia gruntów zbędnych do produkcji rolniczej
- Liczba projektów związanych z edukacją ekologiczną
- Liczba nowopowstałych szlaków na obszarach chronionych

13.4 Struktura Programów

Przewiduje się wstępnie opracowanie czterech Programów operacyjnych – po jednym dla każdego z celów strategicznych.

Każdy z programów zawierać będzie m.in.:

- obszary interwencji przypisane celom pośrednim,
- działania i odpowiadające im projekty przypisane celom operacyjnym,
- źródła finansowania przedsięwzięć i wysokość przewidywanego dofinansowania zewnętrznego,
- określenie podmiotu odpowiedzialnego za realizację poszczególnych działań i projektów,
- wskazanie okresu realizacji,
- krótką informację o zgodności z celami strategii.

Ogólne zasady tworzenia programów operacyjnych:

1. Każdy z programów po opracowaniu powinien być aktualizowany w miarę potrzeb. Podstawą aktualizacji będzie zidentyfikowanie działania/projektu dotychczas nieujętego w Programie, którego realizacja jest pożądana z punktu widzenia osiągnięcia celów strategii.
2. Ocenę projektów i przygotowanie poszczególnych Programów prowadzić będzie Zespół ds. wdrażania Strategii powołany zarządzeniem Starosty pod nadzorem Wydziału Rozwoju i Promocji Powiatu.

14 Spis tabel

Tabela 1 Powierzchnia gmin, liczba sołectw i liczba miejscowości powiatu drawskiego	7
Tabela 2 Powierzchnia całkowita Gmin, powierzchnia zalesienia Gmin.....	8
Tabela 3 Obszary chronione na terenie powiatu drawskiego	11
Tabela 4 Ludność z podziałem na Miasto i Gminę oraz Gminę w okresie 2009-2013	17
Tabela 5 Zestawienie obiektów sportowych na terenie powiatu drawskiego z podziałem na gminy	24
Tabela 6 Wykaz klubów sportowych w poszczególnych Gminach	25
Tabela 7 Wskaźniki biblioteczne na terenie Gminy Drawsko Pomorskie w latach 2009 -2013	28
Tabela 8 Wskaźniki biblioteczne na terenie Gminy Złocieniec w latach 2008 -2012.....	29
Tabela 9 Wskaźniki biblioteczne na terenie Gminy Czaplinek w latach 2009 -2013	30
Tabela 10 Wskaźniki biblioteczne na terenie Gminy Kalisz Pomorski w latach 2009 -2013	30
Tabela 11 Wskaźniki biblioteczne na terenie Gminy Wierzychowo w latach 2009 -2013.....	31
Tabela 12 Wskaźniki biblioteczne na terenie Gminy Ostrowice w latach 2009 -2013	32
Tabela 13 Przestępstwa w latach 2008-2013	33
Tabela 14 Zdarzenia drogowe w latach 2008-2013.....	34
Tabela 15 Zdarzenia na terenie powiatu drawskiego w latach 2008-2013 (z podziałem na pożary, miejscowe zagrożenie, alarmy fałszywe)	35
Tabela 16 Główne przypuszczalne przyczyny powstania pożarów w latach 2008-2013	35
Tabela 17 Pomoc rzeczowa udzielana przez PCPR w Drawsku Pomorskim w okresie 2008-2013	37
Tabela 18 Liczba rodzin, dzieci objętych programem pomocowym w okresie 2008-2012.....	37
Tabela 19 Ilość wydanych decyzji pomocowych przez Powiatowy Dzienny Dom Samopomocy Ośrodek Rehabilitacyjno-Kulturalny w okresie 2008-2013.....	38
Tabela 20 Liczba podopiecznych oraz suma świadczeń w okresie 2008-2013	38
Tabela 21 Liczba uczniów i słuchaczy na przestrzeni ostatnich 3 lat	41
Tabela 22 Liczba oddziałów w ostatnich trzech latach szkolnych	41
Tabela 23 Struktura osób bezrobotnych w okresie 2008-2013	48
Tabela 24 Bezrobotni w podziale na Gminy w okresie 2009-2013.....	49
Tabela 25 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru regon i ich struktura.....	51
Tabela 26 Struktura agrarna w gminach powiatu drawskiego wg użytkowania gruntów przez gospodarstwa rolne w gminach.....	53
Tabela 27 Liczba gospodarstw rolnych w Powiecie drawskim wg siedziby gospodarstwa w 2010 roku.....	54
Tabela 28 Szlaki turystyczne w poszczególnych Gminach	55
Tabela 29 Baza noclegowa w podziale na poszczególne Gminy.....	57
Tabela 30 Zestawienie liczby dróg powiatu drawskiego do województwa zachodniopomorskiego	60
Tabela 31 Zużycie energii elektrycznej i liczba odbiorców na terenie powiatu drawskiego w roku 2002 i 2012	61
Tabela 32 Podstawowe informacje nt. gospodarki wodno-kanalizacyjnej na terenie powiatu drawskiego w latach 2009 – 2013.....	62
Tabela 33 Charakterystyka sieci ciepłowniczej na terenie powiatu drawskiego w latach 2008 - 2012	63
Tabela 34 Zmiana długości sieci, liczby odbiorców i zużycia gazu w latach 2003 i 2012	64
Tabela 35 Dostęp do infrastruktury telekomunikacyjnej na terenie gmin powiatu drawskiego	65

15 Spis wykresów

Wykres 1 Porównanie ilości ludności stanu faktycznego z założeniami prognozy demograficznej w okresie 2009-2013	17
Wykres 2 Ruchy naturalne w okresie 2009-2013	18
Wykres 3 Wskaźnik migracji wewnętrznych w latach 2009-2013	18
Wykres 4 Liczba uczniów oraz słuchaczy dorosłych od 1999r.	41
Wykres 5 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci w latach 2009-2013	47
Wykres 6 Stopa bezrobocia w latach 2008-2013	47
Wykres 7 Udział osób z poszczególnych kategorii wykształcenia w zbiorowości bezrobotnych w latach 2008-2013..	48
Wykres 8 Bezrobotni zarejestrowani wg płci w okresie 2010-2013	49
Wykres 9 Procentowy udział bezrobotnych w podziale na Gminy w odniesieniu do całego powiatu drawskiego	49

Wykres 10 Dynamika przedsiębiorstw w okresie 2009-2013	51
Wykres 11 Rodzaje działalności	51
Wykres 12 Długość dróg gminnych w podziale na nawierzchnie w km	59

16 Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie powiatu drawskiego na tle Polski i województwa zachodniopomorskiego.....	7
Rysunek 2 Tereny Drawskiego Parku Krajobrazowego	9
Rysunek 3 Obszary chronione na terenie powiatu drawskiego	10
Rysunek 4 Wyniki egzaminu maturalnego 2014	44
Rysunek 5 Liczba Organizacji non-profit działających w poszczególnych gminach znajdujących się na terenie powiatu drawskiego.....	45
Rysunek 6 Obszar działania	46